

Utgiftsprognos för budgetåren 2021 – 2025

Oktober 2021

Vårt diarienummer: FK 2021/000300
Upplysningar: Renée Blomberg
Områdeschef Prognos
renee.blomberg@forsakringskassan.se
Webbplats: www.forsakringskassan.se

Förord

Enligt regleringsbrevet för budgetåret 2021 ska Försäkringskassan den 25 oktober 2021 redovisa utgiftsprognoser för åren 2021–2024 för samtliga anslag och anslagsposter. Prognoserna ska kommenteras både i förhållande till föregående prognostillfälle och i förhållande till budgeten. Denna rapport är svar på regeringsuppdraget och lämnas genom inrapportering till Regeringskansliets och myndigheternas gemensamma statsbudgetsystem Hermes.

Rapporten omfattar dels prognoser för förmånerna inom Försäkringskassans ansvarsområde, dels prognoser för Försäkringskassans förvaltningsanslag. Samtliga belopp i rapporten är angivna i löpande priser.

Prognoser är nästan alltid osäkra. Särskilt osäkra är prognoserna för de förmåner som påverkas av covid-19. Osäkerheten ökar ju längre tidshorisont som prognosen avser och om reglerna för förmånen ändras. I prognoserna i denna rapport har hänsyn tagits till föreslagna regeländringar i lagda propositioner med lagförslag. Aviserade regeländringar utan lagförslag är dock inte beaktade då det saknas detaljerade underlag för att utföra beräkningarna. Observera att preliminärt utfall för september 2021 har använts i samtliga prognoser.

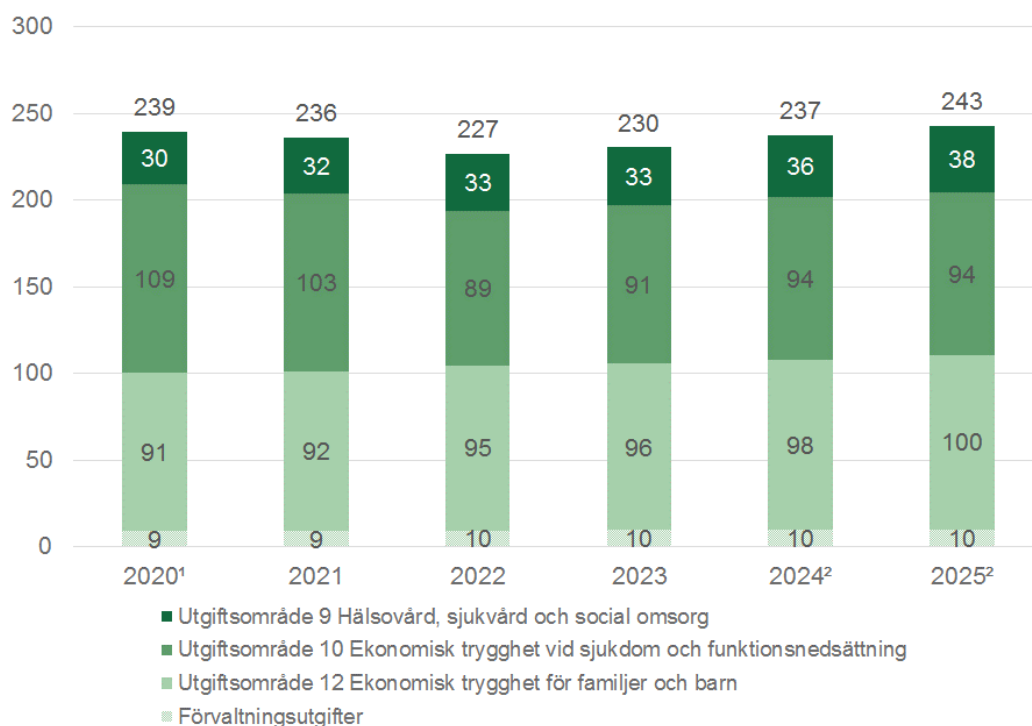
Innehåll

Sammanfattning	5
Utvecklingen inom olika försäkringsområden	6
Utgiftsområde 9 Hälsovård, sjukvård och social omsorg	16
1:4.1 Tandvårdsförmåner	16
1:6 Bidrag till folkhälsa och sjukvård	20
1:7 Sjukvård i internationella förhållanden.....	23
4:3 Bilstöd till personer med funktionsnedsättning	27
4:4 Kostnader för statlig assistansersättning	30
Utgiftsområde 10 Ekonomisk trygghet vid sjukdom och funktionsnedsättning	37
1:1 Sjukpenning och rehabilitering m.m.	37
1:2 Aktivitets- och sjukersättningar m.m.	67
1:3 Merkostnadsersättning och handikappersättning	77
1:4 Arbetssskadeersättningar m.m.....	81
1:5 Ersättning inom det statliga personskadeskyddet	84
1:6 Bidrag för sjukskrivningsprocessen	86
1:7 Ersättning för höga sjuklönekostnader	95
2:1 Förvaltningsmedel	97
Utgiftsområde 12 Ekonomisk trygghet för familjer och barn...	99
1:1 Barnbidrag	99
1:2 Föräldraförsäkring.....	106
1:3 Underhållsstöd.....	122
1:4 Adoptionsbidrag.....	126
1:6 Omvårdnadsbidrag och vårdbidrag	128
1:8 Bostadsbidrag.....	137

Sammanfattning

De totala utgifterna för Försäkringskassans anslag inklusive förvaltningsmedel blev 239 miljarder kronor år 2020. Under 2021 beräknas utgifterna att minska till 236 miljarder, där minskningen främst beror på att utbrottet av covid-19 inte förväntas ha en lika stor höjande effekt som föregående år. Under år 2022 beräknas utgifterna att minska ytterligare för att sedan öka till 243 miljarder år 2025.

Utgifter per utgiftsområde. Miljarder kronor

¹ Utfall.

² Prognoser är osäkra. Osäkerheten ökar ju längre tidshorisont som prognosen avser.

Anm. På grund av avrundning stämmer inte summeringen av staplarna alltid med summan ovanför.

Föreliggande utgiftsprognos är sammantaget marginellt lägre för innevarande år än den som lämnades i juli 2021, medan den är betydligt högre för resterande år. Sänkningen i år beror främst på att prognosen för ersättning för höga sjuklönekostnader sänkts till följd av lägre utfall än väntat. Den kraftiga höjningen framåt förklaras till största del av att prognosen för sjukpenning höjts till följd av föreslagna regeländringar i budgetpropositionen. Även en uppjustering av prognosen för tillfällig föräldrapenning, till följd av höga utfall, har en höjande effekt på Försäkringskassans totala prognos. Förslaget om införande av familjedagspenningen höjer prognosen för föräldraförsäkringen. Övriga prognoser har justerats marginellt med hänsyn till de senaste utfallen.

Utvecklingen inom olika försäkringsområden

Försäkringskassans utgifter ingår i tre utgiftsområden:

- 9 Hälsovård, sjukvård och social omsorg
- 10 Ekonomisk trygghet vid sjukdom och funktionsnedsättning
- 12 Ekonomisk trygghet för familjer och barn

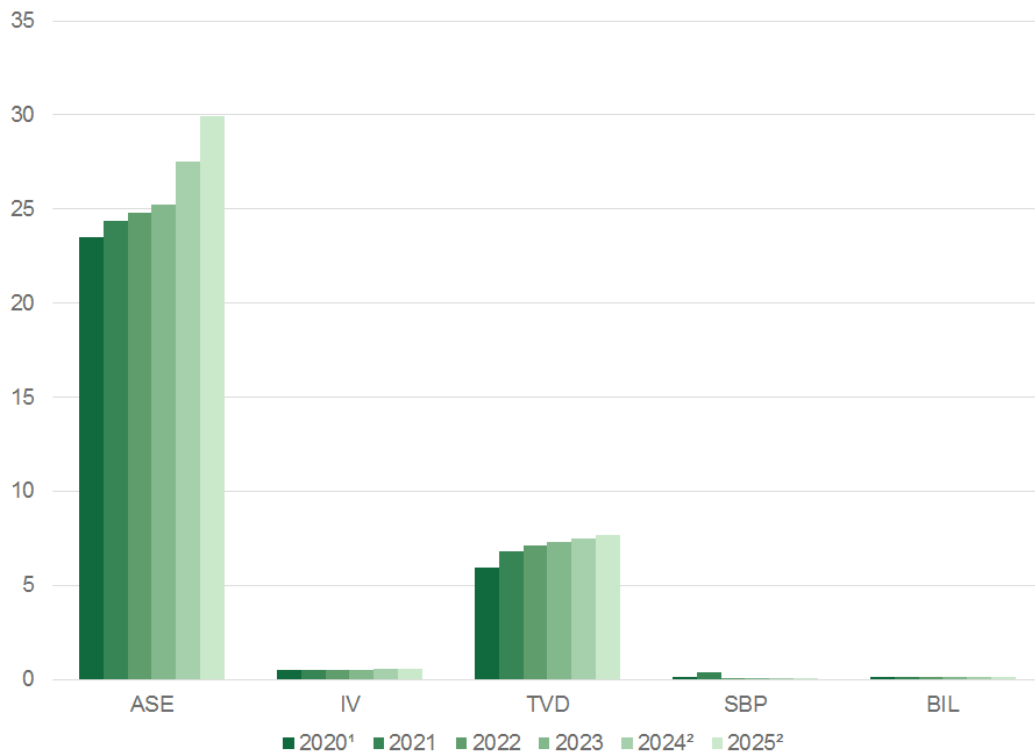
Utgifterna inom utgiftsområde 9 beräknas öka under hela prognosperioden. Större delen av ökningen väntas inom assistansersättningen under åren 2024 och 2025, medan statligt tandvårdsstöd ökar mest under åren 2021 och 2022.

Inom utgiftsområde 10 beräknas utgifterna för sjukpenning och ersättning för höga sjuklönekostnader vara fortsatt höga i år med anledning av covid-19, men sammantaget inte riktigt lika höga som förra året. De sammanlagda utgifterna för utgiftsområde 10 prognostiseras att minska under åren 2021–2022, för att sedan öka under 2023–2024 och vara konstanta år 2025. Ökningen sker inom sjukpenning och aktivitets- och sjukersättning och beror på både ändringar i pensionssystemet och regeländringar inom båda förmånerna.

För anslagen inom utgiftsområde 12 beräknas de sammanlagda utgifterna att vara konstanta under 2021, för att sedan öka. Ökningen sker främst inom föräldraförsäkringen där familjedagspenning föreslås att införas. Dessutom beräknas nyttjandet av tillfällig föräldrapenning öka tillsammans med medelersättningarna.

Utgiftsområde 9 - Hälsovård, sjukvård och social omsorg

Utgifter inom utgiftsområde 9. Miljarder kronor

¹ Utfall.

² Prognoser är osäkra. Osäkerheten ökar ju längre tidshorisont som prognosen avser.

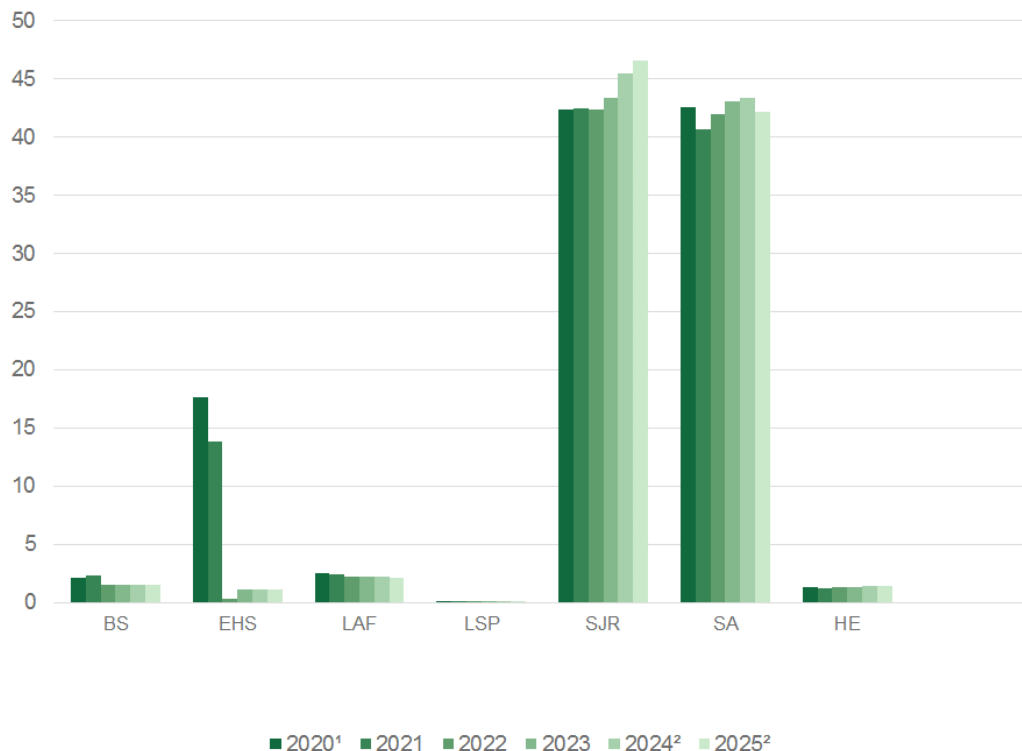
Inom utgiftsområde 9 är kostnader för statlig assistansersättning det största anslaget. Statens utgifter för assistansersättning uppgick till 23,5 miljarder kronor 2020. Under år 2021 beräknas utgifterna att öka med 3,7 procent jämfört med 2020. Därefter väntas en låg ökningstakt under 2022 och 2023 vilken efterföljs av en högre ökningstakt under 2024 och 2025. Orsaken till ökningen år 2021 är att schablonbeloppet (ersättningen per timme) höjs kraftigt detta år. Under åren 2022–2025 antas schablonbeloppet ha en lägre ökningstakt än år 2021. I budgetpropositionen för 2022 föreslås att delvis förändrade regler införs 1 januari 2023. I korthet föreslås förändringar i de grundläggande behoven, i egenvård, samt en schablonisering av földraansvaret. Det kommer att leda till att fler personer har möjlighet att bli beviljade assistansersättning. I denna prognos antas därför att 2 800 personer extra kommer att flöda in i ersättningen under en period om knappt 3 år. Antal mottagare väntas i föreliggande prognos därmed att försätta minska under 2022 för att från 2023 öka. Det leder till att utgifterna ökar något 2023 och i takt med att fler flödar in ökar kostnaderna betydligt 2024 och 2025.

Utgifterna för statligt tandvårdsstöd minskade under 2020 till följd av utbrottet av covid-19. Även under 2021 förväntas pandemin påverka det statliga tandvårdsstödet, om än inte lika mycket som ifjol, för att under 2022 återgå till den normala nivån. Utgifterna blev 6,0 miljarder kronor år 2020

och beräknas öka till 7,6 miljarder kronor år 2025. Ökningen beror främst på att fler personer får rätt till högkostnadsskydd och förväntas nyttja det.

Utgiftsområde 10 - Ekonomisk trygghet vid sjukdom och funktionsnedsättning

**Utgifter inom utgiftsområde 10 inklusive statlig ålderspensionsavgift.
Miljarder kronor**

¹ Utfall.

² Prognoser är osäkra. Osäkerheten ökar ju längre tidshorisont som prognosen avser.

Utgifterna för anslaget Sjukpenning och rehabilitering m.m. uppgick till 42,4 miljarder kronor 2020 och prognostiseras hamna på ungefär samma nivå 2021 och 2022. Därefter beräknas utgifterna öka betydligt, i huvudsak på grund av de regeländringar som föreslagits i budgetpropositionen.

Utbrottet av covid-19 har medfört ökade utgifter både på grund av tillfälliga regeländringar och genom ökad sjukfrånvaro. Generellt medförde dock den andra/tredje vågen av virusutbrottet en klart mindre påverkan på sjukfrånvaron än den under våren 2020, trots att man kan anta ungefär lika omfattande och dessutom mer långvarig samhällsspridning av viruset. Coronapandemin beräknas därför att generera en mer begränsad utgiftsökning under 2021 än 2020. Pandemin har även medfört en viss minskning av inflödet till övrig sjukfrånvaro – det vill säga sjukfrånvaro som ej beror på covid-19, till exempel sjukfall med psykiatriska diagnoser – vilket dämpar pandemins nettoeffekt på sjukfrånvaron. Minskningen av den icke-covidrelaterade sjukfrånvaron kan bero på flera saker, det kan till exempel vara så att de förändrade arbetssätt som pandemin i många fall medfört, möjliggjort ett mer balanserat arbetsliv med mindre stress som

följd. Vidare kan den ökade andelen arbete hemifrån gjort det enklare att arbeta vid lindrigare åkommor som annars skulle krävt sjukskrivning. Att delar av arbetskraften varit permitterad under pandemin har också bidragit till minskningen. I takt med att pandemin klingar av prognostiserar vi en ökning av det underliggande inflödet, men osäkerheten kring detta är stor.

Sjukfallens varaktighet kommer däremot att öka under prognosperioden, detta främst genom att färre sjukfall beräknas avslutas efter omkring 180 dagars sjukfrånvaro. Anledningen är att regeringen införde utökade undantagsmöjligheter vid bedömning av arbetsförmåga enligt rehabiliteringskedjan i mars 2021, samt att budgetpropositionen innehåller förslag på ytterligare undantag från och med 2022. En central insikt från tidigare analyser av rehabiliteringskedjans effekter är att rehabiliteringskedjan verkar dämpande på sjukfallens varaktighet, inte bara vid – utan också mellan – rehabiliteringskedjans bedömningspunkter. Vi ser tecken på detta i utfallen under 2021 och räknar därför även med viss ökning av den förväntade varaktigheten i vissa fallängdsintervall som inte innehåller någon bedömningspunkt enligt rehabiliteringskedjan.

Utöver ökningarna i antalet startade sjukfall och deras förväntade varaktighet, vilka leder till fler sjukskrivna, kommer även utgiften per sjukskriven att öka från och med 2022. Detta då taket i ersättningen höjs från 8 till 10 prisbasbelopp, enligt förslag i budgetpropositionen för år 2022.

Utgifterna för Aktivitets- och sjukersättningar m.m. förväntas minska fram till 2023. Antalet personer med aktivitets- och sjukersättning har minskat sedan våren 2007 och förväntas att fortsätta att minska, vilket främst beror på att antalet personer med sjukersättning blir färre. Utflödet på grund av att personer fyller 65 år har varit och prognostiseras att vara större än antalet påbörjade sjukersättningar under hela prognosperioden. Från och med år 2023 föreslås däremot att den högsta tillåtna åldern i sjukersättningen höjs från 64 till 65 år. Det innebär att ett stort antal personer blir kvar i förmånen ytterligare ett år.

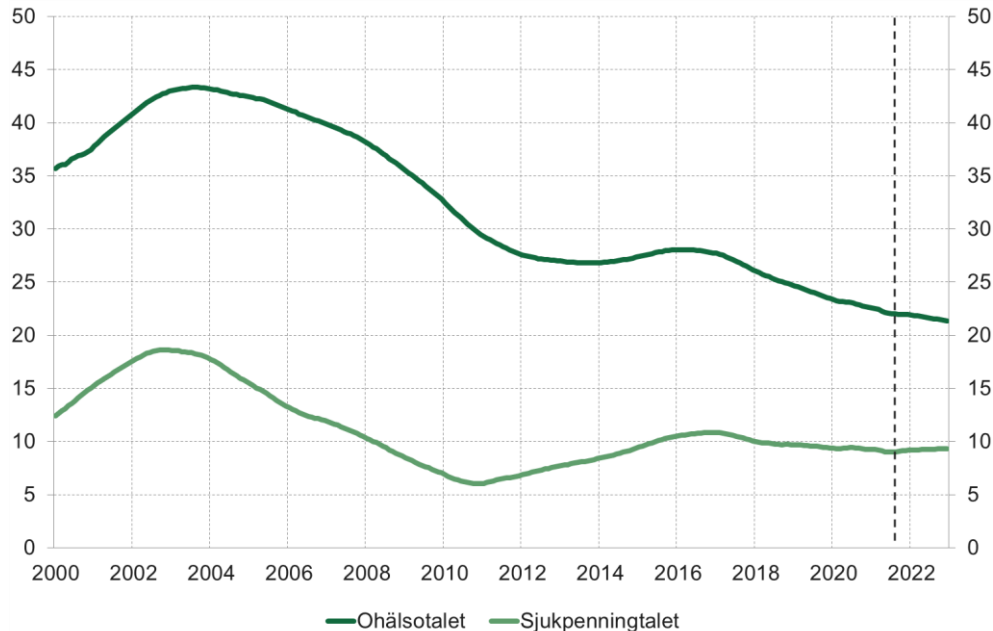
Det minskande antalet personer som får sjukersättning medför att ohälsotalet¹, som i dagsläget befinner sig på en historiskt låg nivå om 22,0 nettodagar, beräknas minska ytterligare till 21,4 nettodagar i december 2022. Under förra vårens pandemitopp ökade sjukpenningtalet² något, men

¹ Ohälsotalet är Försäkringskassans mått på frånvarodagar som ersätts från sjukförsäkringen under en 12-månadersperiod. Ohälsotalet är antal utbetalda dagar med sjukpenning, arbetsskadesjukpenning, rehabiliteringspenning samt sjukersättning/aktivitetsersättning från socialförsäkringen relaterat till antal registrerade försäkrade 16–64 år. Alla dagar är omräknade till nettodagar, t.ex. 2 dagar med halv ersättning blir 1 dag.

² Sjukpenningtalet är antal utbetalda dagar med sjukpenning och rehabiliteringspenning per registrerad försäkrad i åldrarna 16–64 år exklusive försäkrade med hel sjukersättning eller aktivitetsersättning (före år 2003 hel förtidspension eller helt sjukbidrag). Alla dagar är omräknade till nettodagar, t.ex. 2 dagar med halv ersättning blir 1 dag.

minskade sedan svagt. De senaste två utfallen har dock inneburit en svag ökning och sjukpenningtalet beräknas fortsätta öka under prognosperioden, från dagens 9,1 nettodagar till 9,3 nettodagar 2022.

Ohälsotalet och sjukpenningtalet. Nettodagar. Utfall och prognos

Anm: Den höjda lägsta åldern för garantipension som enligt förslag införs 2023 kommer att påverka både täljare och nämnare i sjukpenning- och ohälsotalen. Det är ännu inte beslutat hur detta ska hanteras och Försäkringskassan prognostiserar därför för tillfället talen endast till och med 2022.

Den stora historiska variationen gör att prognoser över sjukfrånvarons utveckling generellt blir osäkra. De senaste årens stabila utveckling har dock medfört att Försäkringskassans prognoser blivit mer träffsäkra. En särskild osäkerhetsfaktor för tillfället är om den lägre nivån på det underliggande inflödet som observerats under pandemin kommer att kvarstå, eller om inflödet ökar igen när pandemin klingar av. Hur de nyligen införda (samt kommande) regeländringar vid bedömning av arbetsförmåga efter sjukskrivningsdag 180 kommer påverka sjukfallens samlade varaktighet är en ytterligare stor osäkerhetsfaktor i prognosen.

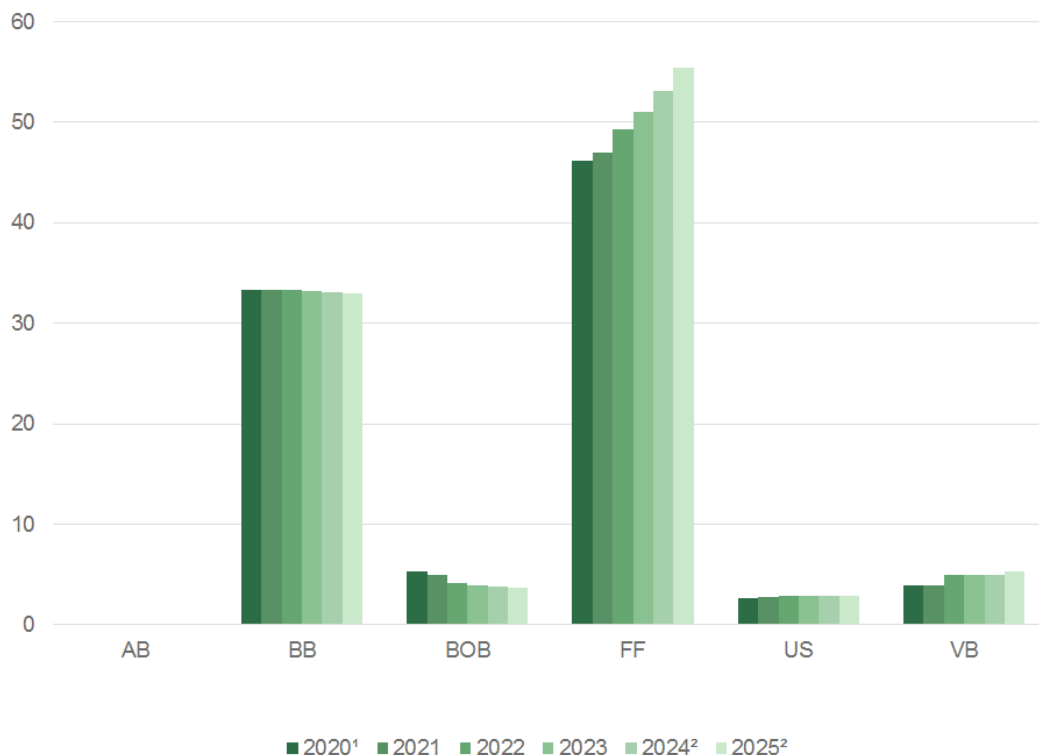
Utgifterna för ersättning för höga sjuklönekostnader blev drygt 1 miljard kronor 2019 och ökade till 18 miljarder kronor 2020. Den kraftiga ökningen kan förklaras av regeringens beslut att tillfälligt ersätta alla arbetsgivare för hela sjuklönekostnaden för april–juli 2020 samt att Försäkringskassan ersatt mer än normalt under augusti till och med december 2020. Under år 2021 förväntas utgifterna uppgå till 13,8 miljarder kronor. De fortsatt höga utgifterna i år beror främst på att Försäkringskassan ersätter mer än normalt även under januari–september 2021. Under 2022 förväntas utgifterna minska till 283 miljoner kronor och år 2023 beräknas de att återgå till den tidigare nivån kring 1 miljard kronor och ligga kvar där under resten av prognosperioden.

Den 1 januari 2019 infördes merkostnadsersättning, som på sikt kommer att ersätta handikappersättning. De sammantagna utgifterna för anslaget merkostnadsersättning och handikappersättning prognostiseras att öka svagt, från 1,3 miljarder kronor 2020 till 1,4 miljarder kronor 2025. Ökningen sker endast inom merkostnadsersättning, där ersättningen till vuxna hittills har ökat snabbast. Utgifterna för handikappersättning minskar istället. Antalet mottagare av denna ersättning förväntas minska långsamt under prognosperioden, på grund av att beslutad handikappersättning enligt nuvarande regelverk ofta är beviljad tillsvidare och omprövas först när den försäkrade går i ålderspension.

Utgifterna för förvaltningsanslaget beräknas att öka från 9,3 till 9,8 miljarder kronor mellan 2021 och 2025. Försäkringskassan har i prognoserna beaktat uppdraget att starta förberedelserna för införandet av Familjedagspenning och det interna beslutet att stärka arbetet med rättslig styrning och stöd. Detta höjer utgifterna framöver. Även föreslagna lagändringar innebär att kostnaderna ökar.

Utgiftsområde 12 - Ekonomisk trygghet för familjer och barn

**Utgifter inom utgiftsområde 12 inklusive statlig ålderspensionsavgift.
Miljarder kronor**

¹ Utfall.

² Prognoser är osäkra. Osäkerheten ökar ju längre tidshorisont som prognosen avser.

De totala utgifterna inom föräldraförsäkringen förväntas att öka något år 2021 för att sedan öka kraftigare under resten av prognosperioden. Nivåskiftet år 2022 beror på införandet av familjedagspenning. Det kommer

leda till ökade utgifter på drygt 3 miljarder kronor per år. Dock är prognosen mycket osäker, eftersom nyttjande av en förmån, innan den införts, är svårt att uppskatta. Uttaget av tillfällig föräldrapenning ökar under hela prognosperioden, samtidigt som timlönerna och prisbasbeloppet successivt blir högre. Utgifterna för föräldrapenning beräknas att vara konstanta år 2021 för att därefter öka.

Socialstyrelsen klassade i februari 2021 gravida som en riskgrupp för covid-19, och efter det har graviditetspenning ökat dramatiskt. Mellan 2020 och 2021 beräknas utgifterna öka från 626 miljoner till 1,6 miljarder kronor, vilket motsvarar en höjning med 161 procent. Höjningen beror på att både antalet mottagare och antalet uttagna graviditetspenningdagar per person har ökat. Utgifterna beräknas vara 100 miljoner högre än vanligt även under 2022, för att sedan sjunka tillbaka till normala nivåer under resterande prognosperiod. Arbetsmiljöverket rekommenderar att arbetsgivare gör en särskild riskbedömning oavsett om den gravida är fullvaccinerad eller inte. Folkhälsomyndigheten anger att gravida som är fullvaccinerade har lika fullgott skydd mot covid-19 som icke-gravida. Det har gjort att det förhöjda ansökningstrycket på graviditetspenning inte har följt samma mönster som vaccinationsgraden i landet. Det medför att prognosen för graviditetspenning är mycket osäker.

Utgifterna för anslaget barnbidrag uppgick till 33,3 miljarder kronor år 2020 och beräknas att minska svagt till 32,9 miljarder kronor år 2025. Minskningen förklaras av att antalet barn i befolkningen förväntas minska, i enlighet med SCB:s befolkningsprognos.

Jämförelse med föregående prognos

I denna rapport har utfall till och med augusti och preliminärt utfall för september 2021 i största möjliga utsträckning använts. Vid föregående prognostillfälle användes utfall till och med maj och preliminärt utfall för juni 2021. Skillnaderna jämfört med prognosen som lämnades i juli 2021 redovisas nedan.

Prognosjämförelse. Miljontal kronor

	2021	2022	2023	2024 ¹
Föregående prognosbelopp	236 697	215 139	217 431	222 539
Överföring till/från andra anslagsposter	0	20	77	73
Ändrade makroekonomiska antaganden	89	299	653	604
Volym- och strukturförändringar	-760	2 430	2 119	1 716
Regelförändringar	216	8 773	9 965	12 403
Ändrat regleringsbelopp för statliga ålderspensionsavgifter	0	0	0	39
Övrigt	-195	13	103	-66
Ny prognos	236 047	226 674	230 349	237 309
Differens i miljoner kronor	-650	11 535	12 917	14 770
Differens i procent	-0,3	5,4	5,9	6,6

¹ Prognoser är osäkra. Osäkerheten ökar ju längre tidshorisont som prognosen avser. Anm. Inkl. statlig ålderspensionsavgift och förvaltningsanslaget.

Den sammanlagda utgiften är marginellt nedjusterad för innevarande år och kraftigt uppjusterad för övriga år, i förhållande till föregående prognos.

Ändrade makroekonomiska antaganden

Prognosrevideringen under ändrade makroekonomiska antaganden beror på förändringar i Konjunkturinstitutets senaste prognos, som publicerades i september 2021. Från den prognosen har bland annat uppgifter om löneutveckling och prisbasbelopp hämtats. Revideringar av de övergripande makroekonomiska antagandena påverkar prognoserna på flera sätt. De mest väsentliga förändringarna som skett jämfört med beräkningarna till föregående prognos beskrivs nedan:

- Prognosen för prisbasbeloppet har höjts för 2022–2024. Detta har en höjande effekt på prognoserna för till exempel aktivitets- och sjukersättningar, föräldraförsäkringen samt omvårdnadsbidrag.
- Konjunkturinstitutet har justerat upp prognosen för timlöneökningstakten 2021–2024. Detta har en höjande effekt på bland annat prognosen för sjukpenning och prognoserna inom föräldraförsäkringen.
- Konjunkturinstitutet har justerat upp prognosen för antalet sysselsatta, vilket har en höjande effekt på exempelvis prognosen för sjukpenning.

Volym- och strukturförändringar

Prognosen för ersättning för höga sjuklönekostnader har sänkts kraftigt i år till följd av lägre utfall än väntat. Även prognosen för föräldrapenning har justerats ned i år på grund av lägre utbetalningar än beräknat. Merparten av föräldrapenningdagarna som inte tagits ut i år, förväntas istället att tas ut under år 2022, vilket innebär en prognoshöjning det året. Uttaget av tillfällig föräldrapenning blev däremot högre än väntat och prognosen har höjts för 2021–2024.

Prognosen för sjukpenning höjs för hela prognosperioden. Detta då redan införda regeländringarna vid bedömning av arbetsförmåga efter 180 dagars sjukskrivning nu beräknas få en större effekt än vid tidigare beräkningar. Därutöver föreslår regeringen i budgetpropositionen ytterligare undantag vid bedömning av arbetsförmåga, vilket höjer prognosen ytterligare. Även antalet startade sjukskrivningar beräknas nu bli fler än vid föregående prognostillfälle.

Regelförändringar

I budgetpropositionen för 2022 föreslås familjedagpenning att införas från den 4 april 2022. Det förväntas att leda till ökade utgifter på drygt 3 miljarder kronor per år.

Inom assistansersättningen föreslås delvis ändrade regler införas den 1 januari 2023. Det gör att utgifterna ökar, med tonvikt på 2024 då effekten blir starkare.

Inom sjukpenning och aktivitets- och sjukersättning föreslås regeländringar som innebär kraftigt höjda utgifter 2022–2024.

Övrigt

Prognosen för förvaltningskostnader har justerats ned år 2021 bland annat på grund av pandemirelaterade effekter såsom fortsatt mycket låga utbildnings- och resekostnader. Även ökad personalrörlighet, försenade rekryteringar samt försenad eller utebliven IT-utveckling förklarar delar av överskottet.

Anslagsposter som beräknas överskrida anslagskrediten för 2021

Tabellen nedan redovisar de anslagsposter där utgifterna beräknas överskrida tillgängliga medel³ för 2021. Försäkringskassan kommer att i en särskild skrivelse begära utökad anslagskredit för underhållsstöd samt omfördelning till övriga anslagsposter i tabellen från anslagsposter inom samma anslag.

Anslagsposter som beräknas överskrida anslagskrediten 2021. Tusental kronor

Anslagspost	Ingående överföring från 2020	Anslag år 2021	Prognos 2021	Avvikelse från tilldelade medel	Över-skridande av anslagskredit
Boendetillägg	0	231 371	248 414	-17 043	5 475
Graviditetspenning	0	1 304 735	1 642 473	-337 738	305 452
Rehabiliteringspenning	0	677 000	730 394	-53 394	19 544
Tillfällig föräldrapenning	0	7 866 143	8 716 565	-850 422	457 158
Tilläggsbelopp vid familjeförmån	-703	26 229	28 783	-3 257	2 096
Underhållsstöd	-8 446	2 593 662	2 733 172	-147 956	18 273

Om rapporten

Försäkringskassan strävar efter att i alla prognossammanhang använda det mest aktuella dataunderlaget med godtagbar kvalitet som finns tillgängligt. Eftersom en viss eftersläpning finns i statistiken innebär det för denna rapport att ekonomiska månadsutfall till och med augusti 2021 och preliminärt utfall för september 2021 i största möjliga utsträckning har använts. De utfall som används i diagram och tabeller är, om inte annat anges, hämtade från Försäkringskassans statistikdatabaser.

Som underlag för beräkningarna i den här rapporten har Statistiska centralbyråns (SCB) befolkningsprognos från april 2021 och Konjunkturinstitutets (KI) prognos från september 2021 använts. Från KI:s

³ Tillgängliga medel är summan av ingående överföringsbelopp, anslagna medel och högsta tillåtna anslagskredit.

prognos har uppgifter hämtats om bland annat löneutveckling och prisbasbelopp.

I prognoserna i denna rapport har hänsyn tagits till föreslagna regeländringar i lagda propositioner med lagförslag. Aviserade regeländringar för vilka det saknas lagförslag är dock inte beaktade.

Enligt regleringsbrevet för budgetåret 2021 ska Försäkringskassan redovisa utgiftsprognoser för 2021–2024. Prognoserna ska kommenteras både i förhållande till föregående prognostillfälle och i förhållande till budgeten. Prognoserna lämnas i Hermes enligt instruktion från Ekonomistyrningsverket.

Vid prognostillfällena ska, om inte annat anges, följande redovisas:

- belastning på samtliga anslag och anslagsposter redovisat totalt samt fördelat per månad
- prognostiserat utfall för 2021 för samtliga anslag och anslagsposter, redovisat totalt samt fördelat per månad
- förklaring och analys till förändringar i prognos och utfall med hjälp av makro- och volymförändringar
- beskrivningar och motiveringar av eventuella förändringar av prognosmodeller
- handläggningstidernas utveckling per förmån.

Denna rapport är svar på regeringsuppdraget. I respektive avsnitt redovisas en jämförelse med statsbudgeten och närmast föregående prognos. Samtliga belopp i rapporten är angivna i löpande priser.

Utgiftsområde 9 Hälsovård, sjukvård och social omsorg

1:4.1 Tandvårdsförmåner

1:4.1 Statligt tandvårdsstöd

Prognos anslagspost. Tusental kronor

	2020 ¹	2021	2022	2023	2024 ²	2025 ²
Ingående överföringsbelopp	-30 821	0	0	-61 628	-91 736	-
Anslag ³	7 061 281	7 286 296	7 053 669	7 247 616	7 463 001	-
Tilldelade medel	7 030 460	7 286 296	7 053 669	7 185 988	7 371 265	-
Utfall/Prognos	5 955 696	6 778 479	7 115 297	7 277 724	7 458 684	7 648 543
Avvikelse från anslag	1 105 585	507 817	-61 628	-30 108	4 317	-
Avvikelse från tilldelade medel	1 074 764	507 817	-61 628	-91 736	-87 419	-
Högsta anslagskredit	353 064	364 314	352 683	362 380	373 150	-
Tillgängliga medel	7 383 524	7 650 610	7 406 352	7 548 368	7 744 415	-
Överskridande av anslagskredit	0	0	0	0	0	-

¹ Utfall.

² Prognoser är osäkra. Osäkerheten ökar ju längre tidshorisont som prognosen avser.

³ Enligt budgetversion 2021:BP22:1

Utgifterna för anslagsposten 2021 beräknas bli 6,8 miljarder kronor, vilket är 508 miljoner kronor lägre än anslagsbeloppet och tilldelade medel.

Bakgrundsfakta

Det statliga tandvårdsstödet består av ett skydd mot höga kostnader och av tandvårdsbidrag. Tandvårdsbidragen finns i två former, dels ett allmänt som gäller alla försäkrade och dels ett särskilt som ges till vissa patientgrupper som har behov av förebyggande tandvård.

Högekostnadsskydd

Högekostnadsskydd lämnas för tandvårdsåtgärder som ger rätt till ersättning och som har slutförts under en ersättningsperiod om högst ett år. Ersättningen täcker en viss andel av patientens sammanlagda kostnader, i den mån dessa överstiger ett fastställt belopp. För den del av kostnaderna som överstiger 3 000 kronor men inte 15 000 kronor lämnas tandvårdsersättning med 50 procent och för den del som överstiger 15 000 kronor lämnas ersättning med 85 procent av kostnaderna. Högekostnadsskyddet beräknas enligt en fastlagd lista med referenspriser.

Allmänt tandvårdsbidrag

Allmänt tandvårdsbidrag får användas för betalning av tandvårdsåtgärder som ger rätt till ersättning. Storleken på bidraget beror på i vilken åldersgrupp patienten befinner sig. Patienter som är 24–29 år eller 65 år eller äldre är berättigade till 600 kronor per år och patienter som är mellan 30 och 64 år har rätt till 300 kronor per år. Bidraget kan sparas upp till två år.

Särskilt tandvårdsbidrag

Personer som har ökad risk för försämrad tandhälsa på grund av sjukdom eller funktionsnedsättning kan få särskilt tandvårdsbidrag. Det särskilda tandvårdsbidraget är på 600 kronor per halvår och får inte sparas. Det kan endast användas till förebyggande tandvårdsåtgärder.

Analys

Utgifterna för statligt tandvårdsstöd minskade med 10 procent till 6,0 miljarder kronor under 2020 jämfört med 2019. Den främsta orsaken till det var coronapandemin som drastiskt minskade antalet tandvårdsbesök, i synnerhet under inledningen av pandemin. I takt med att smittspridningen minskat har besöksfrekvensen återhämtat sig i år, men är fortsatt ungefär 5 procent lägre än normalt. Folktandvården står för nästan hela den minskningen medan de privata vårdgivarna utför lika många besök som innan pandemin. Folktandvårdens minskning beror bland annat på att de behövde prioritera tandvård för barn och ungdomar samt regionernas särskilda tandvårdsstöd för vuxna. Dessa utgifter ingår inte i det statliga tandvårdsstödet.

Utgifterna under 2021 är dock på samma nivå som innan pandemin, till och med något högre. Det beror bland annat på att de patienter som inte kunde besöka tandvården under pandemins inledning fick sina ersättningsperioder förlängda och att de i år nyttjat högkostnadsskyddet. Dessutom har patienter med störst tandvårdsbehov prioriterats och referenspriserna höjts.

Den 1 september 2020 infördes en regeländring som innebar att de patienter som inte besökt tandvården under pandemins inledning fick sina ersättningsperioder förlängda. Regeländringen infördes med anledning av att de inte skulle gå miste om det högkostnadsskydd de skulle haft rätt till om de besökt tandvården. För detta höjdes anslaget totalt med 1,2 miljarder kronor under 2020 och 2021. Nu när de sista perioderna är avslutade kan vi konstatera att det betalats ut 420 miljoner kronor för dessa perioder i högkostnadsskydd. Dock skulle patienterna även utan regeländringen fått rätt till en del av detta högkostnadsskydd, vilket innebär att den totala kostnaden för regeländringen är lägre än så. Av de 358 000 patienter som hade möjlighet att nyttja detta, var det 164 000 (46 procent) som gjorde det.

Utgifter fördelat på delförmån. Tusental kronor

	2020 ¹	2021	2022	2023	2024 ²	2025 ²
Totalt, tkr	5 955 696	6 778 479	7 115 297	7 277 724	7 458 684	7 648 543
Högekostnadsskydd	4 036 515	4 521 472	4 828 509	4 968 058	5 130 920	5 299 914
Allmänt tandvårdsbidrag	1 873 905	2 197 347	2 221 608	2 240 025	2 254 620	2 269 670
Särskilt tandvårdsbidrag	48 405	61 473	65 180	69 641	73 144	78 959
Övrigt	-3 130	-1 813	0	0	0	0

¹ Utfall.

² Prognoser är osäkra. Osäkerheten ökar ju längre tidshorisont som prognosen avser.

Högekostnadsskyddet utgör fortsatt den största delen av tandvårdsstödet och är också den del som påverkats mest under coronapandemin. Eftersom pandemin ser ut att påverka tandvårdsstödet mindre i år än ifjol förväntas ökningen för samtliga delbidrag vara större i år än normalt. Från och med nästa år väntas ökningstakten bli ungefär som innan pandemin. I slutet av prognosperioden beräknas utgifterna för särskilt tandvårdsbidrag att utgöra drygt en procent av de totala utgifterna.

Osäkerhetsanalys

I föregående prognos antogs att pandemin skulle påverka tandvårdsstödet i viss mån under sommaren 2021 och därefter återgå till normal nivå till hösten, när andelen av befolkningen som blivit vaccinerade beräknades vara hög. Under sommaren var besöksnivån på normal nivå igen, men under inledningen av hösten är det fortsatt något färre besök än innan pandemin. I och med att alla restriktioner nu är borta, förväntas besöksnivån återgå till normal nivå mot slutet av året. Skulle smittspridningen ta fart igen, finns risken att besöksfrekvensen blir klart lägre än normalt under resten av året och även i inledningen av 2022.

En annan osäkerhetsfaktor är att det under pandemin sannolikt har uppstått en vårdskuld när många avstått från att besöka tandvården. Vilken förmåga tandvårdsbranschen har att möta denna förmodat ökade efterfrågan, kan komma att påverka utgifterna för kommande år. Den senaste månaden har mängden utförd tandvård varit förhållandevis konstant, vilket tyder på att det verkar vara svårt att skapa den överproduktion som krävs för att tandvårdsskulden ska betas av i någon större utsträckning.

Det finns ytterligare osäkerhet kring vad pandemin får för beteendeförändringar för befolkningens tandvårdsvanor framöver. Ett möjligt scenario är att de som avstått tandvårdsbesök under pandemin fortsätter med samma beteende även i framtiden, exempelvis till följd av att de inte upplevt sämre tandhälsa.

Jämförelse med föregående prognos

I tabellen nedan görs en jämförelse med föregående prognos som lämnades till regeringen i juli 2021. Beloppen anges i tusental kronor.

	2021	2022	2023	2024 ¹
Föregående prognosbelopp	6 644 190	7 053 669	7 247 616	7 463 001
Överföring till/från andra anslagsposter	-	-	-	-
Ändrade makroekonomiska antaganden	-	+3 219	+1 927	+183
Volym- och strukturförändringar	+134 289	+58 409	+28 181	-4 500
Regelförändringar	-	-	-	-
Övrigt	-	-	-	-
Ny prognos	6 778 479	7 115 297	7 277 724	7 458 684
Differens i 1000-tal kronor	+134 289	+61 628	+30 108	-4 317
Differens i procent	+2,0	+0,9	+0,4	-0,1

¹ Prognoser är osäkra. Osäkerheten ökar ju längre tidshorisont som prognosen avser.

Ändrade makroekonomiska antaganden

En ny version av SCB:s mikrodatabaseringsmodell FASIT⁴ har använts i beräkningarna jämfört med vid föregående prognostillfälle. De makroekonomiska antagandena medför en marginell ökning av utgifterna för åren 2022–2024.

Volym- och strukturförändringar

Prognosen för innevarande år höjs med 2 procent. Det beror på att utfallen för juli och augusti blev klart högre än föregående prognos. Antalet besök brukar minska under sommaren, då det är semestertid, men minskningen blev inte lika kraftig i år som tidigare. Däremot var besöksfrekvensen och utgifterna i september i nivå med föregående prognos, därför förändras prognosen endast svagt uppåt framöver. För 2022 och 2023 höjs också prognosen något medan den sänks för 2024 till följd av att Tandvårds- och läkemedelsförmånsverket (TLV) har sänkt referensprisindex.

⁴ FASIT 2019 v3

1:6 Bidrag till folkhälsa och sjukvård

Prognos anslag. Tusental kronor

	2020 ¹	2021	2022	2023	2024 ²	2025 ²
Hela anslaget	126 617	391 281	9 973	4 474	44 352	5 200
Därav						
1:6.37						
Smittbärrpenning	75 254	390 979	9 350	4 474	4 603	4 736
1:6.27 Statlig ålderspensionsavgift för smittbärrpenning	51 363	302	623	0	39 749	464

¹ Utfall.

² Prognoser är osäkra. Osäkerheten ökar ju längre tidshorisont som prognosen avser.

³ Enligt budgetversion 2021:BP22:1

Detaljerade uppgifter om den statliga ålderspensionsavgiften återfinns i bilaga 4. Där finns förutom anslagsbelastning även uppgifter om preliminär avgift, reglering avseende förhållandena tre år tidigare, prognostiserad avgift för respektive år samt en jämförelse med föregående prognos.

1:6.37 Smittbärrpenning

Prognos anslagspost. Tusental kronor

	2020 ¹	2021	2022	2023	2024 ²	2025 ²
Ingående överföringsbelopp	0	0	0	0	0	-
Anslag ³	527 000	459 746	11 180	8 000	8 000	-
Tilldelade medel	527 000	459 746	11 180	8 000	8 000	-
Utfall/Prognos	75 254	390 979	9 350	4 474	4 603	4 736
Avvikelse från anslag	451 746	68 767	1 830	3 526	3 397	-
Avvikelse från tilldelade medel	451 746	68 767	1 830	3 526	3 397	-
Högsta anslagskredit	0	0	0	0	0	-
Tillgängliga medel	527 000	459 746	11 180	8 000	8 000	-
Överskridande av anslagskredit	0	0	0	0	0	-

¹ Utfall.

² Prognoser är osäkra. Osäkerheten ökar ju längre tidshorisont som prognosen avser.

³ Enligt budgetversion 2021:BP22:1

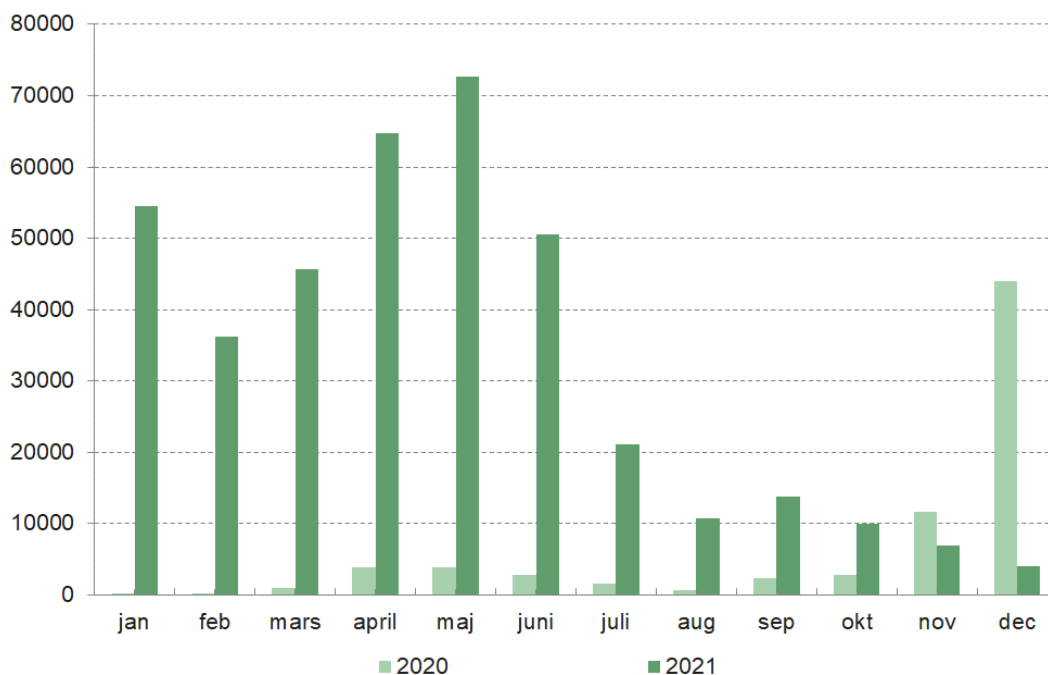
Utgifterna för anslagsposten 2021 beräknas bli 391 miljoner kronor, vilket är 69 miljoner kronor lägre än anslagsbeloppet och tilldelade medel.

Bakgrundsfakta

Smittbärrpenning är en ersättning för dem som inte kan arbeta på grund av att de har eller antas ha en smittsam sjukdom. Ersättningsnivån för smittbärrpenning är knappt 80 procent av den försäkrades sjukpenninggrundande inkomst (SGI).

Analys

I samband med utbrottet av covid-19, under mars och april månad 2020, ökade antalet ansökningar om smittbärrpenning kraftigt. Antalet ansökningar minskade igen under maj–augusti, för att därefter öka under slutet av året. Även utgifterna följde denna utveckling, med en viss eftersläpning. Fördröjningen beror dels på handläggningstiden, men även på att vissa ansökningar behövt kompletteras eftersom de saknat ett beslut om förhållningsregler enligt smittskyddslagen. Ett beslut om förhållningsregler får den försäkrade av en läkare som beslutat att det föreligger risk för smittspridning eller smitta. Detta beslut är en förutsättning för att smittbärrpenning ska kunna betalas ut till den som ansöker. Men från den 6 februari 2021 fanns ett undantag om att det inte behövdes läkarintyg/kopia på beslutet. Utgifterna ökade kraftigt under december 2021 och fortsatte öka till maj 2021 bortsett från en minskning i utgifterna i februari 2021. Från maj 2021 har utgifterna minskat. Den kraftiga ökningen av utgifterna kan förklaras av ändringen i Folkhälsomyndighetens riktlinjer om vilka som skulle anses som smittbärare. Det ledde till att fler fick förhållningsregler om att stanna hemma. Totalt utbetalades 370 miljoner kronor under perioden januari–september 2021. Under motsvarande period 2020 utbetalades ungefär 17 miljoner kronor. Nedan visas utvecklingen av utgifter för åren 2020 och 2021. Det skedde tillfälliga regelförändringar under 2020. Regelförändringarna innebar bland annat att man nu kan få ersättning om man avstår från att arbeta på hela eller en del av sin arbetstid för att undvika smitta närstående som tillhör en riskgrupp (viss smittbärrpenning). De tillfälliga reglerna upphörde den 1 oktober 2021. Även Folkhälsomyndighetens tillfälliga riktlinjer upphörde den 1 oktober 2021.

Utgifter för smittbärrpenning 2020 och 2021. Tusental kronor. Utfall t o m september 2021, därefter prognos

Utfallen under juli till och med september blev lägre än prognosen som lämnades i juli 2021. Försäkringskassan bedömer att utgifterna fortsätter avta under resten av året.

Jämförelse med föregående prognos

I tabellen nedan görs en jämförelse med föregående prognos som lämnades till regeringen i juli 2021. Beloppen anges i tusental kronor.

	2021	2022	2023	2024 ¹
Föregående prognosbelopp	451 720	9 350	4 474	4 603
Överföring till/från andra anslagsposter	-	-	-	-
Ändrade makroekonomiska antaganden	-	-	-	-
Volym- och strukturförändringar	-60 741	-	-	-
Regelförändringar	-	-	-	-
Övrigt	-	-	-	-
Ny prognos	390 979	9 350	4 474	4 603
Differens i 1000-tal kronor	-60 741	0	0	0
Differens i procent	-13,4	0,0	0,0	0,0

¹ Prognoser är osäkra. Osäkerheten ökar ju längre tidshorisont som prognosen avser.

Volym- och strukturförändringar

Prognosen för 2021 justeras ner beroende på lägre utfall under juli till och med september. För övriga år lämnas prognosen oförändrad.

1:7 Sjukvård i internationella förhållanden

1:7 Sjukvård i internationella förhållanden

Prognos anslagspost. Tusental kronor

	2020 ¹	2021	2022	2023	2024 ²	2025 ²
Ingående överföringsbelopp	-27 086	0	0	0	0	-
Anslag ³	548 187	513 238	511 472	528 708	546 621	-
Tilldelade medel	521 101	513 238	511 472	528 708	546 621	-
Utfall/Prognos	495 370	469 129	501 544	518 766	536 679	555 311
Avvikelse från anslag	52 817	44 109	9 928	9 942	9 942	-
Avvikelse från tilldelade medel	25 731	44 109	9 928	9 942	9 942	-
Högsta anslagskredit	44 840	25 661	25 573	26 435	27 331	-
Tillgängliga medel	565 941	538 899	537 045	555 143	573 952	-
Överskridande av anslagskredit	0	0	0	0	0	-

¹ Utfall.

² Prognoser är osäkra. Osäkerheten ökar ju längre tidshorisont som prognosen avser.

³ Enligt budgetversion 2021:BP22:1

Utgifterna för anslagsposten 2021 beräknas bli 469 miljoner kronor, vilket är 44 miljoner kronor lägre än anslagsbeloppet och tilldelade medel.

Bakgrundsfakta

Konventionsvård

Konventionsvård är en ersättning till regionen för utförd vård av personer som är försäkrade i länder som Sverige har ingått konventioner, överenskommelser om sjukvårdsförmåner eller avtal om betalningsavstående med. De fakturerade beloppen motsvarar de faktiska vårdkostnaderna.

Turistvård

Turistvård avser ersättning till andra länder för utförd vård av personer som är försäkrade i Sverige, som blivit sjuka i samband med en vistelse i ett annat EU/EES-land eller Schweiz. Även planerad vård med förhandstillstånd ingår i turistvård. De fakturerade beloppen motsvarar de faktiska vårdkostnaderna. Turistvården omfattas av kostnadsfördelningen mellan stat och region.

Pensionärvård

Pensionärvård avser ersättning till andra länder för vård av pensionärer som är försäkrade för vårdförmåner i Sverige och har valt att bosätta sig i ett annat EES-land eller Schweiz. Även deras familjemedlemmar omfattas. Begreppet innefattar även ersättning för vårdförmåner till familjemedlemmar som inte är bosatta i samma medlemsstat som den försäkrade personen. Vissa länder debiterar Sverige fasta belopp per skuldmånad medan andra skickar fakturor på faktiska belopp.

Sjuk- och tandvårdstjänster

Sjuk- och tandvårdstjänster avser ersättning i efterhand för planerad och nödvändig vård. Ersättningen motsvarar som högst nivån för vad värden hade kostat om den utförts i Sverige. Sjuk- och tandvårdstjänster omfattas av kostnadsfördelningen mellan stat och region.

Analys

Under perioden januari – augusti 2021 betalades ungefär 227 miljoner kronor ut för sjukvård i internationella förhållanden. Jämfört med samma period 2020 är detta en minskning med runt 68 miljoner kronor (18 procent). Utgifterna beräknas minska till 469 miljoner kronor 2021 på grund av coronapandemin. Därefter förväntas de att öka svagt, till 555 miljoner år 2025.

Utgifterna uppdelat på ersättningsområden. Miljontal kronor

	2017 ¹	2018 ¹	2019 ¹	2020 ¹	2021	2022	2023 ²	2024 ²	2025 ²
Konventionsvård	185	216	184	155	167	176	184	194	203
Pensionärvård	219	224	307	296	277	277	285	294	303
Turistvård	20	44	17	36	16	40	40	40	40
Sjuk- och tandvårdstjänster	9	9	10	8	9	9	9	9	9
Totalt	433	493	518	495	469	502	519	537	555

¹ Utfall.

² Prognoser är osäkra. Osäkerheten ökar ju längre tidshorisont som prognosen avser.
 Anm: På grund av avrundning stämmer inte summeringen av kolumnerna med summan i tabellen.

Konventionsvård

Utgifterna för konventionsvård uppgick till cirka 134 miljoner kronor för perioden januari–augusti 2021, vilket är cirka 17 miljoner kronor högre (15 procent) än motsvarande period 2020. Ökningen beror på gränsöppningen. Under 2021 förväntas de totala utgifterna för konventionsvård bli runt 167 miljoner kronor, vilket är 12 miljoner högre än 2020. Utgifterna för konventionsvård påverkas av antalet besökande turister som uppsöker vård i Sverige och som kommer från något av de länder som Sverige har ett konventionsavtal med. En övervägande del av dessa utbetalningar avser vård av turister från de nordiska grannländerna. Under 2020 utgjorde kostnaderna för vård av turister från Norge, Finland och Danmark 90 procent av de totala utbetalningarna för konventionsvård. Under perioden

2022–2025 förväntas utgifterna öka i en jämn takt till en nivå om 203 miljoner kr år 2025.

Pensionärvård

Under januari–augusti 2021 betalades det ut cirka 138 miljoner kronor för pensionärvård, vilket är ungefär lika mycket jämfört med motsvarande period 2020. Många medlemsländer har övergått till att fakturera för faktiska vårdkostnader istället för fasta kostnader, vilket förväntas stabilisera utveckling av utgifterna för pensionärvård över tid. På sikt förväntas också antalet pensionärer som söker vård utomlands att öka, vilket medför en utgiftsökning för pensionärvård. Under åren 2021 och 2022 beräknas utgifterna för pensionärvård bli 277 miljoner kronor och därefter öka årligen från 2023 och framåt.

Turistvård

Utbetalningarna för turistvård under januari–augusti 2021 uppgick till cirka 15 miljoner kronor, vilket är 2 miljoner kronor högre (15 procent) än motsvarande period föregående år. Utgifterna för turistvård beräknas vara 40 miljoner kronor från och med 2022 och framåt.

Sjuk- och tandvårdstjänster

Sjuk- och tandvårdstjänster omfattas liksom turistvården av kostnadsfördelningen mellan stat och region. Utgifterna beräknas öka till drygt 9 miljoner kronor per år under 2021 och resterande prognosperiod.

Osäkerhet

Prognosen innehåller ett antal osäkerhetsfaktorer. De mest påtagliga, förutom pandemin, av dessa beror på administrativa moment. De fasta beloppen för pensionärvård fastställs med flera års eftersläpning och i varierande takt mellan länderna, vilket medför en viss oregelbundenhet i fakturahanteringen. På lång sikt är det osäkert i vilken takt de länder som kräver Sverige på schablonbelopp kommer att övergå till att skicka krav på faktiska kostnader. Eftersläpningen i faktureringen, det ojämna inflödet av fakturor samt variationen i storlek på kraven, gör att det saknas tydliga trender och säsongsmönster. Det i sin tur leder till att prognosen blir mycket osäker på månadsbasis.

Handläggningstiden på Försäkringskassan kan ibland göra att utbetalningar skjuts upp från slutet av ett år till efterföljande år. I tillägg kommer en del handläggning av ärenden på Försäkringskassan att automatiseras under 2021. Denna automatisering kommer att ha positiv inverkan på produktions-takten i handläggningen. Däremot är effekten av automatiseringen svår att prognostisera i förväg.

Utgifterna påverkas även av förändringar i växelkurserna. Eftersom många länder använder euro som betalmedel är utgifterna för sjukvård i internationella förhållanden framförallt känsliga för förändringar i kronans växelkurs mot euron.

Ovissheten i hur utbrottet av covid-19 kommer att påverka människors beteendemönster gällande boende, studier, arbete och resande är också mycket stor. Denna osäkerhet påverkar utgifterna för internationell vård, både på kort och lång sikt.

Jämförelse med föregående prognos

I tabellen nedan görs en jämförelse med föregående prognos som lämnades till regeringen i juli 2021. Beloppen anges i tusental kronor.

	2021	2022	2023	2024 ¹
Föregående prognosbelopp	479 126	511 471	528 707	546 621
Överföring till/från andra anslagsposter	-	-	-	-
Ändrade makroekonomiska antaganden	-	-	-	-
Volym- och strukturförändringar	-9 997	-9 927	-9 941	-9 942
Regelförändringar	-	-	-	-
Övrigt	-	-	-	-
Ny prognos	469 129	501 544	518 766	536 679
Differens i 1000-tal kronor	-9 997	-9 927	-9 941	-9 942
Differens i procent	-2,1	-1,9	-1,9	-1,8

¹ Prognoser är osäkra. Osäkerheten ökar ju längre tidshorisont som prognosen avser.

Volym- och strukturförändringar

Volymförändringen beror främst på utfallet under juni, juli och augusti. Jämfört med prognosen som lämnades i juli beräknas utgifterna vara ungefär 2 procent lägre årligen.

4:3 Bilstöd till personer med funktionsnedsättning

4:3 Bilstöd till personer med funktionsnedsättning

Prognos anslagspost. Tusental kronor

	2020 ¹	2021	2022	2023	2024 ²	2025 ²
Ingående överföringsbelopp	0	0	0	0	0	-
Anslag ³	263 395	263 395	263 395	264 395	266 395	-
Tilldelade medel	263 395	263 395	263 395	264 395	266 395	-
Utfall/Prognos	136 212	132 966	145 727	148 144	150 561	152 972
Avvikelse från anslag	127 183	130 429	117 668	116 251	115 834	-
Avvikelse från tilldelade medel	127 183	130 429	117 668	116 251	115 834	-
Högsta anslagskredit	13 169	13 169	13 169	13 219	13 319	-
Tillgängliga medel	276 564	276 564	276 564	277 614	279 714	-
Överskridande av anslagskredit	0	0	0	0	0	-

¹ Utfall.

² Prognoser är osäkra. Osäkerheten ökar ju längre tidshorisont som prognosen avser.

³ Enligt budgetversion 2021:BP22:1

Utgifterna för anslagsposten 2021 beräknas bli 133 miljoner kronor, vilket är 130 miljoner kronor lägre än anslagsbeloppet och tilldelade medel.

Bakgrundsfakta

Bilstöd beviljas till personer som, på grund av sitt eget eller sitt barns varaktiga funktionsnedsättning, har väsentliga svårigheter att förflytta sig på egen hand eller att använda allmänna kommunikationer.

Grundbidrag

Grundbidrag ges till alla som har rätt till bilstöd. Bidraget är högst 30 000 kronor.

Anskaffningsbidrag

Anskaffningsbidraget är inkomstprövat. Maximal ersättning är 40 000 kronor och ges till den som har en årlig bruttoinkomst som understiger 121 000 kronor. Storleken på bidraget sjunker därefter stegvis för att helt upphöra vid inkomster på 220 000 kronor eller mer.

Tilläggsbidrag

Tilläggsbidrag ges utöver grund- och anskaffningsbidrag och kan lämnas i tre fall som inte utesluter varandra.

(A) vid behov av efteranpassning. Bidraget är högst 50 000 kronor och lämnas till en försäkrad som för att kunna använda bilen har behov av en sådan ändring av eller anordning på bilen för vilken det kan lämnas anpassningsbidrag. För ansökningar gjorda innan 1 oktober 2020 är maxbeloppet 30 000 kronor.

(B) för särskilt lämpad personbil. Bidraget är högst 60 000 kronor och lämnas för inköp av en bil som är särskilt lämpad för personer som behöver färdas i bilen sittandes i rullstol, göra överflyttning från rullstol till bilsäte inne i bilen eller medföra en motordriven rullstol eller ett annat jämförbart hjälpmedel för förflyttning. För ansökningar gjorda innan 1 oktober 2020 är maxbeloppet 40 000 kronor.

(C) för särskilda originalmonterade anordningar. Bidraget lämnas med fasta schablonbelopp för sådana kostnader som följer av att bilen har vissa särskilda originalmonterade anordningar.

Anpassningsbidrag

Anpassningsbidraget är avsett för kostnader för de ändringar som behövs för att den person som beviljats bilstödet ska kunna bruka fordonet. Beloppet är obegränsat men lämnas inte för kostnader som tilläggsbidrag lämnas för eller hade kunnat lämnas för. Det lämnas inte heller om behovet av anpassning kan tillgodoses genom köp av en lämplig bil.

Analys

Under 2020 minskade utgifterna med 7 miljoner kronor, motsvarande 5 procent. Det berodde delvis på coronapandemin som gjort att vissa moment i ansökningsprocessen tagit längre tid. Utgifterna påverkades också av den regeländring som trädde i kraft i oktober som innebar att vissa anpassningar, till exempel golvsänkningar, blev tillåtna samt att nivån för tilläggsbidrag A och B höjdes med 20 000 kronor. Det gjorde att många väntade med att skicka in sin ansökan tills det nya regelverket började gälla. Denna regeländring gjorde att utgifterna förväntades öka med ungefär 40–50 miljoner kronor per år framöver. Effekten av regeländringen har dock inte alls blivit så stor som förväntat. Tilläggsbidraget har förvisso ökat på grund av höjt ersättningsbelopp men anpassningsbidraget är på en lägre nivå än ifjol. Framförallt är antalet utbetalningar på en låg nivå.

Utgifter per delförmån. Tusental kronor

	2020 ¹	2021	2022	2023	2024 ²	2025 ²
Totalt	136 212	132 966	145 727	148 144	150 561	152 972
Grundbidrag	13 887	13 893	15 986	16 439	16 913	17 406
Anskaffningsbidrag	3 453	3 931	4 553	4 631	4 708	4 779
Anpassningsbidrag	93 995	86 448	96 041	97 041	98 022	98 983
Tilläggsbidrag	24 827	28 671	29 147	30 033	30 918	31 804
Övrigt	50	23	-	-	-	-

¹ Utfall.

² Prognoser är osäkra. Osäkerheten ökar ju längre tidshorisont som prognosen avser.

Anpassningsbidraget är fortsatt det bidrag som är störst, trots att bidraget ser ut att minska för i år. Istället är det tilläggsbidraget som ökar mest i år, mycket beroende på att bidragsnivån har höjts med 20 000 kronor för både tilläggsbidrag A och B. Även grundbidraget och anskaffningsbidraget väntas öka något för varje år.

Jämförelse med föregående prognos

I tabellen nedan görs en jämförelse med föregående prognos som lämnades till regeringen i juli 2021. Beloppen anges i tusental kronor.

	2021	2022	2023	2024 ¹
Föregående prognosbelopp	150 493	167 803	170 804	176 844
Överföring till/från andra anslagsposter	-	-	-	-
Ändrade makroekonomiska antaganden	-	-	-	-
Volym- och strukturförändringar	-17 527	-22 076	-22 660	-26 283
Regelförändringar	-	-	-	-
Övrigt	-	-	-	-
Ny prognos	132 966	145 727	148 144	150 561
Differens i 1000-tal kronor	-17 527	-22 076	-22 660	-26 283
Differens i procent	-11,6	-13,2	-13,3	-14,9

¹ Prognoser är osäkra. Osäkerheten ökar ju längre tidshorisont som prognosen avser.

Volym- och strukturförändringar

Regeländringen förra hösten har inte alls fått den effekt som förväntades. Istället för att öka utgifterna med cirka 50 miljoner kronor ser det snarare ut som att utgifterna minskar. Utfallen för juni-augusti blev klart lägre än prognosen och detta förväntas hålla i sig resterande del av året. För kommande år väntas utgifterna stiga något men inte alls lika mycket som i tidigare prognoser, därför sänks prognosen även för dessa år med 13–15 procent.

4:4 Kostnader för statlig assistansersättning

4:4 Kostnader för statlig assistansersättning

Prognos anslagspost. Tusental kronor

	2020 ¹	2021	2022	2023	2024 ²	2025 ²
Ingående överföringsbelopp	0	0	0	0	0	-
Anslag ³	24 450 971	24 475 898	25 043 066	25 907 182	26 807 603	-
Tilldelade medel	24 450 971	24 475 898	25 043 066	25 907 182	26 807 603	-
Utfall/Prognos	23 528 449	24 394 990	24 820 094	25 217 548	27 504 750	29 941 176
Avvikelse från anslag	922 522	80 908	222 972	689 634	-697 147	-
Avvikelse från tilldelade medel	922 522	80 908	222 972	689 634	-697 147	-
Högsta anslagskredit	1 222 548	1 223 794	1 252 153	1 295 359	1 340 380	-
Tillgängliga medel	25 673 519	25 699 692	26 295 219	27 202 541	28 147 983	-
Överskridande av anslagskredit	0	0	0	0	0	-

¹ Utfall.

² Prognoser är osäkra. Osäkerheten ökar ju längre tidshorisont som prognosen avser.

³ Enligt budgetversion 2021:BP22:1

Utgifterna för anslagsposten 2021 beräknas bli 24,4 miljarder kronor, vilket är 81 miljoner kronor lägre än anslagsbeloppet och tilldelade medel.

Bakgrundsfakta

Assistansersättning lämnas till personer som ingår i någon av de definierade personkretsarna i lagen (1993:387) om stöd och service till vissa funktionshindrade och som har behov av personlig assistans för sina grundläggande behov i sin dagliga livsföring med fler än i genomsnitt 20 timmar per vecka.

Personkretsindelningen är:

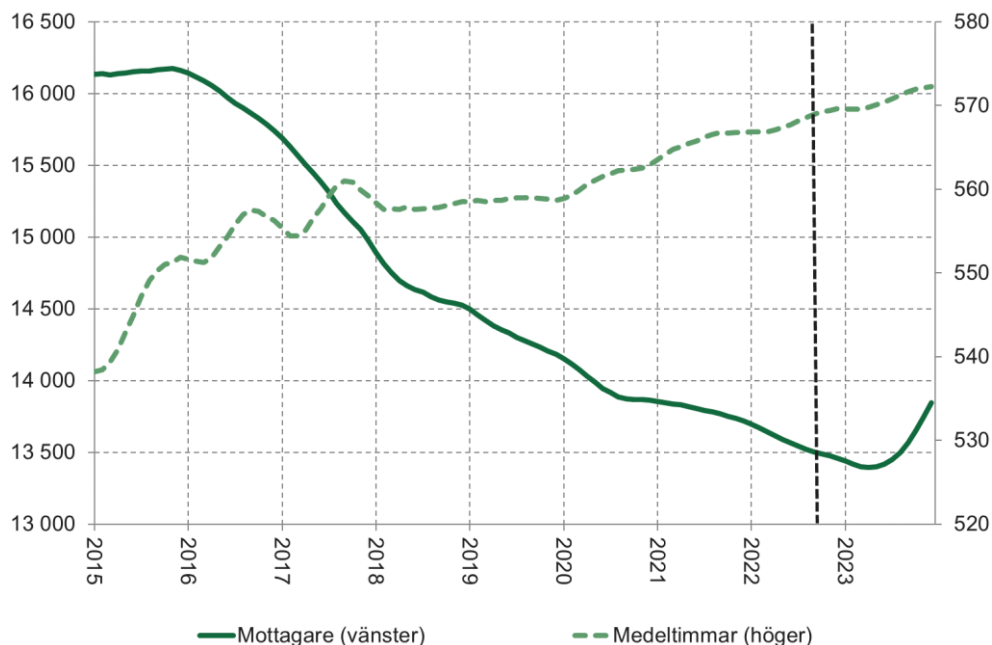
1. Personer med utvecklingsstörning, autism eller autismliknande tillstånd.
2. Personer med betydande och bestående begåvningsmässig funktionsnedsättning efter hjärnskada i vuxen ålder föranledd av yttre våld eller kroppslig sjukdom.
3. Personer med andra varaktiga fysiska eller psykiska funktionsnedsättningar som uppenbart inte beror på normalt åldrande, om de är stora och orsakar betydande svårigheter i den dagliga livsföringen och därmed ett omfattande behov av stöd eller service.

Assistansersättning betalas ut med ett timbaserat schablonbelopp. Om det finns särskilda skäl kan den ersättningsberättigade beviljas ersättning med ett högre belopp.

Analys

Kostnadsutvecklingen inom assistansersättningen kan främst förklaras med utvecklingen av tre variabler. Dessa tre variabler är antalet mottagare av assistansersättning, antalet assistanstimmar per individ samt nivån på ersättningen per timme. Antalet mottagare har under flera år minskat, samtidigt som antalet assistanstimmar har ökat. Den genomsnittliga timersättningen stiger i och med de årliga schablonhöjningarna och fortsätter att ligga något över timschablonen. Det beror på att vissa mottagare är beviljade ersättning med ett högre timbelopp. I diagrammet nedan illustreras antalet mottagare i ersättningen samt antalet medeltimmar som ett glidande 3-månaders medelvärde.

Antal mottagare och medeltimmar per mottagare och månad 2015–2023. Glidande 3-månaders medelvärden, prognos fr.o.m. september 2021

Anm. Fram till våren 2018 beräknas antalet medeltimmar utifrån periodbeslut. Därefter används en ny datakälla där antalet medeltimmar istället baserar sig på grundbeslut. Antalet medeltimmar varierar säsongsmässigt fram till slutet av våren 2018. Därefter upphör denna variation då antalet medeltimmar istället beräknas utifrån grundbeslutet.

Mottagare av assistansersättning

Antalet mottagare ökade fram till 2015 men därefter har antalet mottagare minskat med varierande takt. Under andra halvåret 2020 stannade nedgången av och antalet mottagare var konstant under några månader. Under våren 2021 började antalet mottagare återigen minska. Denna minskning av antalet mottagare väntas fortgå till senvåren 2023 när effekterna av de regeländringar som föreslås i budgetpropositionen för 2022 blir tydliga (se mer under avsnittet *osäkerhetsanalys*). Utvecklingen av antalet mottagare bestäms av hur inflödet respektive utflödet utvecklas.

Inflöde

Inflödet till assistansersättningen minskade tydligt fram till 2017. Det minskade inflödet förklaras av att antalet ansökningar minskade, samtidigt som andelen av de sökande som beviljats assistansersättning har blivit lägre.⁵ Andelen avslag har ökat kontinuerligt sedan 2001. Efter en dom i Högsta förvaltningsdomstolen (HFD) år 2015, som gällde det grundläggande hjälpbehovet annan hjälp som förutsätter ingående kunskaper, ökade andelen avslag ytterligare. Dessutom ökade avslagen efter att personlig hygien avgränsades till att hålla sig ren och liknande.⁶ Från 2017 till mitten av 2020 minskade fortfarande inflödet, men med en mycket långsammare takt.

Två förändringar i regelverket kring rätten till assistans har på senare tid införts. I slutet av 2019 infördes andning som ett grundläggande behov.⁷ Från första juli 2020 gjordes lagändringar som syftar till att alla hjälpmoment inom andning och måltider i form av sondmatning ska räknas som grundläggande behov.⁸ Dessutom blev det lättare att få rätt till assistans för dessa behov även under tid i barnomsorg eller skola samt att det inte skulle göras avdrag för föräldraansvar. Det är den mest troliga förklaringen till att inflödet till ersättningen ökat från mitten av 2020. Inflödet har ökat för alla åldersgrupper men störst procentuell ökning syns för barn i låga åldrar.⁹ I ett svar på regeringsuppdrag, som analyserar effekterna av införandet av andning som grundläggande behov, framkommer att andelen bifall är högre för de ansökningar som inkluderar hjälp med andning och att dessa ansökningar i genomsnitt blir beviljade fler timmar.¹⁰

Efter sommaren har inflödet i augusti och det preliminära inflödet i september, som funnits tillgängligt, varit lägre än prognos. Det skulle kunna vara en indikation på mättnad av det uppdämda behov som regeländringarna svarat mot. Inflödet antas i prognosen att fortsätta minska något under resterande månader 2021. Under 2022 beräknas inflödet att stabilisera sig på omkring 420 personer. På längre sikt brukar utvecklingen av inflödet antas att växa i takt med befolkningen upp till 65 år. I denna prognos antas istället

⁵ Försäkringskassan. Assistansersättning - inflöde, utflöde och konsekvenser av förändrad rättspraxis. Socialförsäkringsrapport (2017:14).

⁶ Försäkringskassan. Analys av minskat antal mottagare av assistansersättningen. Svar på regeringsuppdrag dnr. 1381–2020.

⁷ Proposition 2018/19:145. Personlig assistans för hjälp med andning. Socialdepartementet

⁸ Proposition 2019/20:92. Personlig assistans för samtliga hjälpmoment som avser andning och måltider i form av sondmatning sid. 38. Socialdepartementet.

⁹ Försäkringskassan. Indikatorer för att följa utvecklingen av assistansersättningen. Svar på regeringsuppdrag dnr FK 2021/000464.

¹⁰ Försäkringskassan. Rapport – Uppföljning av lagändring om andning som grundläggande behov, slutredovisning. Svar på regeringsuppdrag dnr. 1382-2020.

att effekterna av regeländringarna i budgetpropositionen för 2022 kommer att leda till ett kraftigt ökat inflöde från mitten av 2023 och bestå under resten av prognosperioden. Se diagram nedan för utfall och prognos.

Inflöde och utflöde 2014–2023. Glidande 3-månadersmedelvärden, prognos fr.o.m. september 2021

Utflöde

Medan inflödet minskat sedan 2014 ökade utflödet under samma period och kulminerade 2017. Under 2018 upphörde tvåårsomprövningarna¹¹ vilket kraftigt minskade utflödet. Den tidigare ökningen av utflödet anses vara en effekt av att Försäkringskassans handläggning anpassats till den förändring av rättspraxis efter de ovan nämnda domarna i HFD.¹² Sedan 2018 är de flesta som lämnar assistansersättningen personer som avlider, vilket följer ett tydligt säsongsmönster under året och väntas utvecklas stabilt framöver. Prognosen är något höjd mot slutet av prognosperioden för att spegla det större antal mottagare som väntas.

Den sammanlagda effekten av inflödes och utflödesprognoserna blir att antalet mottagare först minskar i en långsam takt för att under 2022 accelerera. Därefter kommer antalet mottagare att öka från 2023 och återstoden av prognosperioden.

¹¹ Försäkringskassan ska dock fortsätta att ompröva rätten till assistansersättning i de fall denna rätt har minskat i omfattning på grund av väsentligt ändrade förhållanden som är hänförliga till den försäkrade.

¹² Försäkringskassan. Assistansersättning - inflöde, utflöde och konsekvenser av förändrad rättspraxis. Socialförsäkringsrapport (2017:14).

Timutvecklingen

Antalet medeltimmar inom assistansersättning har länge ökat, med undantag för perioden 2018–2019. De personer som flödar in har i regel färre timmar i genomsnitt än de som varit mottagare under en längre tid. Det medför att i perioder kan sammansättningen av inflödet och utflödet påverka hur medeltimmarna utvecklas. Prognosen framöver bygger på den senaste utvecklingen och medeltimmarna beräknas öka svagt under hela prognosperioden.

Schablonbeloppet ligger till grund för timersättningen och bestäms årligen av regeringen. För 2021 höjdes schablonbeloppet med 3,5 procent, vilket var historiskt högt. Regeringen har för 2022 beslutat om en höjning på 1,5 %¹³. Den ökningstakten antas sedan fortgå då den är densamma som tidigare höjningen under flera år. En mindre andel mottagare har en ersättning baserat på ett förhöjt belopp. Denna andel är har länge varit låg och konstant och antas fortsätta vara så framöver.

Osäkerhetsanalys

I denna prognos beaktas regeringens förslag i budgetpropositionen för 2022 om införande av utredningen ”Stärkt rätt till personlig assistans – Ökad rättssäkerhet för barn, fler grundläggande behov och tryggare sjukvårdande insatser” med ikraftträdande 1 januari 2023.

Utredningen har förslagit att införa två nya grundläggande behov. Den ena är ”kontinuerligt stöd som den enskilde till följd av sitt funktionshinder behöver för att förebygga att han eller hon fysiskt skadar sig själv, någon annan eller egendom” och det andra är ”kontinuerligt stöd som föranleds av varaktig eller långvarig medicinsk problematik där uteblivet stöd utgör allvarlig risk för liv eller hälsa”. Dessutom ska stödet som en enskild behöver för att klara grundläggande behov ses som en del i det grundläggande behovet. Utredningen föreslår också att det grundläggande behovet ”annan hjälp som förutsätter ingående kunskaper om den funktionshindrade” upphävs.

Utredningen föreslår ett schabloniserat föräldraavdrag. Vidare föreslås också att det grundläggande behovet ”kontinuerligt stöd som föranleds av varaktig eller långvarig medicinsk problematik där uteblivet stöd utgör allvarlig risk för liv eller hälsa” undantas från avdrag.

Vidare föreslås att en egenvårdslag införs som reglerar ansvar för hälso- och sjukvården av exempelvis samverkan, instruktioner och planering samt att det i LSS införs regler för utförandeverksamhetens ansvar. Vid bedömning av rätt till personlig assistans eller assistansersättning föreslår utredningen att det ska bli möjligt att beakta behov av sjukvårdande insatser enligt hälso- och sjukvårdslagen.

¹³ SFS nr: 1993:1091

Effekten av dessa regeländringar på statens utgifter är högst osäker. I utredningen uppskattas detta leda till att ytterligare 2000 individer beviljas personlig assistans. Försäkringskassan har i sitt remissvar skrivit att man anser detta vara en underskattning, då de föreslagna reglerna kommer innebära en utvidgning och inte enbart en återställning av tillämpningen innan 2015 års praxisändring. Försäkringskassan är tydlig med att det är svårt att uppskatta hur många nya mottagare som de föreslagna regeländringarna kommer medföra.¹⁴

I denna prognos har ett antagande om 2800 ytterligare assistansmottagare till följd av regeländringen gjorts. Dessa individer antas beviljas samma genomsnittliga antal timmar per månad som nuvarande mottagare. Detta baseras på att en stor del av de som tillkommer med de nya regeländringarna redan skulle ha varit mottagare idag, ifall inte praxis ändrats efter dom i HFD 2015. Utgifterna stiger gradvis med en viss fördröjning till följd av betydande handläggningstider samt att inte alla nya mottagare antas ansöka dag ett. Detta innebär att utgifterna för statlig assistansersättning enbart ökar svagt i 2023 till följd av förslaget, men med en större effekt efterföljande år.

Regeländringens prognostiserade påverkan på utgifterna för ersättningen redovisas nedan. Dessutom presenteras även ett lägre scenario där istället lagförslaget antas leda till 1000 ytterligare mottagare samt ett högre scenario med 5000 mottagare, båda baserade på samma antagande gällande timmar och tid för handläggning.

Beräknad effekt av regeländring. Tusental kronor

	2023	2024	2025
1000 mottagare	129 899	933 801	1 789 842
2800 mottagare	359 174	2 609 978	5 006 776
5000 mottagare	649 497	4 669 006	8 949 211

Regeringen har givit i uppdrag åt en särskild utredare att bland annat se hur ett statligt huvudmannaskap för personlig assistans skulle kunna utformas och vad det i så fall skulle få för konsekvenser.¹⁵ Utredningen ska också undersöka alternativa utformningar och dess konsekvenser. Dessutom ska utredningen lämna förslag på hur en process för överföring och anpassning av kommunal personlig assistans till den statliga assistansersättningen kan se ut. Utredningen skall lämnas till regeringen den 1 mars 2023. Ifall statligt huvudmannaskap beslutas kommer det få stora konsekvenser för utgifterna under många år framöver.

¹⁴ Remissvar S2021/04587. Stärkt rätt till personlig assistans (2021:37). Försäkringskassan.

¹⁵Dir. 2021:76

Jämförelse med föregående prognos

I tabellen nedan görs en jämförelse med föregående prognos som lämnades till regeringen i juli 2021. Beloppen anges i tusental kronor.

	2021	2022	2023	2024 ¹
Föregående prognosbelopp	24 430 676	25 043 066	25 183 382	25 344 003
Överföring till/från andra anslagsposter	-	-	-	-
Ändrade makroekonomiska antaganden	-	-	-	-
Volym- och strukturförändringar	-35 686	-222 972	-325 008	-449 231
Regelförändringar	-	-	+359 174	+2 609 978
Övrigt	-	-	-	-
Ny prognos	24 394 990	24 820 094	25 217 548	27 504 750
Differens i 1000-tal kronor	-35 686	-222 972	+34 166	+2 160 747
Differens i procent	-0,1	-0,9	+0,1	+8,5

¹ Prognoser är osäkra. Osäkerheten ökar ju längre tidshorisont som prognosen avser.

Volym- och strukturförändringar

De senaste utfallen visar att timutvecklingen blev lägre än vad som prognostiserades i juli. Antalet assistanstimmar väntas därför öka i en något långsammare takt än i föregående prognos.

Antalet mottagare i ersättningen har de senaste månaderna minskat mer än vad som prognostiserades i juli. Denna utveckling väntas fortgå under 2022. Samtidigt antas kommande regeländring öka inflödet under senare delen av prognosperioden. Till följd av detta har prognosen över antalet mottagare justerats upp, vilket leder till att antalet mottagare i ersättningen nu antas öka på längre sikt. Effekten på utgifterna från regeländringen redovisas separat under rubriken regelförändringar

Regelförändringar

I denna prognos antas att de regeländringarna som presenterades i budgetpropositionen för 2022 träder i kraft 1 januari 2023. Detta innebär en höjande effekt på utgifterna över hela prognosperioden därefter. De nya mottagarna antas söka under en period av två år. Givet rådande handläggningstider väntas påverkan på inflödet och därmed utgifterna bli betydligt högre från 2024. Under 2023 beräknas utgifterna öka med 341 miljoner kronor. 2024 väntas utgifterna öka med 2,6 miljarder kronor.

Utgiftsområde 10 Ekonomisk trygghet vid sjukdom och funktionsnedsättning

1:1 Sjukpenning och rehabilitering m.m.

Prognos anslag. Tusental kronor

	2020 ¹	2021	2022	2023	2024 ²	2025 ²
Hela anslaget	42 356 430	42 423 929	42 118 887	42 356 312	44 529 597	45 649 815
Därav						
1:1.21 Sjukpenning	36 940 885	37 426 070	36 881 716	37 791 619	38 953 068	39 968 031
1:1.19 Rehabiliteringspennin g	668 931	730 394	780 340	813 274	837 703	859 051
1:1.20 Arbetshjälpmedel m.m.	130 285	106 100	108 100	110 100	112 100	114 100
1:1.15 Närstående penning	164 317	155 223	198 472	202 714	206 956	211 198
1:1.8 Sjukpenning respektive rehabiliteringspennin g i särskilda fall	177 521	191 728	192 971	195 737	198 663	200 691
1:1.5 Boendetillägg	224 491	248 414	259 558	266 954	273 791	279 097
1:1.18 Statlig ålderspensionsavgift för sjukpenning	4 034 000	3 515 000	3 625 650	2 887 699	3 844 384	3 912 870
1:1.17 Statlig ålderspensionsavgift för rehabiliteringspennin g	0	32 000	53 224	69 928	86 567	84 101
1:1.16 Statlig ålderspensionsavgift för närstående penning	16 000	19 000	18 856	18 287	16 365	20 676

¹ Utfall.

² Prognoser är osäkra. Osäkerheten ökar ju längre tidshorisont som prognosen avser.

Detaljerade uppgifter om den statliga ålderspensionsavgiften återfinns i bilaga 4. Där finns förutom anslagsbelastning även uppgifter om preliminär avgift, reglering avseende förhållandena tre år tidigare, prognostiserad avgift för respektive år samt en jämförelse med föregående prognos.

1:1.21 Sjukpenning

Prognos anslagspost. Tusental kronor

	2020 ¹	2021	2022	2023	2024 ²	2025 ²
Ingående överföringsbelopp	-506 255	0	-985 070	-2 102 386	-4 151 105	-
Anslag ³	43 913 000	36 441 000	35 764 400	35 742 900	36 632 900	-
Tilldelade medel	43 406 745	36 441 000	34 779 330	33 640 514	32 481 795	-
Utfall/Prognos	36 940 885	37 426 070	36 881 716	37 791 619	38 953 068	39 968 031
Avvikelse från anslag	6 972 115	-985 070	-1 117 316	-2 048 719	-2 320 168	-
Avvikelse från tilldelade medel	6 465 860	-985 070	-2 102 386	-4 151 105	-6 471 273	-
Högsta anslagskredit	1 633 500	1 657 550	1 788 220	1 787 145	1 831 645	-
Tillgängliga medel	45 040 245	38 098 550	36 567 550	35 427 659	34 313 440	-
Överskridande av anslagskredit	0	0	314 166	2 363 960	4 639 628	-

¹ Utfall.

² Prognoser är osäkra. Osäkerheten ökar ju längre tidshorisont som prognosen avser.

³ Enligt budgetversion 2021:BP22:1

Utgifterna för anslagsposten 2021 beräknas bli 37,4 miljarder kronor, vilket är 985 miljoner kronor högre än anslagsbeloppet och tilldelade medel, men ryms inom medgiven anslagskredit.

Bakgrundsfakta

Syftet med sjukpenning är att ge ekonomisk trygghet vid nedsatt arbetsförmåga på grund av sjukdom. För att få ersättning krävs att sjukdomen sätter ner arbetsförmågan med minst en fjärdedel. Sjukpenning kan betalas ut som hel, tre fjärdedels, halv eller en fjärdedels ersättning.

Sjukpenning på normalnivå kan i normalfallet betalas ut i maximalt 364 dagar under en period på 450 dagar. Efter det kan sjukpenning på fortsättningsnivå betalas ut.

Till en försäkrad som är arbetslös betalas hel sjuk- och rehabiliteringspenning ut med högst 543 kronor per dag.

Under coronapandemin har också tillfälliga regler införts som innebär att en person kan få ersättning för sin karens samt att personer som befinner sig i vissa särskilda riskgrupper för covid-19 och inte kan arbeta hemifrån kan få så kallad viss förebyggande sjukpenning. Från och med 11 mars till och med 31 maj var ersättningen för karens-avdraget 700 kronor för anställda och 804 för egenföretagare. Från den 1 juni till och med den 31 december 2020 var ersättningen 804 kronor för båda grupperna, den 1 januari höjdes ersättningen till 810 kronor. De tillfälliga ersättningarna upphörde den 30 september 2021.

Analys

Utbrottet av coronapandemin 2020 har orsakat en kraftig ökning av utgifterna för sjukpenning, både på grund av ökad sjukfrånvaro och

tillfälliga regeländringar. Ökningen har fortsatt under 2021, där utgifterna hittills varit cirka 1 miljard kronor (3 procent) högre än motsvarande period 2020. Ökningen beror dock till stor del på de tillfälliga regeländringar som införts under pandemin: *ersättning för karens* samt *viss förebyggande sjukpenning till riskgrupper* som inte fanns första kvartalet 2020. Jämförs tredje kvartalet 2021 mot 2020 så blev de sammanlagda utgifterna knappt 500 miljoner högre än under 2020. Ökningen under det tredje kvartalet beror i huvudsak på ökad sjukfrånvaro, då utgifterna för de tillfälliga regeländringarna låg på ungefär samma nivå båda kvartalen. Den ökade sjukfrånvaron under det tredje kvartalet beror på en ökad varaktighet inom pågående sjukfall eftersom utökade undantagsmöjligheter införts vid bedömning av arbetsförmåga efter 180 dagars sjukfrånvaro.¹⁶ Regeländringarna får en höjande påverkan på utgiften. Sammantaget innebär detta en svag ökning av utgifterna under 2021 jämfört med 2020.

Under 2022 förväntas effekten från pandemin i princip försvinna, men utgifterna kvarstår ändå på ungefär samma nivå som åren innan. Detta beror på att omfattande regeländringar föreslagits i budgetpropositionen¹⁷ från och med år 2022. Regeländringarna innebär att fler förväntas vara sjukskrivna en längre tid då fler undantag från bedömningen mot normalt förekommande arbete vid dag 181 i rehabiliteringskedjan föreslås införas. Därutöver kommer även utgiften per sjukskriven att öka då taket i ersättningen höjs från 1 januari 2022. Efter 2022 beräknas utgifterna fortsätta öka under prognosperioden med en relativt stabil ökningstakt på omkring 3 procent årligen.

Sjukpenningutgifternas storlek bestäms i huvudsak av hur många som är sjukskrivna, vilket i sin tur beror på hur många sjukfall som påbörjas samt hur långa de blir. Dessa faktorer beskrivs mer utförligt nedan.

Startade sjukfall

Coronapandemin har medfört ett ökat antal startade sjukfall, både direkt genom insjuknande i covid-19 och indirekt genom uppmaningar att stanna hemma vid symptom. Samtidigt har övrig sjukfrånvaro minskat något under pandemin, framför allt har det startats färre sjukfall inom psykiatriska diagnoser. Detta kan bero på flera orsaker men troligt är att den ökade möjligheten att arbeta hemifrån dels lett till en tidsbesparing tack vare uteblivna resor till och från arbete som minskat både stress och skador, dels att det går att arbeta hemma vid vissa lindrigare åkommor där man tidigare

¹⁶ [Regeringen, Extra ändringsbudget för 2021 – Vissa ändrade regler inom sjukförsäkringen, prop. 2020/21:78](#)

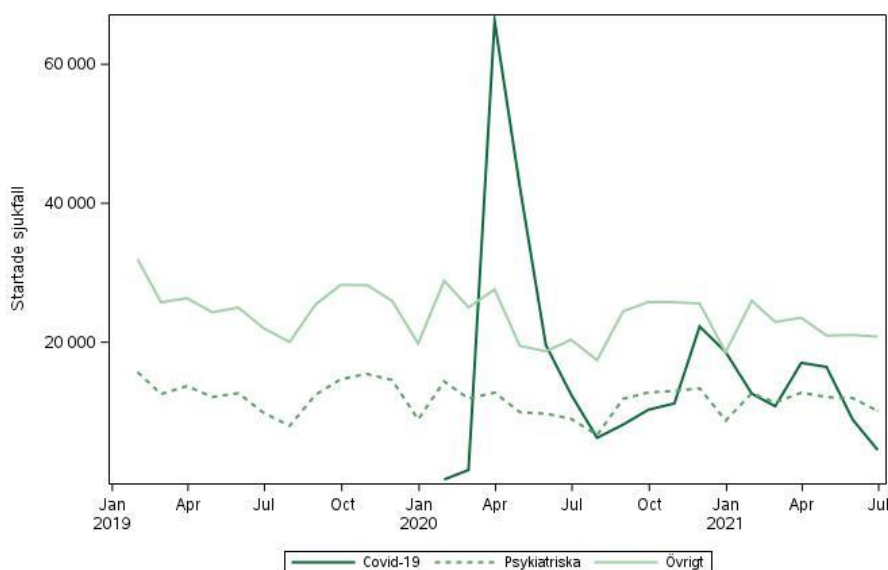
¹⁷ [Budgetpropositionen för 2022 Prop. 2021/22:1](#)

var tvungen att vara sjukskriven. Vidare har delar av arbetskraften varit permitterad under pandemin vilket har bidragit till minskningen.¹⁸

Generellt medförde den andra/tredje vågen av virusutbrottet en klart mindre påverkan på sjukfrånvaron än den första vågen under våren 2020. Detta trots uppskattningar om ungefär lika omfattande och dessutom mer långvarig samhällsspridning av covid-19. Det är osäkert varför sjukskrivningarna inte påverkas mer av smittspridningen men förklaringen är förmodligen delvis relaterad till motsvarande orsaker som dem förknippade med minskningen av sjukskrivningarna som ej är relaterade till covid-19.¹⁹ Utvecklingen av startade sjukfall uppdelad på covid-19, psykiatriska- och övriga diagnoser visas i figuren nedan. Det lägre antalet startade sjukfall andra halvan av pandemin som syns tydligt i figuren gör att helåret 2021 beräknas få en väsentligt lägre pandemirelaterad utgift än 2020. Den lägre smittspridningen beror på kombinationen av immunitet via sjukdom och ökad vaccinationsgrad. Totalt minskade även inflödet av sjukfall som ej är relaterade till pandemiutbrottet.

¹⁸ Det kan ses genom att den första i varje månad under pandemin har extra höga nivåer av ansökningar där den enda tänkbara förklaringen är permitteringen som ansöks per månadsbasis. Givet att man är permitterad är det olönsamt att sjukskriva sig när man är sjuk då ersättningen endast är 77,8 procent av SGI. Om permitteringen då upphör den sista en månad så kommer det finnas en bulk av löntagare som insjuknat under slutet av permitteringen som behöver sjukanmäla sig första dagen permitteringen är slut.

¹⁹ Angelov och Waldenström (2021) finner motsvarande resultat för sjuklöneperioder, de ser även att antalet sjuklöneperioder inte heller varierar mellan regioner med låg respektive hög smittspridning. (Angelov, N., D. Waldenström, (2021), "The Impact of COVID-19 on Economic Activity: Evidence from Administrative Tax Registers", *IFN Working Papers*, No 1397, Stockholm.

Startade sjukfall uppdelat på covid-19, psykiatriska- samt övriga diagnoser

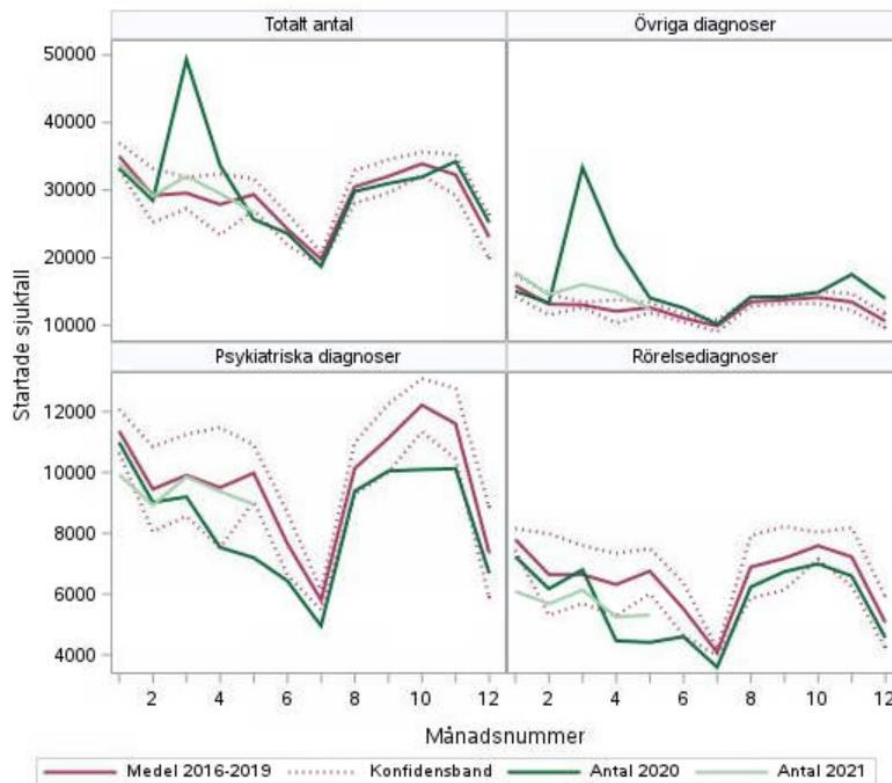
Not: Figuren visar det totala inflödet av startade sjukfall, oavsett hur långa de sedan blir. I övriga delar av rapporten avgränsas inflödet till att omfatta endast sjukfall som blev minst 30 dagar långa. I Covid-19 ingår förutom explicita covid-diagnoser även delar av volymerna inom diagnoskapitel A,B,J,R och Saknas, där den del av volymen som kan hänföras till Covid-19 tagits fram via en statistisk filtrering.²⁰

Antalet startade sjukfall²¹ har historiskt varierat kraftigt. Under åren 2010–2015 ökade de tydligt, men sedan hösten 2015 har nivån stabiliserats på omkring 350 000 startade sjukfall helårsvis. Sedan 2019 och fram till pandemiutbrottet var trenden svagt minskande, men under våren 2020 ökade det samlade inflödet markant på grund av covid-19. Nedan visas inflödet uppdelat på valda diagnosgrupper, där 2020 och inledningen 2021 jämförs mot ett genomsnitt för åren 2016–2019. Det sammanlagda inflödet har generellt legat nära genomsnittet för de tidigare åren, undantaget första vågen av smittspridning under våren 2020. Bryts inflödet däremot ner på diagnoskapitel framgår att de stora diagnoskapitlen psykiatriska- och rörelsedialnosor²² har minskat något under pandemin. Samtidigt har övrig sjukfrånvaro ökat på grund av covid-19, framför allt i perioder med hög samhällsspridning av viruset.

²⁰ Se [Försäkringskassan, Utgiftsprognos för budgetåren 2021-2024 \(2021-04-29, dnr 2021/000300\) för beskrivning av den statistiska filtreringen.](#)

²¹ Med startade sjukfall, eller inflöde, avses i rapporten beviljade ansökningar om sjukpenning där sjukfallslängden blir minst 30 dagar, om ej annat anges.

²² Med *Rörelsedialnosor* avses kapitel M i ICD-10, *Sjukdomar i muskuloskeletala systemet och bindväven.*

Inflöde av sjukfall som blir minst 30 dagar. År 2020 och 2021 jämfört med genomsnittet för 2016–2019 med konfidensintervall

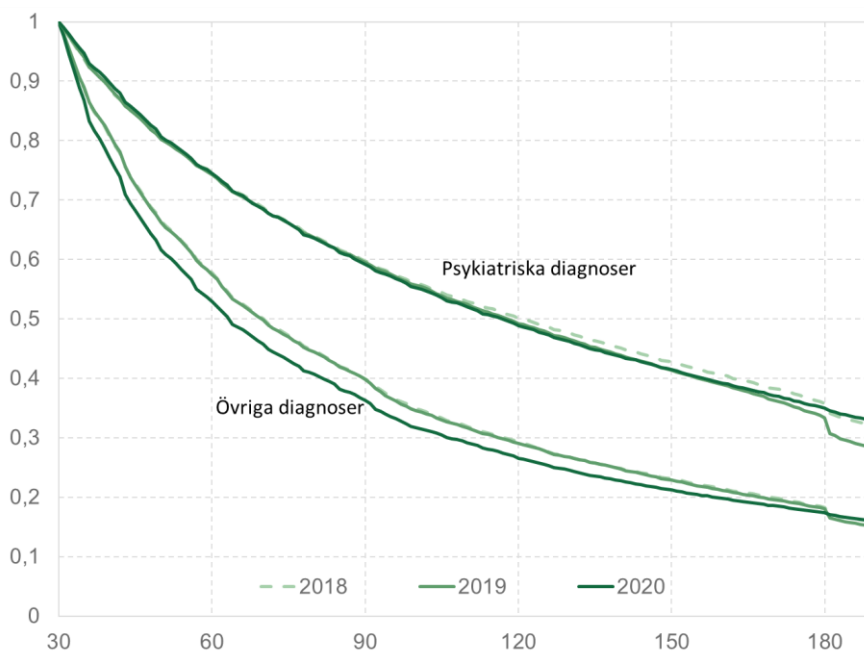
Normalt domineras inflödet av sjukfall med psykiatriska diagnoser samt rörelsed diagnoser. Dessa diagnoser stod för perioden 2016–2019 för knappt 60 procent av inflödet. Då de i regel även blir långa sjukskrivningar (särskilt psykiatriska) är deras andel av beståndet ännu större. Den minskning av dessa annars stora diagnoskapitel som skett under pandemin har dämpat pandemins nettoeffekt på sjukfrånvaron, och även begränsat antalet sjukfall som riskerar att bli långa. Minskningen i den underliggande sjukfrånvaron kan bero på flera orsaker och det går inte att fastslå ett kausalt samband med pandemin. Möjliga förklaringar kan vara att den ökade andelen arbete hemifrån medfört ett mer balanserat arbetsliv med mindre stress, samt att delar av arbetskraften varit permitterad under pandemin. Som framgår ovan syns nu vissa tecken på återgång mot de senaste årens genomsnitt för framför allt psykiatriska diagnoser. I takt med att pandemin klingar av prognostiserar vi en återgång mot tidigare nivåer under 2022, men osäkerheten kring detta är stor. Hur inflödet utvecklas efter pandemin är dock av ytterst central betydelse för den totala utgiftsutvecklingen, vilket visas längre fram under rubriken *känslighetsanalys*.

Covid-19 beräknas i prognosen nu inte generera någon nämnvärd påverkan på inflödet framöver, vi bedömer att de extra sjukfall som kommer startas under hösten och vintern på grund av pandemin ryms inom den normala variationen för säsongsinfluensan.

Sjukfallens varaktighet

Även sjukfallens varaktighet har varierat kraftigt över tid.²³ Under det första halvåret 2020 minskade varaktigheten betydligt jämfört med föregående år. För sjukfall med psykiatriska diagnoser var detta framför allt tydligt i anslutning till rehabiliteringskedjans bedömning av arbetsförmåga efter 180 dagars sjukskrivning. För sjukfall med övriga diagnoser berodde minskningen i huvudsak på att pandemin ändrat sammansättningen i inflödet. Det startades många sjukfall som generellt blev korta, något som beskrevs mer ingående i den prognos Försäkringskassan lämnade i oktober 2020.²⁴ Mot slutet av 2020 ändrades dock detta markant, dels på grund av regeländringar och dels på grund av att pandemin inte fick lika stor påverkan på inflödet efter den första vågen. För sjukfall startade under det fjärde kvartalet syns en tydlig skillnad jämfört med tidigare år i sannolikheten att ett sjukfall avslutas efter 180 dagar, där den förhöjda sannolikheten för avslut i princip försvunnit. Särskilt tydligt är detta inom psykiatriska diagnoser, se diagram nedan.

Varaktighet för sjukfall upp till 190 dagars falllängd. Andelen sjukfall som kvarstår efter olika falllängder (dagar)

Not: Startade sjukfall av sysselsatta personer under fjärde kvartalet som blev minst 30 dagar långa.

För sjukfall startade fjärde kvartalet 2020 med psykiatrisk diagnos ligger varaktigheten i nivå med tidigare år fram till omkring 180 dagars

²³ Se t.ex. [Försäkringskassan. Utgiftsprognos för budgetåren 2019–2022 \(2019-02-15, dnr 123–2019\)](#)

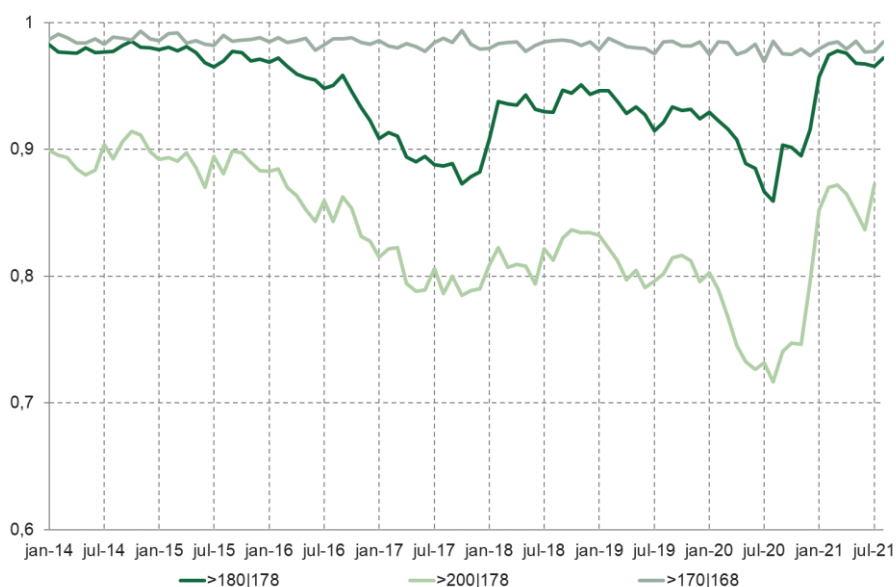
²⁴ [Försäkringskassan, Utgiftsprognos för budgetåren 2020-2024 \(2020-10-23, dnr 269-2020\)](#)

sjukskrivning. För övriga diagnoser ligger varaktigheten generellt något lägre vilket beror på att den andra vågen av smittspridning, som inträffade fjärde kvartalet 2020, påverkade sammansättningen i inflödet till förmån för korta sjukskrivningar.

Sannolikheten att ett sjukfall passerar 180 dagars sjukskrivning har varierat kraftigt över tid på grund av regel- och tillämpningsändringar. Nedan visas andelen sjukfall som passerar 180 dagars sjukskrivning, givet att de blivit 178 dagar långa. Då prövningen av arbetsförmåga inte alltid hinner göras i tid visas även andelen sjukfall som passerar 200 dagars sjukskrivning. Som referens visas även andelen som passerar 170 dagar, givet att de blivit 168 dagar. Denna andel är väldigt stabil över tid, se diagram nedan.

Betingad sannolikhet att passera olika fallängder över tid

Månadsdata från januari 2014 till augusti 2021, där augusti 2021 är preliminärt utfall

Anm: Sjukfall startade av sysselsatta personer. Arbetslösa bedöms mot hela arbetsmarknaden från dag 1.

Som framgår har andelen varierat kraftigt över tid, med tydliga minskningar 2016–2017 och 2020, vilket sammanfaller med insatser hos Försäkringskassan att stärka handläggningen. Mot slutet av 2020 och inledningsvis 2021 ökade sedan andelen markant, vilket beror på att regeringen införde ett tillfälligt stopp av prövningar mot normalt förekommande arbete mellan dag 181 och 365 i rehabiliteringskedjan under perioden 21 december 2020 till 15 mars 2021. Därefter har andelen legat relativt stabilt på en hög nivå. Att andelen inte minskat trots att perioden med stopp av prövningar passerat beror på att ett nytt undantag införts, *övervägande skäl*.²⁵ Detta undantag används i väldigt stor utsträckning

²⁵ [Extra ändringsbudget för 2021 - Vissa ändrade regler inom sjukförsäkringen, prop. 2020/21:78](#)

vilket innebär att få sjukfall har avslutats vid dag 181 inom det nu gällande regelverket.

I budgetpropositionen för 2022 föreslås att ytterligare undantag ska införas från och med 1 februari 2022. Personer som förvärvsarbetar och som har rätt till inkomstgrundad ålderspension, ska undantas från bedömningen mot normalt förekommande arbete från dag 181. Vidare ska undantag kunna göras mellan dag 181 och 550 i rehabiliteringskedjan om det finns *särskilda skäl*.²⁶ Sedan tidigare har även regeringen lagt fram prop. 2020/21:171 som anger att den försäkrade istället för att bedömas mot ett *normalt förekommande arbete* ska bedömas mot ett *förvärvsarbete i en sådan angiven yrkesgrupp som innehåller arbeten som är normalt förekommande på arbetsmarknaden*. Denna lagändring föreslås träda ikraft från september 2022.²⁷

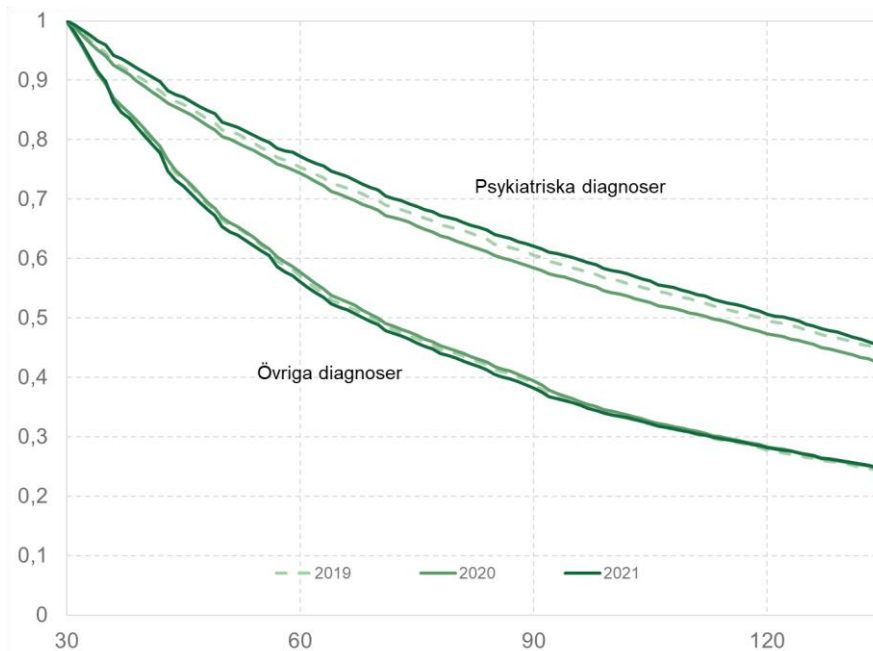
Vår bedömning är att den sammanvägda effekten av de ändringar som har införts, och de som kommer att införas, blir att den förhöjda sannolikheten för avslut omkring dag 180 kommer att upphöra. Det innebär att vi i prognosen räknar med samma kvarstående sannolikhet under sjukskrivningsmånader 6 och 7 (där 180-dagarsbedömningen infaller) som den som gäller under sjukskrivningsmånad 9, där det endast sker en löpande prövning av arbetsförmågan. Jämfört med tidigare prognoser innebär detta en tydlig uppjustering av sannolikheten att ett sjukfall passerar 180 dagars sjukskrivning.

En central insikt från tidigare analyser av rehabiliteringskedjans effekter är att rehabiliteringskedjan verkar dämpande på sjukfallens varaktighet, inte bara vid – utan också mellan – rehabiliteringskedjans bedömningspunkter.²⁸ Den senaste tidens utveckling påvisar tecken på ökande varaktighet även före dag 180 efter de införda regeländringarna. I diagrammet nedan visas en uppföljning av startade sjukfall i januari och februari de senaste åren, där de följs upp i 135 dagar. För sjukfall med psykiatriska diagnoser syns en signifikant ökning av varaktigheten under 2021 jämfört med 2020 (och även jämfört med 2019), detta trots att de handlagts utifrån samma regelverk eftersom reglerna ändrats först efter 180 dagars sjukskrivning.

²⁶ [Budgetpropositionen för 2022 Prop. 2021/22:1](#)

²⁷ [Regeringen, Prop. 2020/21:171, Angiven yrkesgrupp – åtgärder för en begriplig sjukförsäkring](#)

²⁸ Se bland annat [Försäkringskassan, Sjukfrånvarons utveckling, delrapport 2 2014, Socialförsäkringsrapport 2014:18](#)

Varaktighet för sjukfall upp till 135 dagars fallängd. Andelen sjukfall som kvarstår efter olika fallängder (dagar)

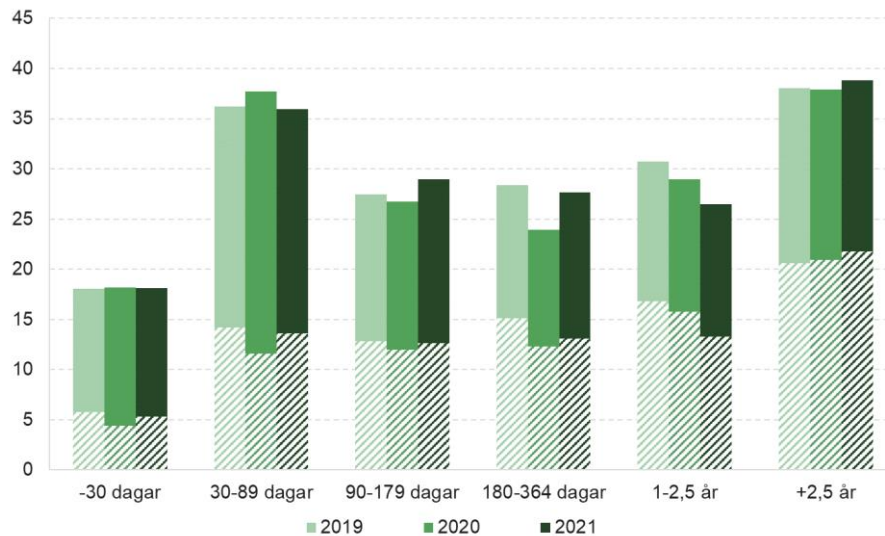
Not: Startade sjukfall av sysselsatta personer under januari och februari som blev minst 30 dagar långa.

Mot bakgrund av detta räknar vi med en viss ökning av varaktigheten även i fallängdsintervall som inte ska påverkas av bedömningar enligt rehabiliteringskedjan.

Efter dag 550 kan inte längre undantaget om särskilda skäl tillämpas. Prognosen baseras därför på en minskande kvarståendesannolikhet omkring dag 550 i sjukskrivningen från och med år 2022. Nettoeffekten blir dock ändå en tydligt ökande sammantagen varaktighet framöver, men vi vill betona att betydande osäkerhet föreligger i prognosen givet alla regelförändringar.

Pågående sjukfall

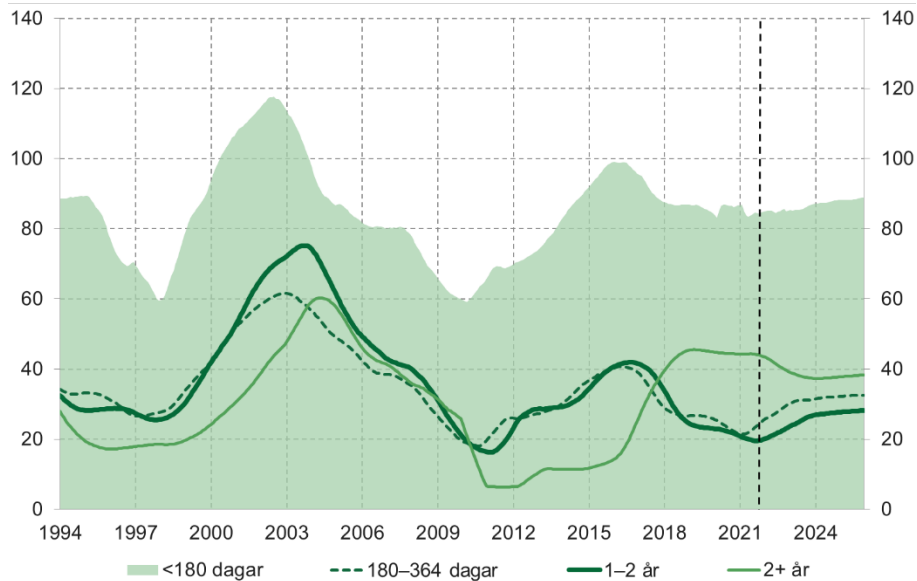
I diagrammet nedan visas antal pågående sjukfall i juni månad 2019–2021, uppdelat på fallängd. Antalet pågående sjukfall har generellt blivit något fler under det senaste året, vilket i huvudsak är en effekt av de varaktighetsökningar som beskrivits ovan. Sammantaget har antalet pågående sjukfall ökat från omkring 163 000 till 170 000 från juni 2020 till juni 2021.

Pågående sjukfall per falllängd i juni respektive år. Tusental, psykiatriska diagnoser streckade

Ökningen av antalet pågående sjukfall har drivits av både psykiatriska- och övriga diagnoser. Den sammanlagda andelen psykiatriska diagnoser har ökat svagt från 45,0 till 45,5 procent av sjukfallsbeståndet. Då sjukfall med psykiatriska diagnoser generellt blir längre än övriga diagnoser är andelen högre i de längre falllängdkategorierna ovan.

Pandemin har som tidigare nämnts påverkat sjukfrånvaron på flera sätt. Antalet startade sjukfall inom normalt stora diagnosgrupper, till exempel psykiatriska, har minskat, men det har samtidigt startats många sjukfall relaterade till covid-19. Antalet startade sjukfall inom psykiatriska diagnoser minskade med 9 procent under 2020 jämfört med 2019, men beräknas öka med 8 procent under 2021 och ytterligare 4 procent under 2022. Därefter beräknas de följa ökningstakten i antalet sysselsatta, vilket innebär en årlig ökning på 1–2 procent. Sjukfall inom övriga diagnoser (vilket inkluderar covid-19) har ökat kraftigt under pandemin, men de beräknas minska i takt med att pandemin klingar av. I relativa termer prognostiseras en minskning om omkring 14 procent 2021 jämfört med 2020 och ytterligare 3 procent 2022. Därefter beräknas inflödet av dessa sjukfall öka i takt med antalet sysselsatta. Inflödet av sjukfall som startas av arbetslösa beräknas öka i en långsammare takt på omkring drygt 0,5 procent årligen.

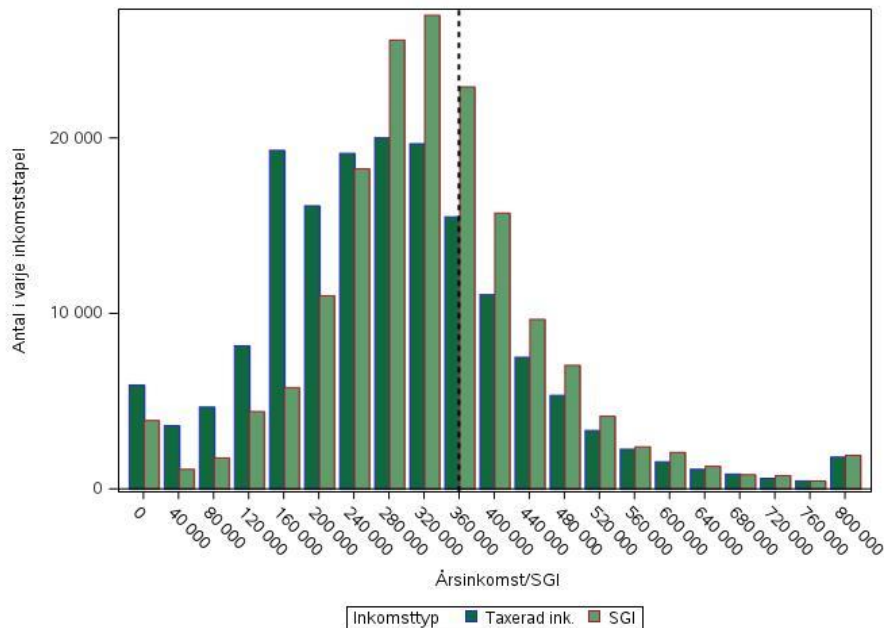
Sammantaget medför utvecklingen av antalet startade sjukfall och deras varaktighet att antalet pågående sjukfall i falllängder upp till 2 år beräknas öka under hela prognosperioden. Sjukfall i falllängder som är längre än 2 år ökade kraftigt när den borte tidsgränsen togs bort 2016, men har nu börjat minska. Minskningen i de långa sjukfallen beror på att inflödet tidigare minskade, samt att fler sjukfall avslutats under det första sjukskrivningsåret, vilket begränsar antalet sjukfall som riskerar att bli långa.

Pågående sjukfall uppdelat efter sjukfallslängd. 12-månaders glidande medelvärden i tusental

Detta innebär att det totala antalet pågående sjukfall beräknas öka under prognosperioden, från drygt 180 000 i december 2021 till cirka 200 000 vid utgången av 2025. Även sjukpenningtalet förväntas öka, från dagens 9,1 nettodagar till 9,3 i december 2022.

Höjning av SGI-tak

Regeringen har föreslagit att taket på sjukpenninggrundande inkomst (SGI) höjs från 8 till 10 prisbasbelopp från och med första januari 2022. Den föreslagna höjningen innebär att högsta dagsersättning för sjukpenningen höjs med 217 kronor till 1 027 kronor 2022. Uppjusteringen av prisbasbeloppet förklarar 11 kronor och höjningen från 8 till 10 prisbasbelopp förklarar resten, vilket är 206 kronor. Knappt 20 procent av de personer som hade sjukpenning den 31 juli 2021, hade den maximala nettoersättningen 810 kronor, baserad på 8 prisbasbelopp.

Histogram över taxerad inkomst respektive sjukpenninggrundande inkomst

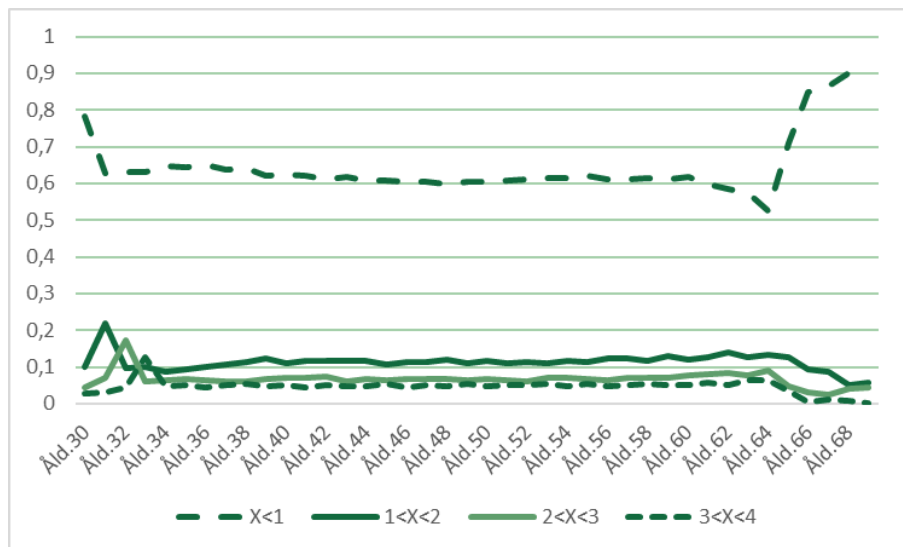
Not: Histogrammet visar taxerad inkomst för 2019 och nuvarande SGI-uppgift, för dem utan uppgifter sätts de till noll. Urvalet är pågående sjukfall per sista juli 2021.

Figuren visar hur inkomst respektive SGI för pågående sjukfall sista juli 2021 förhåller sig till nuvarande tak på SGI som genererar ersättning. Den senaste taxerade inkomsten är från 2019 och 95 procent av urvalet har taxerad inkomst från det senaste året, 50 procent av urvalet har en SGI uppgift från 2021. Med det högre taket om 10 prisbasbelopp ökar genomsnittliga ersättningsnivån för dem med pågående sjukpenning sista juli 2021 med 6,4 procent.

Riktålder för pension

Det nya pensionssystemet har inga formella pensionsåldrar men till exempel garantipension beviljas enbart från och med 65-års ålder och tidigaste ålder för att ta ut allmän pension höjdes från 61- till 62 år första januari 2020. Från och med 2026 höjs tidigaste ålder att ta ut allmän pension till 64 år och tidigaste ålder att kunna lyfta garantipension blir 67 år. För att göra nästa höjning mindre kännbar, 2 års justering uppåt, finns ett förslag om att redan 2023 höja tidigaste ålder att ta ut pension till 63 år och tidigaste ålder för att kunna få garantipension till 66 års ålder.

Åldern när man kan börja ta ut allmän pension har betydelse för sjukpenningens utgifter. Desto fler som tar ut allmän pension i en åldersgrupp, desto färre antal sjukfall har åldersgruppen. Även längden på sjukskrivningen är viktig för utgiftens storlek. I figuren nedan visas hur relationen ser ut mellan några olika längder på sjukfall och åldersgrupper.

Andel med olika sjukfallslängd uppdelat på åldersgrupp

Not: Linjerna visar sjukfallslängd kortare än 1 år, 1 – 2 år, 2 – 3 år och 3 – 4 år.

Figuren visar att det inte är några enorma skillnader mellan olika åldersgrupper. Men tydligt är att andelen sjukfall som är kortare än ett år minskar från det att man fyller 60 år. Ungefär i samma ålder ökar andelen längre sjukfall hos de äldre grupperna. I sjukfallslängden 1–2 år sker ökningen något tidigare, från cirka 55 års ålder. Mest tydligt är den stora skillnaden efter 65 då det blir större krav för att kunna fortsätta ett sjukfall förbi 180 dagar. Dessutom finns säkert en stark beteendeeffekt: om man har problem med nedsatt arbetsförmåga så är det förmodligen lockade att gå i pension. Detta givet att man inte absolut måste jobba för att kunna försörja sig. Det pekar på att ändringen på pensionsreglerna inte får så stor effekt på varaktigheterna.

För att se sambandet mellan att lyfta allmän pension och antal sjukskrivningar visas data över startade sjukfall, populationsstorlek samt andel som tar ut hela allmänna pensionen uppdelat på ålderskohorter.

Förhållande mellan population, pension och startade sjukfall

	Mars	April	Maj	Pop. 2021	Andel ej Pens.	Proc. i SJP
60	1 676	1 515	1 172	116 038	1,000	1,253
61	1 543	1 431	1 158	114 300	1,000	1,205
62	1 426	1 317	954	113 730	0,891	1,216
63	1 156	1 065	797	112 494	0,746	1,198
64	881	756	567	112 790	0,640	1,017
65	463	336	253	112 059	0,252	1,241
66	234	233	142	109 206	0,152	1,226
67	166	135	93	106 016	0,097	1,282
68	65	58	27	107 223	0,065	0,715

Not: Ålder är året innan man fyller år, Mars, April och Maj innehåller antalet startade sjukfall i respektive månad 2021 för åldersgruppen i fråga. Populationen 2021 är beräknad utifrån SCBs population för året innan gånger dödstalet. Andel ej Pens. är andelen som ej tar ut någon allmän pension där siffrorna kommer ifrån Pensionsmyndigheten. Procent i SJP är antalet procent av den delen av populationen som inte tagit ut hela sin allmänna pension.

I tabellen syns tydligt att det finns en stark koppling mellan den ålder man tar ut pension och antalet startade sjukfall.²⁹ Räknar man ut fallet i storleken på inflödet så minskar det med 0,46-, 0,4- och 0,35 procent för respektive månad på grund av dem som får möjlighet att ta ut allmän pension vid 61 års ålder. För nuvarande ”riktålder” 65 år är motsvarande fall i andelen sjukfall 0,68-, 0,76- och 0,70 procent för respektive månad. Därmed antas att ändringen av pensionsregler 2023 ger upphov med en inflödeseffekt på cirka 1,1 procent.

Covid-19

Effekterna från covid-19 har klingat av och inflödet i sjukpenningen är relativt likt det för tidigare år före pandemins utbrott vilket analyseras mer ovan, under inflöde. Men det har fortfarande varit ett högt inflöde av ansökningar till den tillfälliga ersättningen ”Ersättning för karens” för utgifter som kommer i oktober. Föregående prognos stipulerade att söktrycket som påverkar utgiften för oktober skulle minska kraftigt men istället har det ökat.³⁰ Förklaringen är ett högt söktryck mellan 26 september till 5 oktober, sedan 6 oktober är dock söktrycket enligt juliprognosen. Förklaringen är förmodligen att en hel del anställda ännu inte ansökt om ersättning för karens i samband med att de var sjuka, antalet ansökningar om ersättning för karens har endast varit cirka 60 procent av antalet startade sjuklöneperioder under coronapandemin. Därför är det säkert en del av dessa som nu ansöker om ersättning för retroaktiva perioder. Juliprognosen

²⁹ I och med att antalet startade sjukfall delat med personer som inte tar ut allmän pension är relativt konstant för personer äldre än 59 tills de fyller 67 måste andelen som tar ut hela sin allmänna pension spela stor roll för hur många sjukfall som kommer startas. Populationen som riskerar att starta ett sjukfall blir mindre och då faller antalet startade sjukfall.

³⁰ Då Försäkringskassan anger att normalt ska utbetalning ske inom 5 dagar efter ansökan summeras ansökningarna per den 25e istället för den sista i månaden.

utfallsjusteras och höjs marginellt men antagandet om att inga ansökningar om ersättning kommer in efter november ligger fast.

Utgifter och ansökningar för "Ersättning för karens"

	Utbetalt	Prognos utg.	Ansökningar(25e)	Prognos Ans.
1a halvår-20	1 201 478 898		1 475 565	
2a halvår-20	2 119 193 165		2 289 983	
1a halvår-21	2 138 194 887		2 389 184	
juli -21	210 135 200		229 394	
augusti -21	225 018 175		247 042	
september -21	407 796 247		444 139	
oktober -21		262 135 605		286 487
november -21		57 187 500		62 500
Totalt	6 301 816 572	319 323 105	7 075 307	348 987

Not: Ansökningar är summerade per den 25e i varje månad för att matcha utgiften då Försäkringskassan har ett mål om utbetalning inom 5 dagar efter ansökan inkommit.

Utgiften för att ersätta karensavdraget har hittills varit 6,3 miljarder kronor och beräknas bli 6,6 miljarder kronor totalt.

Utgifter och ansökningar för "Ersättning till riskgrupper"

	Utbetalt	Prognos utg.	Ansökningar(25e)	Prognos Ans.
2a halvår-20	194 168 966		11 547	
1a halvår-21	322 346 438		10 014	
juli -21	32 518 381		1 449	
augusti -21	28 379 116		630	
september -21	28 091 927		544	
oktober -21		12 542 400		260
november -21		5 644 080		117
Totalt	605 504 828	18 186 480	24 184	377

Ersättning till riskgrupper är en väsentligt mindre förmån än ersättning för karens, endast cirka 10 procent av nivån på ersättning för karens. Även strukturen på ansökningarna skiljer sig då det varit möjligt att ansöka om ersättning framåt i tiden för ersättning till riskgrupper. Till skillnad mot ersättning för karens var det få ansökningar som inkom i samband med att datumet för sista ersättningsbara dag gick ut, 30 september. Ansökningarna som kommer in nu, när ersättningsperioden har upphört men där man fortfarande kan söka retroaktivt, är färre till antal men innehåller begäran om ersättning för fler dagar. Under pandemins gång har oftast ansökningarna varit med anspråk på ersättning för cirka en månad. Vid de tidpunkter som förmånen har förlängts har genomsnittlig tid per ansökan varit cirka 2 månader. Nu när förmånen har avslutats är indikationen att det återigen är cirka 2 månader i ansökningarna. Totala utgiften för ersättning till riskgrupper beräknas sluta på drygt 600 miljoner kronor. Totalt beräknas

därmed cirka 7,2 – 7,3 miljarder kronor gå till dessa båda tillfälliga ersättningar för covid-19 i sjukpenningen.

Själva utgiften för covid-19 i termer av faktiska utbetalningar är omöjlig att veta exakt då många sjukfall har andra diagnoser än covid-19, speciellt under första halvåret 2020. I och med att Sverige inte följde en strategi med extensiv testning var det extremt få fall av covid-19 under våren 2020 som blev diagnostiserade. Till exempel har rena covid-19 diagnoser startade under mars 2020, och som eventuellt fått sin diagnos senare, endast genererat en utgift på 77 miljoner till och med september 2021. Samtidigt har diagnoskapitlet ”andningsorganens sjukdomar” som normalt skulle haft knappt 50 miljoner i utgift till och med september haft en utgift på hela 466 miljoner kronor. Genom att statistiskt filtrera data med hänsyn till antalet startade sjukfall och sjukfallens längd går det att med hög sannolikhet särskilja covid-19 från till exempel diagnoskapitlet ”andningsorganens sjukdomar”.³¹

Utgifterna för sjukpenningen till och med september 2021 uppdelat på kvartal för sjukfallsstart och diagnos. Miljontal kronor

		Andningsorganens Sjukdomar		Diagnoskapitel A, B, R		Diagnos saknas		Covid-19	Psyk	Övrigt
		Underligg.	Covid-19	Underligg.	Covid-19	Ej covid-19	Covid-19			
Q1	2020	65	457	112	177	103	107	79	1 473	2 212
Q2	2020	52	226	145	148	115	160	261	1 652	2 431
Q3	2020	59	38	213	41	96	80	52	1 970	2 923
Q4	2020	79	76	176	74	100	84	367	1 953	2 720
Q1	2021	57	25	153	64	110	139	344	1 830	2 583
Q2	2021	27	9	94	32	66	102	191	934	1 960
Q3	2021	5	0	20	0	10	14	5	120	296
Summa		344	831	913	536	600	686	1 299	9 932	15 125

* Q1 2020 innehåller endast startade sjukfall för februari och mars.

+ Q3 2021 innehåller endast startade sjukfall för juli månad.

I tabellen visas de totala utgifterna för sjukpenningen till och med september för sjukfall startade från och med februari 2020 till och med juli 2021. Det är tydligt att utgiften helt domineras av psykiatriska diagnoser och övriga diagnoser som inte har något att göra med covid-19, 83 procent av de totalt 30,2 miljarder kronor. Totalt har utgiften för covid-19 varit mellan 3,3- och 3,4 miljarder kronor. Det vill säga mindre än hälften av utgiften för de

³¹ De kapitel det är fråga om är A och B, vissa infektionssjukdomar och parasitsjukdomar, J, andningsorganens sjukdomar, R, symtom, sjukdomstecken och onormala kliniska fynd och laboratoriefynd som ej klassificeras på annan plats, samt ”diagnos saknas”. Utgiften för covid-19 estimeras via antagandet att covid-19 har samma genomsnittliga ersättningsnivå som övriga sjukfall i diagnoskapitlet samt: förändringen i startade sjukfall mot ett beräknat benchmark som är estimerat på historisk data, förändringen i förväntad sjukfallslängd som även den beräknas mot ett benchmark baserat på historisk data.

temporära förmånerna, *ersättning för karens* och *ersättning till riskgrupper*, vilka prognostiseras sluta på 7,2–7,3 miljarder kronor. Endast 11 procent av utgiften för startade sjukfall sedan pandemistarten har gått till covid-19. Förklaringen till den låga utgiften sett till det stora antalet startade sjukfall är att sjukfallen med covid-19 företrädesvis är väldigt korta och genererar därför en låg utgift per sjukfall.

Känslighetsanalys inflöde

Försäkringskassan bedömer att den viktigaste variabeln för den samlade utgiftsutvecklingen inom sjukpenningen är hur många sjukfall som påbörjas. Detta gäller i synnerhet sjukfall inom psykiatriska diagnoser, där inflödet har varierat kraftigt historiskt. Som tidigare nämnts har vi under pandemin sett en minskande nivå av underliggande inflöde, det vill säga av diagnoser som inte kan kopplas direkt eller indirekt till covid-19. Vidare har vi sett en viss ökning av dessa sjukfall under våren 2021. Eftersom statistiken över startade sjukfall rapporteras med en eftersläpning om 5 månader är det svårt att uttala sig exakt om den senaste tidens utveckling, men de indikatorer vi har tillgång till ger stöd för en viss ökning jämfört med pandeminivåerna. För närvarande råder det alltså särskilt stor osäkerhet om inflödets utveckling framöver.

I tabellen nedan visas hur ett scenario där det underliggande inflödet sätts till ”pandeminivå” påverkar de sammanlagda utgifterna för sjukpenningen från och med år 2022, givet huvudscenariots varaktighetsprognos. Scenariot är skapat genom att inflödet sätts till samma nivå som under pandemin, där covid-påverkan tagits bort genom en statistisk filtrering, och månadsutfallen för mars 2020 – februari 2021 används för att skapa helårsutfall.

Alternativt scenario för inflödets utveckling

	2021	2022	2023	2024	2025
Huvudscenario utgift	37 426 070	36 881 716	37 791 619	38 953 068	39 968 031
Utgiftsminskning "pandemiinflöde"	-	-887 644	-1 992 870	-2 715 856	-3 242 524
Utgiftsminskning procent	-	-2,41%	-5,27%	-6,97%	-8,11%

Som framgår ovan ger ett lägre inflöde en betydande utgiftsminskning på sikt, även med huvudscenariots relativt höga varaktighetsprognos. I huvudscenariot räknar vi med en ganska tydlig ökning av inflödet jämfört med pandeminivåerna. Det finns naturligtvis även stor risk att inflödet ökar snabbare än huvudscenariot. I föregående prognos publicerade Försäkringskassan ett scenario där ökningstakterna från den förra uppgångsfasen i sjukfrånvaron under åren 2010–2015 replikerades, vilket

skulle resultera i markanta utgiftsökningar.³² Med nu gällande varaktighetsprognos skulle effekten dessutom bli ännu större.

Försäkringskassan har i flera tidigare analyser identifierat inflödet som en nyckelvariabel för sjukfrånvarons samlade utveckling. Så även denna gång. Det råder stor osäkerhet om den lägre nivån vi nu ser kommer hålla i sig, eller om det finns ett uppdämt behov kanske på grund av överbelastning i vissa samhällssektorer som till exempel vård och omsorg. Det kan också vara så att de förändrade arbetssätt som pandemin i många fall medfört möjliggör ett mer balanserat arbetsliv med varaktigt lägre behov av sjukskrivning som följd. Klart står att ett framgångsrikt förebyggande av inflödet till sjukskrivning är av central betydelse för att hålla sjukfrånvaron på en stabil nivå.

Jämförelse med föregående prognos

I tabellen nedan görs en jämförelse med föregående prognos som lämnades till regeringen i juli 2021. Beloppen anges i tusental kronor.

	2021	2022	2023	2024 ¹
Föregående prognosbelopp	36 646 943	33 265 123	34 076 082	35 006 865
Överföring till/från andra anslagsposter	-21 758	-218 532	-874 404	-874 404
Ändrade makroekonomiska antaganden	+1 786	+26 461	+49 623	+66 626
Volym- och strukturförändringar	+598 460	+1 497 142	+2 127 480	+2 267 882
Regelförändringar	+200 639	+2 311 522	+2 412 838	+2 486 099
Övrigt	-	-	-	-
Ny prognos	37 426 070	36 881 716	37 791 619	38 953 068
Differens i 1000-tal kronor	+779 127	+3 616 593	+3 715 537	+3 946 203
Differens i procent	+2,1	+10,9	+10,9	+11,3

¹ Prognoser är osäkra. Osäkerheten ökar ju längre tidshorisont som prognosen avser.

Överföring till/från andra anslagsposter

Andelen sjukfall som får rehabiliteringspenning har höjts för 2021, vilket sänker prognosen för sjukpenning. Anslagsposten rehabiliteringspenning höjs med motsvarande belopp.

Regeringen aviserar i budgetpropositionen en regeländring om *särskilda regler för sjukersättning för personer över 60 år*. Regeländringen kommer innebära att fler äldre kan beviljas sjukersättning, vilket medför att färre personer kommer uppbära sjukpenning. Detta har en sänkande inverkan på utgifterna för sjukpenning för åren 2022–2025. Förslaget är hämtat från utredningen *En sjukförsäkring med prevention, rehabilitering och trygghet (SOU 2021:69)*. Försäkringskassan ska svara på remissen på denna

³² [Försäkringskassan, Utgiftsprognos för budgetåren 2021-2024 \(2021-07-30, dnr 2021/000300\)](#)

utredning i december 2021. Vi avvaktar därför med att göra en egen konsekvensberäkning av reformen i föreliggande prognos och återkommer istället med en sådan vid nästa prognostillfälle. I tabellen ovan redovisas utgiftsminskningen från regeringens konsekvensberäkning som tillhör sjukpenningen, resterande del återfinns i posten för den statliga ålderspensionsavgiften. Vi vill även påpeka att denna regeländring enbart beaktas i utgiftsanslaget i föreliggande prognos, den är ej medräknad i övriga mått såsom nettodagar, sjukfallsbestånd eller medelersättning.

Ändrade makroekonomiska antaganden

Konjunkturinstitutet har höjt prognosen för timlöneutvecklingen, vilket höjer prognosen för sjukpenning.

Volym- och strukturförändringar

Prognosen justeras upp med avseende på volym- och struktur. I genomsnitt beror drygt hälften av höjningen på ett högre förväntat inflöde av nya sjukfall, särskilt inom psykiatriska diagnoser. Resterande del beror på en högre förväntad varaktighet på grund av regeländringar, både de som har införts och de som föreslås att införas. Regeländringarna innebär utökade möjligheter att göra undantag från bedömning mot normalt förekommande arbete efter dag 180 i rehabiliteringskedjan, vilket medför att sjukfallen generellt sett blir längre.

Regelförändringar

För år 2021 beror höjningen på att de tillfälliga ersättningarna *ersättning för karens* samt *viss förebyggande sjukpenning till riskgrupper* nu beräknas generera något högre utgifter. För åren därefter höjs prognosen betydligt, vilket främst beror på att taket i ersättningen höjs från 8 till 10 prisbasbelopp. Därutöver ändras även reglerna för behovsanställda från och med 2022, vilket står för drygt 100 miljoner per år av höjningen ovan.

1:1.19 Rehabiliteringspenning

Prognos anslagspost. Tusental kronor

	2020 ¹	2021	2022	2023	2024 ²	2025 ²
Ingående överföringsbelopp	0	0	0	0	0	-
Anslag ³	677 000	677 000	835 000	846 000	859 000	-
Tilldelade medel	677 000	677 000	835 000	846 000	859 000	-
Utfall/Prognos	668 931	730 394	780 340	813 274	837 703	859 051
Avvikelse från anslag	8 069	-53 394	54 660	32 726	21 297	-
Avvikelse från tilldelade medel	8 069	-53 394	54 660	32 726	21 297	-
Högsta anslagskredit	33 850	33 850	41 750	42 300	42 950	-
Tillgängliga medel	710 850	710 850	876 750	888 300	901 950	-
Överskridande av anslagskredit	0	19 544	0	0	0	-

¹ Utfall.

² Prognoser är osäkra. Osäkerheten ökar ju längre tidshorisont som prognosen avser.

³ Enligt budgetversion 2021:BP22:1

Utgifterna för anslagsposten 2021 beräknas bli 730 miljoner kronor, vilket är 53 miljoner kronor högre än anslagsbeloppet och tilldelade medel. Detta innebär att anslagskrediten överskrids med 20 miljoner kronor.

Försäkringskassan avser att i en särskild skrivelse begära tilläggsanslag motsvarande avvikelsen från tilldelade medel.

Bakgrundsfakta

Den som har nedsatt arbetsförmåga med minst en fjärdedel på grund av sjukdom och som deltar i arbetslivsinriktad rehabilitering kan få rehabiliteringspenning eller rehabiliteringspenning i särskilda fall. Rehabiliteringspenning kan betalas ut som hel, tre fjärdedels, halv eller en fjärdedels ersättning. Rehabiliteringspenningen är begränsad till ett visst antal dagar med olika nivåer av ersättningen på samma sätt som sjukpenningen. Den som deltar i arbetslivsinriktad rehabilitering kan även få ett särskilt bidrag för vissa merkostnader som den försäkrade får till följd av rehabiliteringen, till exempel bidrag till resor till och från rehabiliteringen.

Analys

Utgifterna för rehabiliteringspenning har minskat under en längre tid. År 2017 minskade utgifterna med drygt 23 procent jämfört med 2016 och under 2018 och 2019 fortsatte utgifterna att minska med 19 respektive 12 procent i årstakt. Under 2020 blev utgifterna dock endast 3 procent lägre än 2019, och under första tre kvartalen 2021 ökade utgifterna med 11 procent jämfört med motsvarande period 2020. Minskningen beräknas därför nu upphöra och utgifterna prognostiseras istället att öka under prognosperioden. Detta då andelen av samtliga sjukfall (sjuk- och rehabiliteringspenning sammantaget) som ersätts med rehabiliteringspenning nu verkar ha stabiliserats efter den tidigare minskningen, se diagram nedan.

Rehabiliteringspenning andel uttagna nettodagar. Månadsdata. Procent av totalt antal nettodagar för både sjuk- och rehabiliteringspenning

Minskningen över tid i rehabiliteringspenningen förstärktes sannolikt av den förändrade tillämpningen av förmånen som infördes under hösten 2016.³³ Förändringen innebar att färre fick hel rehabiliteringspenning utan ersattes istället partiellt med sjukpenning. Andelen beräknas nu kvarstå på omkring 2019 års nivå under hela prognosperioden, undantaget under första pandemivågen våren 2020 då andelen periodvis blev lägre på grund av ökad sjukpenning orsakad av covid-19.

³³ En förtydligande tolkning av 31 kap. 8§ SFB innebär att rehabiliteringspenning enbart kan betalas ut i den omfattning som den arbetslivsinriktade åtgärden förhindrar arbete. Tidigare har den som deltagit i en arbetslivsinriktad åtgärd fått hel rehabiliteringspenning om hen haft helt nedsatt arbetsförmåga, oavsett om deltagandet varit på helt- eller deltid. Den försäkrade får nu bara rehabiliteringspenning för den tid som hen deltar i en åtgärd, medan resterande del av dagen ersätts med sjukpenning förutsatt att övriga förutsättningar är uppfyllda.

Jämförelse med föregående prognos

I tabellen nedan görs en jämförelse med föregående prognos som lämnades till regeringen i juli 2021. Beloppen anges i tusental kronor.

	2021	2022	2023	2024 ¹
Föregående prognosbelopp	696 021	699 675	710 984	724 655
Överföring till/från andra anslagsposter	+21 758	-	-	-
Ändrade makroekonomiska antaganden	+37	+556	+1 044	+1 402
Volym- och strukturförändringar	+12 578	+31 490	+50 496	+59 355
Regelförändringar	-	+48 619	+50 750	+52 291
Övrigt	-	-	-	-
Ny prognos	730 394	780 340	813 274	837 703
Differens i 1000-tal kronor	+34 373	+80 665	+102 290	+113 048
Differens i procent	+4,9	+11,5	+14,4	+15,6

¹ Prognoser är osäkra. Osäkerheten ökar ju längre tidshorisont som prognosen avser.

Överföring till/från andra anslagsposter

Se sjukpenningavsnittet.

Ändrade makroekonomiska antaganden

Se sjukpenningavsnittet.

Volym- och strukturförändringar

Se sjukpenningavsnittet.

Regelförändringar

Se sjukpenningavsnittet.

1:1.15 Närståendepenning

Prognos anslagspost. Tusental kronor

	2020 ¹	2021	2022	2023	2024 ²	2025 ²
Ingående överföringsbelopp	0	0	0	-16 472	-34 186	-
Anslag ³	175 000	191 000	182 000	185 000	187 000	-
Tilldelade medel	175 000	191 000	182 000	168 528	152 814	-
Utfall/Prognos	164 317	155 223	198 472	202 714	206 956	211 198
Avvikelse från anslag	10 683	35 777	-16 472	-17 714	-19 956	-
Avvikelse från tilldelade medel	10 683	35 777	-16 472	-34 186	-54 142	-
Högsta anslagskredit	8 750	9 550	9 100	9 250	9 350	-
Tillgängliga medel	183 750	200 550	191 100	177 778	162 164	-
Överskridande av anslagskredit	0	0	7 372	24 936	44 792	-

¹ Utfall.

² Prognoser är osäkra. Osäkerheten ökar ju längre tidshorisont som prognosen avser.

³ Enligt budgetversion 2021:BP22:1

Utgifterna för anslagsposten 2021 beräknas bli 155 miljoner kronor, vilket är 36 miljoner kronor lägre än anslagsbeloppet och tilldelade medel.

Bakgrundsfakta

Närståendepenning betalas ut till en person som avstår från förvärvsarbete för att vårda en nära anhörig som är svårt sjuk. Antalet ersättningsdagar är, i de flesta fall, högst 100 dagar för varje person som vårdas. Närståendepenning kan betalas ut som hel, tre fjärdedels, halv eller en fjärdedels ersättning.

Ersättningsnivån för närståendepenning är knappt 80 procent av den försäkrades sjukpenninggrundande inkomst (SGI). Inkomsttaket vid beräkning av den försäkrades SGI höjdes från 7,5 till 8 prisbasbelopp den 1 juli 2018 och kommer höjas till 10 prisbasbelopp 1 januari 2022.

Analys

Utgifterna för närståendepenning uppgick till 164 miljoner kronor år 2020, vilket är en minskning med omkring 5 miljoner jämfört med 2019. Minskningen har fortsatt under 2021, där utgifterna hittills blivit cirka 25 procent lägre än 2020. Minskningen beror sannolikt till stor del på att coronapandemin förhindrat användandet av närståendepenning på flera sätt, bland annat genom periodvisa besöksförbud på äldreboenden och allmänna rekommendationer om att inte träffa äldre närstående. I takt med fler blir vaccinerade samt avklingande smitta beräknas utgifterna gradvis öka, men helåret 2021 bedöms hamna lägre än 2020. Därefter beräknas utgifterna stabilisera sig på drygt 200 miljoner kronor årligen.

Jämförelse med föregående prognos

I tabellen nedan görs en jämförelse med föregående prognos som lämnades till regeringen i juli 2021. Beloppen anges i tusental kronor.

	2021	2022	2023	2024 ¹
Föregående prognosbelopp	154 198	182 139	184 890	189 535
Överföring till/från andra anslagsposter	-	-	-	-
Ändrade makroekonomiska antaganden	-	+378	+1 512	+1 135
Volym- och strukturförändringar	+1 025	+3 739	+3 967	+4 209
Regelförändringar	-	+12 216	+12 345	+12 077
Övrigt	-	-	-	-
Ny prognos	155 223	198 472	202 714	206 956
Differens i 1000-tal kronor	+1 025	+16 333	+17 824	+17 421
Differens i procent	+0,7	+9,0	+9,6	+9,2

¹ Prognoser är osäkra. Osäkerheten ökar ju längre tidshorisont som prognosen avser.

Ändrade makroekonomiska antaganden

Konjunkturinstitutet har höjt prognoserna för timlöneutveckling och prisbasbelopp, vilket höjer prognosen för närståendepenning för perioden 2022-2024.

Volym- och strukturförändringar

Föregående prognos har varit något för låg, vilket sannolikt beror på en någon snabbare återgång till normala nivåer då pandemin avklingar och restriktioner lättas. Prognosen höjs med anledning av detta.

Regelförändringar

Regeringen höjer taket i ersättningen från 8 till 10 prisbasbelopp från och med år 2022, vilket innebär ökade utgifter för närståendepenning.

1:1.20 Arbetshjälpmedel m.m.

Prognos anslagspost. Tusental kronor

	2020 ¹	2021	2022	2023	2024 ²	2025 ²
Ingående överföringsbelopp	0	0	0	0	0	-
Anslag ³	150 100	150 100	123 100	125 100	127 100	-
Tilldelade medel	150 100	150 100	123 100	125 100	127 100	-
Utfall/Prognos	130 285	106 100	108 100	110 100	112 100	114 100
Avvikelse från anslag	19 815	44 000	15 000	15 000	15 000	-
Avvikelse från tilldelade medel	19 815	44 000	15 000	15 000	15 000	-
Högsta anslagskredit	7 505	7 505	6 155	6 255	6 355	-
Tillgängliga medel	157 605	157 605	129 255	131 355	133 455	-
Överskridande av anslagskredit	0	0	0	0	0	-

¹ Utfall.

² Prognoser är osäkra. Osäkerheten ökar ju längre tidshorisont som prognosen avser.

³ Enligt budgetversion 2021:BP22:1

Utgifterna för anslagsposten 2021 beräknas bli 106 miljoner kronor, vilket är 44 miljoner kronor lägre än anslagsbeloppet och tilldelade medel.

Bakgrundsfakta

Arbetsgivaren och den försäkrade kan vardera få bidrag till arbetshjälpmedel med högst 50 000 kronor. Bidrag till datorbaserade hjälpmedel får dock beviljas med högre belopp än 50 000 kronor. Om det finns synnerliga skäl, kan Försäkringskassan medge att bidrag till arbetshjälpmedel även i ett annat fall lämnas med ett högre belopp.

Merkostnader för arbetsresor kan beviljas när en försäkrad som är sjuk kan arbeta, men inte kan ta sig till och från arbetet på vanligt sätt. Försäkringskassan kan då istället för sjukpenning betala ut ersättning för de merutgifter som uppkommer på grund av att den försäkrade måste använda sig av ett dyrare färdstätt.

Analys

Utfallet under januari–september blev 72 miljoner kronor. Det är 25 miljoner kronor lägre än motsvarande period förra året. Färre ansökningar har kommit in under perioden jämfört med motsvarande period förra året. Det är troligen en följd av att fler arbetar på distans och därmed inte har samma behov av arbetshjälpmedel. En annan möjlig förklaring är att man på grund av pandemin avvaktar med att ansöka om arbetshjälpmedel. Andelen avslag har ökat under perioden.

För 2021 bedömer Försäkringskassan att utgifterna för Bidrag till arbetshjälpmedel minskar till 59 miljoner kronor och sedan ökar till följd av den generella prisökningen och en utveckling mot att man använder mer avancerade hjälpmedel. Dessutom antas ansökningarna öka något igen när distansarbetet minskar i slutet på 2021. Utgifterna för posten Övrigt

(inklusive arbetsresor) bedöms fortsätta minska under prognosperioden. Försäkringskassan utgår i prognosen från att kostnaderna för Försäkringsmedicinska utredningar förblir låga i enlighet med förbrukningen 2020. Detta förutsätter att regionerna sänder in fördjupade medicinska utredningar under anslag 10:1.6 Bidrag för sjukskrivningsprocessen och att Försäkringskassan endast i undantagsfall köper medicinska utredningar och utlåtanden under anslaget Arbets hjälpmedel m.m.

Sammantaget bedöms utgifterna öka från 106 miljoner kronor 2021 till 114 miljoner kronor 2025.

Fördelning av utgifter 2021–2025. Tusental kronor

	2021	2022	2023	2024	2025
Bidrag till arbets hjälpmedel	59 000	62 000	65 000	68 000	71 000
Övrigt	47 000	46 000	45 000	44 000	43 000
FMU	100	100	100	100	100
Totalt	106 100	108 100	110 100	112 100	114 100

Prognoser är osäkra. Osäkerheten ökar ju längre tidshorisont som prognosen avser.

Jämförelse med föregående prognos

I tabellen nedan görs en jämförelse med föregående prognos som lämnades till regeringen i juli 2021. Beloppen anges i tusental kronor.

	2021	2022	2023	2024 ¹
Föregående prognosbelopp	121 100	123 100	125 100	127 100
Överföring till/från andra anslagsposter	-	-	-	-
Ändrade makroekonomiska antaganden	-	-	-	-
Volym- och strukturförändringar	-15 000	-15 000	-15 000	-15 000
Regelförändringar	-	-	-	-
Övrigt	-	-	-	-
Ny prognos	106 100	108 100	110 100	112 100
Differens i 1000-tal kronor	-15 000	-15 000	-15 000	-15 000
Differens i procent	-12,4	-12,2	-12,0	-11,8

¹ Prognoser är osäkra. Osäkerheten ökar ju längre tidshorisont som prognosen avser.

Volym- och strukturförändringar

Prognosen för Bidrag till arbets hjälpmedel som lämnades till regeringen i juli 2021 bedöms vara för hög och sänks därför med 14 miljoner kronor årligen. Även prognosen för Övrigt bedöms vara för hög och sänks med 1 miljon kronor årligen.

1:1.5 Boendetillägg

Prognos anslagspost. Tusental kronor

	2020 ¹	2021	2022	2023	2024 ²	2025 ²
Ingående överföringsbelopp	0	0	0	-6 901	-13 254	-
Anslag ³	202 537	231 371	252 657	260 601	267 858	-
Tilldelade medel	202 537	231 371	252 657	253 700	254 604	-
Utfall/Prognos	224 491	248 414	259 558	266 954	273 791	279 097
Avvikelse från anslag	-21 954	-17 043	-6 901	-6 353	-5 933	-
Avvikelse från tilldelade medel	-21 954	-17 043	-6 901	-13 254	-19 187	-
Högsta anslagskredit	10 126	11 568	12 632	13 030	13 392	-
Tillgängliga medel	212 663	242 939	265 289	266 730	267 996	-
Överskridande av anslagskredit	11 828	5 475	0	224	5 795	-

¹ Utfall.

² Prognoser är osäkra. Osäkerheten ökar ju längre tidshorisont som prognosen avser.

³ Enligt budgetversion 2021:BP22:1

Utgifterna för anslagsposten 2021 beräknas bli 248 miljoner kronor, vilket är 17 miljoner kronor högre än anslagsbeloppet och tilldelade medel. Detta innebär att anslagskrediten överskrids med 5 miljoner kronor.

Försäkringskassan avser att i en särskild skrivelse begära tilläggsanslag motsvarande avvikelsen från tilldelade medel.

Bakgrundsfakta

Boendetillägget är ett tillägg till sjukpenning, sjukpenning i särskilda fall, rehabiliteringspenning och rehabiliteringspenning i särskilda fall. Den som har rätt till bostadstillägg har inte rätt till boendetillägg.

Boendetillägget kan uppgå till högst 84 000 kronor per år till en ensamstående försäkrad och till högst 42 000 kronor per år till en försäkrad som är gift eller sambo. Till hushåll med ett barn, två barn respektive tre eller flera barn är beloppen 12 000, 18 000 respektive 24 000 kronor högre.

Analys

Utfallet för de första åtta månaderna 2021 blev drygt 160 miljoner kronor, en ökning med omkring 11 procent jämfört med samma period 2020. Ökningen beror på att fler personer fick boendetillägg, medan medelersättningen var relativt oförändrad. En stor del av dem som erhåller boendetillägg har *sjukpenning respektive rehabiliteringspenning i särskilda fall* varför utgifterna följer förändringstakten i stocken av dessa. Många av de som beviljas sjukpenning i särskilda fall kommer ifrån aktivitetsersättningen som har haft en stabil utveckling varför ökningstakten i utgifterna för boendetillägg beräknas vara avtagande under prognosperioden.

Jämförelse med föregående prognos

I tabellen nedan görs en jämförelse med föregående prognos som lämnades till regeringen i juli 2021. Beloppen anges i tusental kronor.

	2021	2022	2023	2024 ¹
Föregående prognosbelopp	244 198	252 657	260 601	267 858
Överföring till/från andra anslagsposter	-	-	-	-
Ändrade makroekonomiska antaganden	-	-	-	-
Volym- och strukturförändringar	+4 216	+6 901	+6 353	+5 933
Regelförändringar	-	-	-	-
Övrigt	-	-	-	-
Ny prognos	248 414	259 558	266 954	273 791
Differens i 1000-tal kronor	+4 216	+6 901	+6 353	+5 933
Differens i procent	+1,7	+2,7	+2,4	+2,2

¹ Prognoser är osäkra. Osäkerheten ökar ju längre tidshorisont som prognosen avser.

Volym- och strukturförändringar

Föregående prognos underskattade utfallen för juni till augusti, prognosen justeras därför upp.

1:1.8 Sjukpenning respektive rehabiliteringspenning i särskilda fall

Prognos anslagspost. Tusental kronor

	2020 ¹	2021	2022	2023	2024 ²	2025 ²
Ingående överföringsbelopp	-441	-3 622	-2 909	-6 367	-9 074	-
Anslag ³	174 340	192 441	189 513	193 030	196 476	-
Tilldelade medel	173 899	188 819	186 604	186 663	187 402	-
Utfall/Prognos	177 521	191 728	192 971	195 737	198 663	200 691
Avvikelse från anslag	-3 181	713	-3 458	-2 707	-2 187	-
Avvikelse från tilldelade medel	-3 622	-2 909	-6 367	-9 074	-11 261	-
Högsta anslagskredit	8 717	9 622	9 475	9 651	9 823	-
Tillgängliga medel	182 616	198 441	196 079	196 314	197 225	-
Överskridande av anslagskredit	0	0	0	0	1 438	-

¹ Utfall.

² Prognoser är osäkra. Osäkerheten ökar ju längre tidshorisont som prognosen avser.

³ Enligt budgetversion 2021:BP22:1

Utgifterna för anslagsposten 2021 beräknas bli 192 miljoner kronor, vilket är 700 tusen kronor lägre än anslagsbeloppet och 3 miljoner kronor högre än tilldelade medel, men rymms inom medgiven anslagskredit.

Bakgrundsfakta

Sjuk- eller rehabiliteringspenning i särskilda fall kan en försäkrad få som blivit av med sin aktivitetsersättning på grund av att hen fyllt 30 år eller fått tidsbegränsad sjukersättning maximal tid. Ett villkor är att hen inte har någon sjukpenninggrundande inkomst eller att den är mindre än 80 300 kronor per år.

Sjuk- och rehabiliteringspenning i särskilda fall uppgår till högst 160 kr per dag.

Analys

Utgifterna för Sjuk- eller rehabiliteringspenning i särskilda fall har under en lång tid varit ökande. Den senaste tiden har dock denna ökningstakt mattats av. Den minskande ökningstakten för utgifterna beror på att antalet personer som har ersättningen ökar i långsammare takt än tidigare år. Utgifterna beräknas utvecklas stabilt under prognosperioden med en svag årlig ökningstakt.

Jämförelse med föregående prognos

I tabellen nedan görs en jämförelse med föregående prognos som lämnades till regeringen i juli 2021. Beloppen anges i tusental kronor.

	2021	2022	2023	2024 ¹
Föregående prognosbelopp	188 202	189 513	193 030	196 476
Överföring till/från andra anslagsposter	-	-	-	-
Ändrade makroekonomiska antaganden	-	-	-	-
Volym- och strukturförändringar	+3 526	+3 458	+2 707	+2 187
Regelförändringar	-	-	-	-
Övrigt	-	-	-	-
Ny prognos	191 728	192 971	195 737	198 663
Differens i 1000-tal kronor	+3 526	+3 458	+2 707	+2 187
Differens i procent	+1,9	+1,8	+1,4	+1,1

¹ Prognoser är osäkra. Osäkerheten ökar ju längre tidshorisont som prognosen avser.

Volym- och strukturförändringar

Föregående prognos underskattade utfallen för juni till augusti, vilket i huvudsak beror på att antalet personer som får ersättningen underskattades. Prognosen justeras därför upp något.

1:2 Aktivitets- och sjukersättningar m.m.

Prognos anslag. Tusental kronor

	2020 ¹	2021	2022	2023	2024 ²	2025 ²
Hela anslaget	42 610 678	40 620 493	41 882 986	42 852 138	43 116 145	41 892 993
Därav						
1:2.5 Aktivitets- och sjukersättningar	32 324 651	30 936 430	31 757 948	32 493 323	32 741 978	31 846 890
1:2.6 Bostadstillägg till personer med aktivitets- och sjukersättningar	5 060 089	4 988 063	5 371 889	5 492 357	5 610 804	5 566 755
1:2.7 Kostnader för vissa personer med aktivitets- och sjukersättningar	29 938	0	0	0	0	0
1:2.8 Statlig ålderspensionsavgift för aktivitets- och sjukersättningar	5 196 000	4 696 000	4 753 149	4 866 458	4 763 363	4 479 348

¹ Utfall.

² Prognoser är osäkra. Osäkerheten ökar ju längre tidshorisont som prognosen avser.

Detaljerade uppgifter om den statliga ålderspensionsavgiften återfinns i bilaga 4. Där finns förutom anslagsbelastning även uppgifter om preliminär avgift, reglering avseende förhållandena tre år tidigare, prognostiserad avgift för respektive år samt en jämförelse med föregående prognos.

1:2.5 Aktivitets- och sjukersättningar

Prognos anslagspost. Tusental kronor

	2020 ¹	2021	2022	2023	2024 ²	2025 ²
Ingående överföringsbelopp	-78 779	-483 430	-671 011	-698 459	-996 782	-
Anslag ³	31 920 000	30 748 849	31 730 500	32 195 000	32 302 000	-
Tilldelade medel	31 841 221	30 265 419	31 059 489	31 496 541	31 305 218	-
Utfall/Prognos	32 324 651	30 936 430	31 757 948	32 493 323	32 741 978	31 846 890
Avvikelse från anslag	-404 651	-187 581	-27 448	-298 323	-439 978	-
Avvikelse från tilldelade medel	-483 430	-671 011	-698 459	-996 782	-1 436 760	-
Högsta anslagskredit	1 596 000	1 537 550	1 586 525	1 609 750	1 615 100	-
Tillgängliga medel	33 437 221	31 802 969	32 646 014	33 106 291	32 920 318	-
Överskridande av anslagskredit	0	0	0	0	0	-

¹ Utfall.

² Prognoser är osäkra. Osäkerheten ökar ju längre tidshorisont som prognosen avser.

³ Enligt budgetversion 2021:BP22:1

Utgifterna för anslagsposten 2021 beräknas bli 30,9 miljarder kronor, vilket är 188 miljoner kronor högre än anslagsbeloppet och 671 miljoner kronor högre än tilldelade medel, men ryms inom medgiven anslagskredit.

Bakgrundsfakta

Aktivitetsersättning kan beviljas försäkrade i åldrarna 19–29 år. Ersättningen är alltid tidsbegränsad och kan beviljas för maximalt tre år i taget. Aktivitetsersättningen kan beviljas till personer som under minst ett års tid har en nedsatt arbetsförmåga på grund av sjukdom, skada eller funktionsnedsättning. Ersättningen kan även beviljas till personer med förlängd skolgång, som på grund av en funktionsnedsättning inte har avslutat sin utbildning på grundskole- eller gymnasienivå.

Försäkrade i åldrarna 19–64 år som har en stadigvarande nedsatt arbetsförmåga på grund av sjukdom, skada eller funktionsnedsättning kan ha rätt till sjukersättning. Försäkrade med sjukersättning kan dels vara personer som har beslut enligt de regler som gällde före 1 juli 2008, dels vara personer som har beslut enligt det nya regelverket som gäller från och med 1 juli 2008. De som omfattas av det gamla regelverket har möjlighet att arbeta enligt reglerna för steglös avräkning. Personer som beviljas sjukersättning enligt det nya regelverket omfattas istället av regler för vilande sjukersättning.

Aktivitets- och sjukersättningar kan betalas ut i form av inkomstrelaterad ersättning och garantiersättning. Den inkomstrelaterade ersättningen är 64,7 procent av den försäkrades antagandeinkomst, som är ett genomsnitt av inkomsten åren innan inträdet till aktivitets- eller sjukersättning. Garantiersättning kan den få som inte haft några eller låga förvärvsinkomster innan arbetsförmågan blev nedsatt. Hel garantinivå för den som är mellan 30 och 64 år motsvarar 2,53 gånger årets prisbasbelopp. För yngre varierar garantinivån mellan 2,23 och 2,48 prisbasbelopp och ökar med personens ålder. Såväl inkomstrelaterad ersättning som garantiersättning följer senare prisbasbeloppets utveckling. Aktivitets- och sjukersättning kan ges som hel, tre fjärdedels, halv eller en fjärdedels ersättning

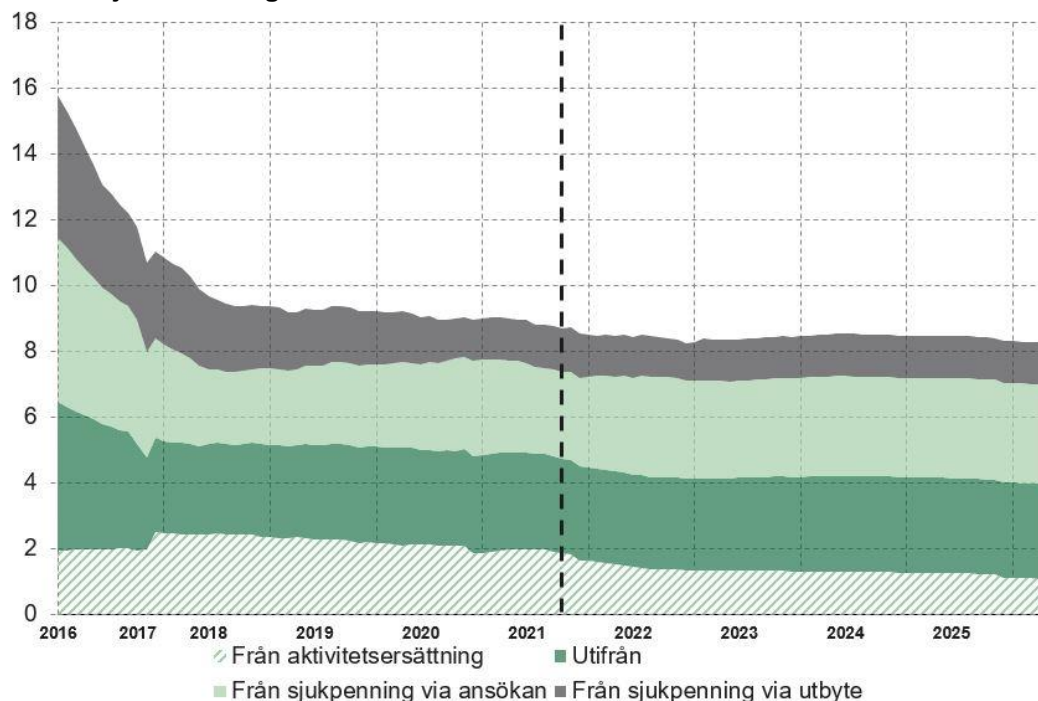
Sjukersättning

Antalet personer med sjukersättning har successivt minskat sedan mitten av 2005 och förväntas fortsätta att minska under prognosperioden med undantag för 2023 då den övre åldersgränsen föreslås att höjas. Regeländringens effekt beskrivs mer utförligt i nästa avsnitt. Under 2020 minskade antalet personer med sjukersättning med cirka 14 200 och uppgick i december 2020 till ungefär 236 000 personer. I december 2021 förväntas antalet uppgå till 223 000 personer, för att sedan fortsätta minska till 194 600 i december 2025. Att antalet personer minskar under prognosperioden beror främst på att många som uppbär sjukersättning kommer att lämna förmånen till följd av att de uppnår högsta tillåtna ålder samt att den nuvarande, förhållandevis låga, nivån av nybeviljanden förväntas bestå prognosperioden ut.

Inflödet av nya personer med sjukersättning har varierat kraftigt det senaste decenniet. Från 2011, då cirka 12 000 personer beviljades sjukersättning, ökade antalet personer till cirka 20 000 under 2014. De senaste åren har inflödet minskat betydligt och under 2020 påbörjades omkring 8 900

sjukersättningar. Framöver förväntas antalet stabiliseras mellan 8100–8300 personer om året, se diagram nedan.

Inflöde sjukersättning. Tusental

Anm. Inflödet delas upp i fyra kategorier. Inflöde från sjukpenning är ärenden där antingen Försäkringskassan initierar ett utbyte av sjukpenning till sjukersättning, eller där den försäkrade ansöker om sjukersättning under pågående period med sjukpenning. Inflöde utifrån innefattar ansökningar från personer som när de blir beviljade sjukersättning inte har sjukpenning eller aktivitetsersättning. Inflöde från aktivitetsersättning är personer som beviljas sjukersättning under pågående eller nyligen avslutad period av aktivitetsersättning. I bilden ingår inte effekten av förslaget om särskilda regler för personer i åldrarna 60 – 64 år.

En förklaring till de tre senaste årens minskning av inflödet till sjukersättning är att avslagsandelarna successivt har ökat. Det beror delvis på de åtgärder som vidtogs efter att Försäkringskassan under 2015 genomförde en granskning av den rättsliga kvaliteten inom sjukersättningsärenden.³⁴ Uppföljningen visade att utredningen var otillräcklig i nästan en fjärdedel av ärendena, och i 42 procent av de tillräckligt utredda ärendena bedömdes den försäkrade inte ha rätt till sjukersättning. I syfte att höja kvaliteten infördes insatser i form av kompetensutveckling och förtydligad försäkringsstyrning.

Ytterligare en faktor som sannolikt har bidragit till det lägre inflödet är att den borte tidsgränsen i sjukpenning togs bort den 1 februari 2016, vilken tidigare var en naturlig tidpunkt för att initiera en övergång från sjukpenning till sjukersättning.

I november 2017 föreslog Försäkringskassan lagändringar inom sjukersättningen. De skulle innebära att myndigheten redan vid den tidpunkt

³⁴ Försäkringskassan. Beslutsunderlag och beslut i sjukersättningsärenden. Rättslig uppföljning (2015:4).

som ålderspension tidigast kan beviljas får beakta individuella omständigheter vid bedömningen av arbetsförmågan. Därutöver föreslogs även att begreppet ”arbetsmarknaden” ändras i lagtexten till att innebära en bedömning av arbetsförmågan där man beaktar den försäkrades förmåga att arbeta i ett ”normalt förekommande eller i ett annat för personen lämpligt tillgängligt arbete där hänsyn kan tas till aktivitetsbegränsningen”.³⁵ I skrivelsen menar Försäkringskassan att dagens bedömningar av rätten till sjukersättning görs mot ett arbete som inte behöver vara tillgängligt för den försäkrade.

Den 26 mars 2020 beslutade regeringen att utreda regelverket i sjuk- och aktivitetsersättningen.³⁶ I uppdraget ingick bland annat direktiv att beakta Försäkringskassans skrivelse ovan. Resultatet av utredningen publicerades i september 2021³⁷. Bland förslagen till regeländringar ingår bland annat att vid bedömningen av arbetsförmågan för personer i åldrarna 19–59 år skall samma bedömning användas som idag tillämpas i sjukpenningen, d.v.s. ”mot arbeten som är normalt förekommande på arbetsmarknaden, eller mot annat lämpligt arbete som är tillgängligt”. För personer i åldrarna 60–64 år föreslås särskilda regler där arbetsförmågan endast prövas mot arbeten i yrken som de har erfarenhet av, samt andra lämpliga arbeten som är tillgängliga.

Höjd åldersgräns i sjukersättningen

Med ändringarna i pensionssystemet följer förslag på att åldersgränserna i socialförsäkringen anpassas.³⁸ För sjukersättningen föreslås det att högsta tillåtna ålder höjs från 64 till 65 år från och med januari 2023. Sammantaget skulle en sådan regeländring innebära en ökning av utgifterna med ungefär 900 miljoner kronor under detta år. Utgiftsökningen skulle, till största del, bli ett resultat av ett betydligt lägre utflöde. Under 2024 skulle utgifterna öka med ungefär 1,9 miljarder kronor. Effekten blir lite mer än dubbel när ytterligare en ålderskohort förblir i förmånen året ut samtidigt som prisbasbeloppet bedöms bli högre för 2024. Regeländringen innebär alltså att antalet personer med sjukersättning ökar under 2023 och återgår sedan från 2024 till att minska. Effekten för antalet personer med sjukersättning visas i diagrammet nedan.

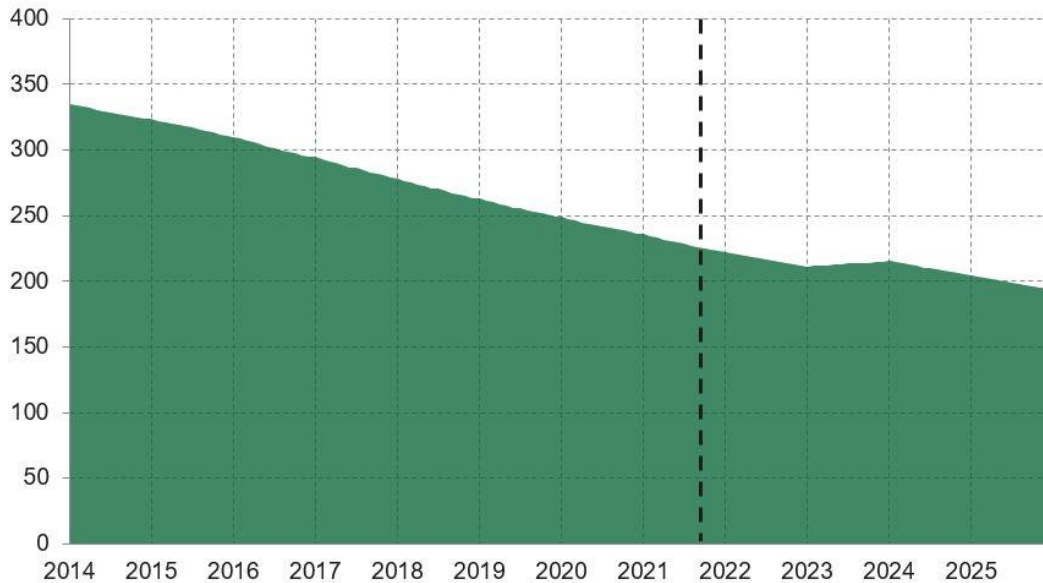
³⁵ Försäkringskassan. *Förslag till lagändringar inom sjukersättningen*. Skrivelse (dnr: 47906-2017).

³⁶ Regeringen. *Dir. 2020:31*

³⁷ SOU:2021:69 *En sjukförsäkring med prevention, rehabilitering och trygghet*

³⁸ DS 2019:2 Höjda åldersgränser i pensionssystemet och i andra trygghetssystem

Bestånd Sjukersättning. Tusental kronor

Anm. I bilden ingår inte effekten av förslaget om särskilda regler för personer i åldrarna 60 – 64 år.

Aktivitetsersättning

Till skillnad från utvecklingen inom sjukersättningen har antalet personer med aktivitetsersättning ökat under många år. Under 2017 och 2018 skedde dock ett trendbrott och antalet personer minskade med ungefär 10 000 mellan december 2016 och december 2019. Antalet personer som får ersättningen förväntas fortsätta minska under prognosperioden, om än mer avtagande mot slutet av perioden. Den tidigare minskningen beror till viss del på att hel sjukersättning från och med den 1 mars 2017 kan beviljas till personer mellan 19 och 29 år. Sedan regeländringen har ungefär 3 500 personer med aktivitetsersättning för nedsatt arbetsförmåga blivit beviljade sjukersättning innan de hunnit fylla 30 år. Majoriteten av övergångarna har skett under juli månad åren 2017–2020, då flertalet försäkringsperioder löpte ut. Dessa övergångar påverkar varken det samlade antalet personer med aktivitets- och sjukersättningar eller utgifterna, då ersättningen är lika stor oavsett vilken av förmånerna personen får. Det är fortfarande osäkert hur många övergångar denna regeländring faktiskt kommer att resultera i. Under prognosperioden förväntas de fortsätta i en avtagande takt.

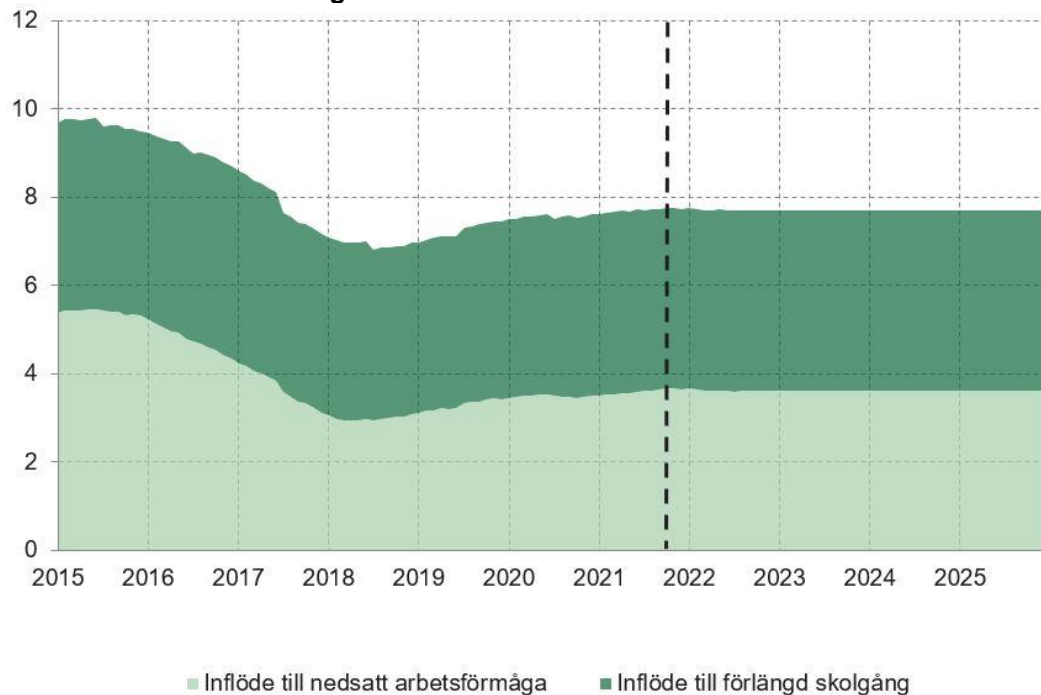
Ytterligare en orsak till det minskande antalet personer med aktivitetsersättning är att inflödet minskade mellan 2015 och 2018. Det förhållandevis låga inflödet kan dels förklaras av den rättsliga kvalitetsuppföljning som presenterades i slutet av 2016.³⁹ I uppföljningen återfanns betydande brister i handläggningen, både i utredning och bedömning av rätten till aktivitetsersättning vid nedsatt arbetsförmåga. Under 2019 ökade

³⁹ Försäkringskassan. *Aktivitetsersättning vid nedsatt arbetsförmåga*. Rättslig uppföljning (2016:6)

dock inflödet något och 7 400 aktivitetsersättningar påbörjades (7 procent fler jämfört med 2018). Inflödet till aktivitetsersättning vid nedsatt arbetsförmåga har fortsatt att öka under 2020. En förklaring kan vara den nya rättspraxis som ett utfall i Högsta förvaltningsdomstolen fört med sig.⁴⁰

Det totala inflödet till aktivitetsersättningen blev ungefär 7 700 personer under 2020, vilket är en ökning med ungefär 2,5 procent jämfört med 2019. Ökningen har däremot avtagit under 2021 och på sikt bedöms inflödet stabilisera sig vid dagens nivå. Se bild nedan.

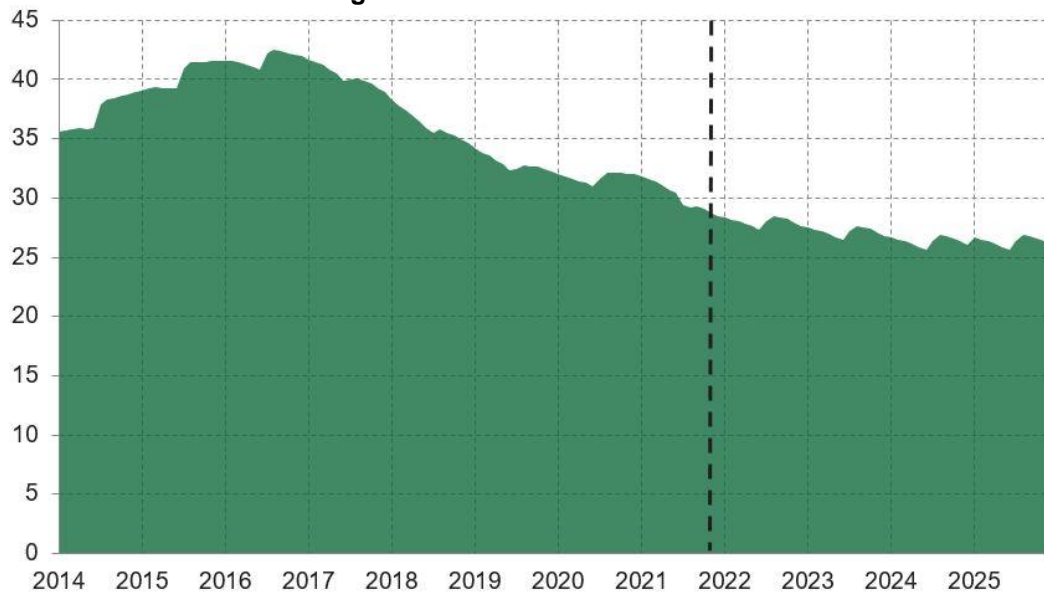
Inflöde aktivitetsersättning. Tusental

Anm. I bilden visas det externa inflödet till aktivitetsersättning. Övergångar mellan de två delförmånerna visas inte.

Utflytet från förmånen bedöms förbli något större än inflödet under de inledande åren av prognosperioden och antalet personer med aktivitetsersättning prognostiseras till ungefär 29 000 i december 2021, en minskning med ungefär 2 000 personer jämfört med december 2020. På lång sikt förväntas större delen av de personer som får aktivitetsersättning, men som är berättigade till sjukersättning, ha bytt förmån. I december 2025 förväntas ungefär 25 000 personer få aktivitetsersättning, se diagram nedan.

⁴⁰ HFD 2019 ref. 48 Mål: 707-19

Bestånd aktivitetsersättning. Tusental

Jämförelse med föregående prognos

I tabellen nedan görs en jämförelse med föregående prognos som lämnades till regeringen i juli 2021. Beloppen anges i tusental kronor.

	2021	2022	2023	2024 ¹
Föregående prognosbelopp	31 023 504	29 885 288	29 750 500	30 037 024
Överföring till/från andra anslagsposter	-	+225 392	+902 392	+902 392
Ändrade makroekonomiska antaganden	-	+61 603	+234 445	+167 316
Volym- och strukturförändringar	-87 074	-192 858	-173 990	-156 661
Regelförändringar	-	+1 778 522	+1 779 976	+1 791 907
Övrigt	-	-	-	-
Ny prognos	30 936 430	31 757 948	32 493 323	32 741 978
Differens i 1000-tal kronor	-87 074	+1 872 660	+2 742 823	+2 704 954
Differens i procent	-0,3	+6,3	+9,2	+9,0

¹ Prognoser är osäkra. Osäkerheten ökar ju längre tidshorisont som prognosen avser.

Ändrade makroekonomiska antaganden

Konjunkturinstitutet har höjt prognosen för prisbasbeloppet från och med 2022 vilket innebär en höjande effekt för prognosen.

Volym- och strukturförändringar

Inflödet till aktivitetsersättningen bedöms bli något lägre jämfört med föregående prognos. Prognosen sänks något till följd av detta.

Överföring till/från andra anslagsposter

I budgetpropositionen för 2022⁴¹ ingår påslag till anslaget till följd av det förslag om särskilda regler för personer i åldrarna 60–64 år som beskrevs under föregående avsnitt. I prognosen beaktas dessa påslag (med statliga ålderspensionsavgiften exkluderad) som blir 225 miljoner kronor som bedöms betalas ut under andra halvåret 2022. Därefter 902 miljoner kronor årligen. En klar majoritet av dessa utbetalningar bedöms bli till personer som tidigare haft sjukpenning. Mer djupgående beräkningar för regeländringen ingår däremot inte i denna prognos. Bedömningen är att en sådan beräkning blir meningsfull först när eller om samtliga förslag från utredningen skall beaktas i sin helhet.

Regelförändringar

I budgetpropositionen för 2022 föreslås att garantiersättningen för personer med sjuk- och aktivitetsersättning höjs med 0,25 prisbasbelopp årligen. Regeländringen innebär en höjning av prognosen med lite mer än 1,7 miljarder kronor årligen.

1:2.6 Bostadstillägg till personer med aktivitets- och sjukersättningar

Prognos anslagspost. Tusental kronor

	2020 ¹	2021	2022	2023	2024 ²	2025 ²
Ingående överföringsbelopp	-90 644	-148 733	-108 796	-1 785	0	-
Anslag ³	5 002 000	5 028 000	5 478 900	5 669 600	5 809 600	-
Tilldelade medel	4 911 356	4 879 267	5 370 104	5 667 815	5 809 600	-
Utfall/Prognos	5 060 089	4 988 063	5 371 889	5 492 357	5 610 804	5 566 755
Avvikelse från anslag	-58 089	39 937	107 011	177 243	198 796	-
Avvikelse från tilldelade medel	-148 733	-108 796	-1 785	175 458	198 796	-
Högsta anslagskredit	250 100	251 400	273 945	283 480	290 480	-
Tillgängliga medel	5 161 456	5 130 667	5 644 049	5 951 295	6 100 080	-
Överskridande av anslagskredit	0	0	0	0	0	-

¹ Utfall.

² Prognoser är osäkra. Osäkerheten ökar ju längre tidshorisont som prognosen avser.

³ Enligt budgetversion 2021:BP22:1

Utgifterna för anslagsposten 2021 beräknas bli 5 miljarder kronor, vilket är 40 miljoner kronor lägre än anslagsbeloppet och 109 miljoner kronor högre än tilldelade medel, men ryms inom medgiven anslagskredit.

⁴¹ Prop. 2021/22:1

Bakgrundsfakta

Bostadstillägg till personer med aktivitets- och sjukersättningar är ett skattefritt inkomstprövat tillägg. Bostadstilläggets storlek påverkas av bostadskostnaden och inkomsten. Den 1 januari 2018 höjdes ersättningen till 96 procent av bostadskostnaden per månad av den del som inte överstiger 5 000 kronor för den som är ensamstående och 2 500 kronor för den som är gift eller sambo. Samtidigt höjdes taket till 5 600 kronor per månad för den som är ensamstående och 2 800 kronor för den som är gift eller sambo. För delen som överstiger 5000 respektive 2500 kronor är ersättningen 70 procent.

Den 1 januari 2022 föreslås taket höjas ytterligare till 7 500 kronor för ensamstående och 3 750 kronor för den som är gift eller sambo.

Analys

En klar majoritet av dem som har bostadstillägg har det i kombination med sjukersättning. Antalet personer med sjukersättning och bostadstillägg minskade med 2,7 procent under 2020 och bedöms fortsätta minska under hela prognosperioden med undantag för 2023 då åldersgränsen i sjukersättningen föreslås att höjas. Även antalet personer med bostadstillägg i kombination med aktivitetsersättning har minskat och bedöms fortsätta göra det under hela prognosperioden. Antalet med aktivitetsersättning och bostadstillägg minskade med 3,2 procent under 2020. Takten som antalet personer med bostadstillägg minskar är däremot klart långsammare än takten för det totala beståndet med aktivitets- och sjukersättning. Detta förklaras av att en större andel av bestånden fått bostadstillägg de senaste åren.

Höjd åldersgräns i sjukersättningen

Från och med den 1 januari 2023 föreslås att högsta tillåtna ålder i sjukersättningen höjs från 64 till 65 år. Det innebär att antalet personer med bostadstillägg ökar under 2023 och återgår till att minska från en högre nivå under 2024. Effekten av regeländringen blir procentuellt inte lika stor för bostadstillägget som den blir för förmånen sjukersättning. Det förklaras av att en förhållandevis liten andel av de äldsta som uppbär sjukersättning har det i kombination med bostadstillägg.

Jämförelse med föregående prognos

I tabellen nedan görs en jämförelse med föregående prognos som lämnades till regeringen i juli 2021. Beloppen anges i tusental kronor.

	2021	2022	2023	2024 ¹
Föregående prognosbelopp	4 993 875	4 916 886	5 022 890	5 112 870
Överföring till/från andra anslagsposter	-	-	-	-
Ändrade makroekonomiska antaganden	-	-4 564	-18 443	-13 857
Volym- och strukturförändringar	-5 812	+16 469	+34 875	+48 986
Regelförändringar	-	+443 098	+453 035	+462 805
Övrigt	-	-	-	-
Ny prognos	4 988 063	5 371 889	5 492 357	5 610 804
Differens i 1000-tal kronor	-5 812	+455 003	+469 467	+497 934
Differens i procent	-0,1	+9,3	+9,3	+9,7

¹ Prognoser är osäkra. Osäkerheten ökar ju längre tidshorisont som prognosen avser.

Ändrade makroekonomiska antaganden

Konjunkturinstitutet har höjt prognosen för prisbasbeloppet från och med 2022 vilket får en något sänkande effekt på prognosen.⁴²

Volym- och strukturförändringar

En något större andel personer med aktivitetsersättning bedöms få bostadstillägg framöver jämfört med bedömningen som gjordes i den föregående prognosen. Prognosen höjs något till följd av detta.

Regelförändringar

I budgetpropositionen för 2022⁴³ föreslås att bostadskostnadstaket höjs och kommer från och med 1 januari 2022 innebära att 70 procent av bostadskostnaden per månad beaktas mellan 5 001 kronor och 7 500 kronor för den som är ogift och mellan 2 501 kronor och 3 750 kronor för den som är gift. Enligt nuvarande regelverk är taket 5 600 respektive 2 800 kronor. Bland dagens bestånd av personer med bostadstillägg är det ungefär 32 000 personer som har bostadskostnader som innebär att de är berättigade till ett tillägg ovanför trösklarna 5 001 respektive 2 501 kronor. Bedömningen är att regeländringen kommer att innebära ett kostnadspåslag om ungefär 450 miljoner kronor årligen.

⁴² Fribeloppet för beräkning av bostadstillägg indexeras mot prisbasbeloppet. Det medför att personer med enbart garantiersättning får oförändrat bostadstillägg vid en höjning av prisbasbeloppet medan de försäkrade med inkomstrelaterad ersättning får minskat bostadstillägg.

⁴³ Prop. 2021/22:1

1:3 Merkostnadsersättning och handikappersättning

Prognos anslag. Tusental kronor

	2020 ¹	2021	2022	2023	2024 ²	2025 ²
Hela anslaget	1 299 730	1 265 000	1 295 000	1 334 000	1 378 000	1 424 000
Därav						
1:3:1 Handikappersättningar	1 188 029	1 072 000	982 000	895 000	805 000	711 000
1:3:2 Merkostnadsersättning	111 701	193 000	313 000	439 000	573 000	713 000

¹ Utfall.

² Prognoser är osäkra. Osäkerheten ökar ju längre tidshorisont som prognosen avser.

Där finns förutom anslagsbelastning även uppgifter om preliminär avgift, reglering avseende förhållandena tre år tidigare, prognostiserad avgift för respektive år samt en jämförelse med föregående prognos.

1:3:2 Merkostnadsersättning

Prognos anslagspost. Tusental kronor

	2020 ¹	2021	2022	2023	2024 ²	2025 ²
Ingående överföringsbelopp	0	0	0	0	0	-
Anslag ³	143 000	240 000	369 000	514 000	668 000	-
Tilldelade medel	143 000	240 000	369 000	514 000	668 000	-
Utfall/Prognos	111 701	193 000	313 000	439 000	573 000	713 000
Avvikelse från anslag	31 299	47 000	56 000	75 000	95 000	-
Avvikelse från tilldelade medel	31 299	47 000	56 000	75 000	95 000	-
Högsta anslagskredit	7 150	12 000	18 450	25 700	33 400	-
Tillgängliga medel	150 150	252 000	387 450	539 700	701 400	-
Överskridande av anslagskredit	0	0	0	0	0	-

¹ Utfall.

² Prognoser är osäkra. Osäkerheten ökar ju längre tidshorisont som prognosen avser.

³ Enligt budgetversion 2021:BP22:1

Utgifterna för anslagsposten 2021 beräknas bli 193 miljoner kronor, vilket är 47 miljoner kronor lägre än anslagsbeloppet och tilldelade medel.

Bakgrundsfakta

Merkostnadsersättning infördes i januari 2019. Den riktar sig till föräldrar till barn med funktionsnedsättning och vuxna med funktionsnedsättning. Endast kostnader som beror på funktionsnedsättningen kan ersättas och det finns fem ersättningsnivåer: 30, 40, 50, 60 och 70 procent av prisbasbeloppet.

Analys

Antalet mottagare av merkostnadsersättning för vuxna har fortsatt att öka. I december 2020 hade antalet mottagare ökat till nästan 3 600, jämfört med 500 samma månad 2019. I september 2021 var antalet mottagare drygt 5 200. Den vanligaste ersättningsnivån är 40 procent av prisbasbeloppet. Cirka 40 procent av mottagarna har den ersättningsnivån. Andelen mottagare med den lägsta ersättningsnivån är ungefär 30 procent. Ungefär hälften av de vuxna mottagarna är kvinnor.

Även antalet mottagare av merkostnadsersättning för barn har fortsatt att öka. I december 2020 var antalet över 1 000, jämfört med 300 samma månad 2019. Ungefär 75 procent av mottagarna är kvinnor. Den vanligaste ersättningsnivån är 30 procent av prisbasbeloppet. Ungefär hälften av mottagarna har den ersättningsnivån.

Utfallet under januari till och med september 2021 blev 126 miljoner kronor. Det är 48 miljoner kronor mer jämfört med samma period 2020.

Reglerna om merkostnadsersättning trädde i kraft 1 januari 2019, cirka sex månader efter att riksdagen fattade beslut om lagändringen. Den korta förberedelse tiden innebar att det inte var möjligt att undvika stora ärendeköer inom merkostnadsersättning. På grund av ärendeköer har många ansökningar ännu inte hanterats, vilket är en orsak till de låga utgiftsutfallen. Det medför att beviljanden och utgifter för bidraget fördröjs. En annan förklaring till de låga utfallen är att övergången från handikappersättning till merkostnadsersättning kommer att ta lång tid. Det beror på övergångsbestämmelserna för handikappersättning, som anger att ersättningen upphör när den omprövas, vilket sällan sker inom handikappersättning. Lagändringen om förlängt vårdbidrag, som trädde i kraft den 1 juli 2020, kan leda till lägre utfall inom merkostnadsersättning. När ett vårdbidrag förlängs förskjuts prövningen av ansökan om merkostnadsersättning för barn. När de förlängda vårdbidragen upphör prövas ansökan om merkostnadsersättning. Försäkringskassan har sedan i våras fokuserat på ansökningar om omvårdnadsbidrag och merkostnadsersättning, vilket betyder att fokus inte kommer att vara förlängning av vårdbidrag. Från oktober 2021 planeras ökade insatser på handläggningen av merkostnadsersättning för vuxna. Det bör leda till högre retroaktiva utbetalningar framöver.

Osäkerhetsanalys

Prognosen är osäker då det ännu bara finns två årsutfall. I betänkandet av utredningen om merkostnader i bostad med särskild service enligt LSS finns förslag om att den som bor i en bostad med särskild service för vuxna enligt 9 § 9 LSS alltid ska ha rätt till merkostnadsersättning med 30 procent av prisbasbeloppet per år. Om den som bor i sådan bostad även har andra merkostnader utgår beräkningen av merkostnadsersättningen från 25 procent av prisbasbeloppet. Regelförändringarna föreslås träda i kraft från och med 1 januari 2023.⁴⁴ Om förslaget går igenom innebär det högre utgifter från 2023. Prognoserna för åren 2023–2025 är därför osäkra.

Jämförelse med föregående prognos

I tabellen nedan görs en jämförelse med föregående prognos som lämnades till regeringen i juli 2021. Beloppen anges i tusental kronor.

	2021	2022	2023	2024 ¹
Föregående prognosbelopp	228 000	368 000	514 000	672 000
Överföring till/från andra anslagsposter	-	-	-	-
Ändrade makroekonomiska antaganden	-	+1 000	+4 000	+4 000
Volym- och strukturförändringar	-35 000	-56 000	-79 000	-103 000
Regelförändringar	-	-	-	-
Övrigt	-	-	-	-
Ny prognos	193 000	313 000	439 000	573 000
Differens i 1000-tal kronor	-35 000	-55 000	-75 000	-99 000
Differens i procent	-15,4	-14,9	-14,6	-14,7

¹ Prognoser är osäkra. Osäkerheten ökar ju längre tidshorisont som prognosen avser.

Ändrade makroekonomiska antaganden

Regeringen har fastställt prisbasbeloppet för år 2022 till 48 300 kronor. Det är en höjning jämfört med Konjunkturinstitutets prognos för prisbasbeloppet som användes i beräkningen av prognosen som lämnades till regeringen i juli 2021. Konjunkturinstitutet har höjt prognosen för prisbasbeloppet för åren 2023–2024. Det har en höjande effekt på prognosen för dessa år.

Volym- och strukturförändringar

Utfallen för juli till och med september blev lägre än prognosen som lämnades till regeringen i juli 2021. Andelen merkostnadsersättning för barn bedöms bli lägre framöver. Det har en sänkande effekt på prognosen.

⁴⁴ SOU 2021:14. *Boende på (o)lika villkor – merkostnader i bostad med särskild service för vuxna enligt LSS.*

1:3:1 Handikappersättningar

Prognos anslagspost. Tusental kronor

	2020 ¹	2021	2022	2023	2024 ²	2025 ²
Ingående överföringsbelopp	0	0	0	0	-7 000	-
Anslag ³	1 265 000	1 115 000	982 000	888 000	796 000	-
Tilldelade medel	1 265 000	1 115 000	982 000	888 000	789 000	-
Utfall/Prognos	1 188 029	1 072 000	982 000	895 000	805 000	711 000
Avvikelse från anslag	76 971	43 000	0	-7 000	-9 000	-
Avvikelse från tilldelade medel	76 971	43 000	0	-7 000	-16 000	-
Högsta anslagskredit	63 250	55 750	49 100	44 400	39 800	-
Tillgängliga medel	1 328 250	1 170 750	1 031 100	932 400	828 800	-
Överskridande av anslagskredit	0	0	0	0	0	-

¹ Utfall.

² Prognoser är osäkra. Osäkerheten ökar ju längre tidshorisont som prognosen avser.

³ Enligt budgetversion 2021:BP22:1

Utgifterna för anslagsposten 2021 beräknas bli 1,1 miljarder kronor, vilket är 43 miljoner kronor lägre än anslagsbeloppet och tilldelade medel.

Bakgrundsfakta

Sedan januari 2019 går det inte att ansöka om handikappersättning om den sökande inte haft det tidigare. Enligt övergångsbestämmelser är det möjligt för den som tidigare haft handikappersättning att beviljas handikappersättning i högst 18 månader till, om hans handikappersättning upphört under perioden januari 2019 – juni 2021. Handikappersättning kan beviljas för vuxna personer med nedsatt funktionsförmåga om de i sin dagliga livsföring behöver tidskrävande hjälp av någon annan, behöver hjälp för att kunna förvärvsarbeta eller har betydande merkostnader.

Handikappersättning kan beviljas till personer från och med juli månad det år hen har fyllt 19 år. Utifrån hjälpbehovets eller merkostnadernas storlek kan handikappersättning beviljas med 69 procent, 53 procent eller 36 procent av prisbasbeloppet.

Analys

Utfallet under januari–september 2021 blev 816 miljoner kronor. Det är 85 miljoner kronor lägre jämfört med samma period förra året. Antalet mottagare av handikappersättning har i år fortsatt att minska. I december 2020 var antalet mottagare ungefär 53 000 och i september 2021 cirka 49 000. Även antalet mottagare på respektive ersättningsnivå har minskat under perioden januari–september 2021.

Jämförelse med föregående prognos

I tabellen nedan görs en jämförelse med föregående prognos som lämnades till regeringen i juli 2021. Beloppen anges i tusental kronor.

	2021	2022	2023	2024 ¹
Föregående prognosbelopp	1 072 000	980 000	888 000	801 000
Överföring till/från andra anslagsposter	-	-	-	-
Ändrade makroekonomiska antaganden	-	+2 000	+7 000	+4 000
Volym- och strukturförändringar	-	-	-	-
Regelförändringar	-	-	-	-
Övrigt	-	-	-	-
Ny prognos	1 072 000	982 000	895 000	805 000
Differens i 1000-tal kronor	0	+2 000	+7 000	+4 000
Differens i procent	0,0	+0,2	+0,8	+0,5

¹ Prognoser är osäkra. Osäkerheten ökar ju längre tidshorisont som prognosen avser.

Ändrade makroekonomiska antaganden

Regeringen har fastställt prisbasbeloppet för år 2022 till 48 300 kronor. Det är en höjning jämfört med Konjunkturinstitutets prognos för prisbasbeloppet som användes i beräkningen av juliprognosen. Konjunkturinstitutet har höjt prognosen för prisbasbeloppet för åren 2023–2024. Det har en höjande effekt på prognosen för dessa år.

1:4 Arbetsskadeersättningar m.m.

Prognos anslag. Tusental kronor

	2020 ¹	2021	2022	2023	2024 ²	2025 ²
Hela anslaget	2 566 931	2 370 513	2 221 133	2 222 543	2 209 680	2 135 124
Därav						
1:4.5 Arbetskadelivränta	2 373 931	2 201 513	2 075 966	2 068 768	2 053 026	1 969 642
1:4.4 Statlig ålderspensionsavgift för arbetskadelivränta	193 000	169 000	145 167	153 775	156 654	165 482

¹ Utfall.

² Prognoser är osäkra. Osäkerheten ökar ju längre tidshorisont som prognosen avser.

Detaljerade uppgifter om den statliga ålderspensionsavgiften återfinns i bilaga 4. Där finns förutom anslagsbelastning även uppgifter om preliminär avgift, reglering avseende förhållandena tre år tidigare, prognostiserad avgift för respektive år samt en jämförelse med föregående prognos.

1:4.5 Arbetskadelifvränta

Prognos anslagspost. Tusental kronor

	2020 ¹	2021	2022	2023	2024 ²	2025 ²
Ingående överföringsbelopp	0	0	0	0	0	-
Anslag ³	2 415 000	2 252 000	2 104 300	2 111 000	2 110 400	-
Tilldelade medel	2 415 000	2 252 000	2 104 300	2 111 000	2 110 400	-
Utfall/Prognos	2 373 931	2 201 513	2 075 966	2 068 768	2 053 026	1 969 642
Avvikelse från anslag	41 069	50 487	28 334	42 232	57 374	-
Avvikelse från tilldelade medel	41 069	50 487	28 334	42 232	57 374	-
Högsta anslagskredit	120 750	112 600	105 215	105 550	105 520	-
Tillgängliga medel	2 535 750	2 364 600	2 209 515	2 216 550	2 215 920	-
Överskridande av anslagskredit	0	0	0	0	0	-

¹ Utfall.

² Prognoser är osäkra. Osäkerheten ökar ju längre tidshorisont som prognosen avser.

³ Enligt budgetversion 2021:BP22:1

Utgifterna för anslagsposten 2021 beräknas bli 2,2 miljarder kronor, vilket är 50 miljoner kronor lägre än anslagsbeloppet och tilldelade medel.

Bakgrundsfakta

Anslagsposten innehåller utgifter för egenlivräntor, efterlevandelivräntor, särskilda hjälpmedel, begravningshjälp, sjukvård utom riket, tandvård och arbetsskadesjukpenning. Ersättningar enligt äldre lagstiftning ingår också i anslagsposten.

En försäkrad kan ha rätt till livränta om hen har fått sin arbetsförmåga nedsatt med minst en femtondel till följd av en arbetsskada och om nedsättningen kan antas bestå under minst ett år. Livräntan täcker den inkomstförlust som uppkommer och kan maximalt bli 7,5 prisbasbelopp. Livräntan räknas årligen upp med ett särskilt tal som påverkas av både KPI och inkomstindex. Indexeringen för livräntor enligt äldre lagstiftning följer endast prisbasbeloppet.

Om en person har avlidit till följd av en arbetsskada kan de efterlevande ha rätt till begravningshjälp och efterlevandelivränta

Analys

Under en längre period har utgiften för arbetsskador minskat och prognosen är att trenden med fallande utgift fortsätter fram till och med 2022. Därefter antas åldersgränserna för arbetskadelifvränta anpassas till de nya gränserna i ålderspensionssystemet. Detta har en höjande effekt på utgifterna för åren 2023–2024, vilket leder till att den totala utgiftsminskningen prognostiseras att i princip avstanna för denna period, för att sedan fortsätta avta enligt tidigare trend under 2025.

Osäkerhetsanalys

Den pågående pandemin skapar stor osäkerhet kring utvecklingen av utgifterna för arbetsskador. Osäkerheten är inte enbart kopplad till smittspridningen i sig. Regeringen har gett Inspektionen för socialförsäkringen (ISF) i uppdrag att analysera om covid-19 bör anses som arbetsskada i fler situationer än idag. En eventuell förändring av regelverket skulle därmed kunna leda till att antalet registrerade arbetsskador ökar och därmed leder till högre utgifter än vad som tidigare prognostiserats. För närvarande syns inget ökat söktryck.

Jämförelse med föregående prognos

I tabellen nedan görs en jämförelse med föregående prognos som lämnades till regeringen i juli 2021. Beloppen anges i tusental kronor.

	2021	2022	2023	2024 ¹
Föregående prognosbelopp	2 200 273	2 094 373	2 097 375	2 102 441
Överföring till/från andra anslagsposter	-	-	-	-
Ändrade makroekonomiska antaganden	-	-978	+2 594	-879
Volym- och strukturförändringar	+1 240	-17 429	-31 201	-48 536
Regelförändringar	-	-	-	-
Övrigt	-	-	-	-
Ny prognos	2 201 513	2 075 966	2 068 768	2 053 026
Differens i 1000-tal kronor	+1 240	-18 407	-28 607	-49 415
Differens i procent	+0,1	-0,9	-1,4	-2,4

¹ Prognoser är osäkra. Osäkerheten ökar ju längre tidshorisont som prognosen avser.

Ändrade makroekonomiska antaganden

Konjunkturinstitutets senaste prognos har en högre inflationstakt och Pensionsmyndighetens prognos över inkomstindex har justerats upp något. Detta ger sammantaget en marginellt högre nivå på utgifterna totalt sett, minskning 2022 och 2024 men ökning 2023.

Volym- och strukturförändringar

Inga särskilda ändringar av volymantaganden är gjorda och endast marginella fluktuationer sker över åren. Men de nya arbetsskadorna som uppkommer ökar fortfarande i långsammare takt än de gamla livräntorna avslutas vilket gör att prognosen justeras något.

1:5 Ersättning inom det statliga personskadeskyddet

Prognos anslag. Tusental kronor

	2020 ¹	2021	2022	2023	2024 ²	2025 ²
Hela anslaget	36 581	36 939	36 135	35 640	35 378	34 899
Därav						
1:5.3 Ersättning inom det statliga personskadeskyddet	34 832	34 897	34 305	33 807	33 416	33 040
1:5.4 Statlig ålderspensionsavgift för ersättning inom det statliga personskadeskyddet	1 749	2 042	1 830	1 833	1 962	1 859

¹ Utfall.

² Prognoser är osäkra. Osäkerheten ökar ju längre tidshorisont som prognosen avser.

Detaljerade uppgifter om den statliga ålderspensionsavgiften återfinns i bilaga 4. Där finns förutom anslagsbelastning även uppgifter om preliminär avgift, reglering avseende förhållandena tre år tidigare, prognostiserad avgift för respektive år samt en jämförelse med föregående prognos.

1:5.3 Ersättning inom det statliga personskadeskyddet

Prognos anslagspost. Tusental kronor

	2020 ¹	2021	2022	2023	2024 ²	2025 ²
Ingående överföringsbelopp	-1 479	-1 137	-1 208	-732	-48	-
Anslag ³	35 174	34 826	34 781	34 491	34 217	-
Tilldelade medel	33 695	33 689	33 573	33 759	34 169	-
Utfall/Prognos	34 832	34 897	34 305	33 807	33 416	33 040
Avvikelse från anslag	342	-71	476	684	801	-
Avvikelse från tilldelade medel	-1 137	-1 208	-732	-48	753	-
Högsta anslagskredit	1 758	1 741	1 739	1 724	1 710	-
Tillgängliga medel	35 453	35 430	35 312	35 483	35 879	-
Överskridande av anslagskredit	0	0	0	0	0	-

¹ Utfall.

² Prognoser är osäkra. Osäkerheten ökar ju längre tidshorisont som prognosen avser.

³ Enligt budgetversion 2021:BP22:1

Utgifterna för anslagsposten 2021 beräknas bli 35 miljoner kronor, vilket är 71 000 kronor högre än anslagsbeloppet och 1 miljon kronor högre än tilldelade medel, men rymms inom medgiven anslagskredit.

Bakgrundsfakta

Ersättning inom det statliga personskadeskyddet kan lämnas till

i) de som tjänstgör enligt lagen om totalförsvarsplikt, inställer sig till mönstring eller genomgår militär utbildning inom Försvarmakten som rekryter

ii) de som medverkar i räddningstjänst samt

iii) de som är intagna för vård i kriminalvårdsanstalt, förvar i häkte eller polisarrest, vård i ett hem enligt lagen om vård av unga eller lagen om vård av missbrukare eller till dem som utför ungdomstjänst eller samhällstjänst enligt brottsbalken eller oavlönat arbete med intensivövervakning med elektronisk kontroll.

Ersättningarna som betalas ut överensstämmer i stor utsträckning med arbetsskadeersättningen. Om den försäkrade har rätt till arbetsskadeersättning för sin skada lämnas ersättning primärt från denna och anslaget för arbetsskadeersättning belastas. I de fall ersättningen blir högre genom reglerna för det statliga personskadeskyddet betalas denna istället ut enligt det statliga personskadeskyddet.

Utgifterna för anslaget delas in i utgifter för äldre skador, skadeståndslivräntor och utgifter enligt gällande regelverk.

Analys

De statliga arbetsskadeersättningarna enligt äldre regler minskar fortfarande snabbare än vad arbetsskadeersättningar enligt de nya reglerna ökar. Under coronapandemin har dessutom utfallen varit något lägre än förväntat, förmodligen på grund av att Försvarmakten har haft övningsuppehåll för frivilligstyrkor och mindre övningar för värnpliktiga. Ökningen av försvaret samt fler antal interner på fängelserna balanserar utgiftsminskningen för stocken av äldre ersättningar. Men till och med 2025 beräknas dock de totala utgifterna ha en svag minskningstakt.

Jämförelse med föregående prognos

I tabellen nedan görs en jämförelse med föregående prognos som lämnades till regeringen i juli 2021. Beloppen anges i tusental kronor.

	2021	2022	2023	2024 ¹
Föregående prognosbelopp	35 638	34 781	34 491	34 217
Överföring till/från andra anslagsposter	-	-	-	-
Ändrade makroekonomiska antaganden	-	-	-	-
Volym- och strukturförändringar	-741	-476	-684	-801
Regelförändringar	-	-	-	-
Övrigt	-	-	-	-
Ny prognos	34 897	34 305	33 807	33 416
Differens i 1000-tal kronor	-741	-476	-684	-801
Differens i procent	-2,1	-1,4	-2,0	-2,3

¹ Prognoser är osäkra. Osäkerheten ökar ju längre tidshorisont som prognosen avser.

Volym- och strukturförändringar

Under en längre tid har det satts på att öka försvarets förmåga både via fler värnpliktiga och ökade anslag för övningar och materiel. Riksdagen sa i december 2020 ja till Regeringens förslag⁴⁵ om en avsevärd förmågeökning av totalförsvaret för åren 2021–2025. Denna regeländring har beaktats i tidigare prognoser men på grund av pandemin har förmodligen den förväntade utgiftshöjningen förskjutits framåt i tiden vilket förklarar sänkningen av prognosen relativt föregående.

1:6 Bidrag för sjukskrivningsprocessen

Prognos anslag. Tusental kronor

	2020 ¹	2021	2022	2023	2024 ²	2025 ²
Hela anslaget	2 136 085	2 318 439	1 488 000	1 488 000	1 488 000	1 488 000
Därav						
1:6.3 Finansiell samordning genom samordningsförbund	336 930	339 000	339 000	339 000	339 000	339 000
1:6.4 Medicinsk service	55 000	52 345	55 000	55 000	55 000	55 000
1:6.5 Rehabiliteringsinsatser i samarbete mellan Försäkringskassan och Arbetsförmedlingen	615 993	700 000	700 000	700 000	700 000	700 000
1:6.8 Arbetsplatsinriktat rehabiliteringsstöd	53 871	75 000	150 000	150 000	150 000	150 000
1:6.9 Försäkringsmedicinska utredningar	191 242	250 000	244 000	244 000	244 000	244 000
1:6.10 Bidrag till hälso- och sjukvården	883 049	902 094	0	0	0	0

¹ Utfall.

² Prognoser är osäkra. Osäkerheten ökar ju längre tidshorisont som prognosen avser.

⁴⁵ Proposition 2020/21:30. Totalförsvaret 2021–2025. Förvarsdepartementet.

1:6.3 Finansiell samordning genom samordningsförbund

Prognos anslagspost. Tusental kronor

	2020 ¹	2021	2022	2023	2024 ²	2025 ²
Ingående överföringsbelopp	0	0	0	0	0	-
Anslag ³	339 000	339 000	339 000	339 000	339 000	-
Tilldelade medel	339 000	339 000	339 000	339 000	339 000	-
Utfall/Prognos	336 930	339 000	339 000	339 000	339 000	339 000
Avvikelse från anslag	2 070	0	0	0	0	-
Avvikelse från tilldelade medel	2 070	0	0	0	0	-
Högsta anslagskredit	0	0	0	0	0	-
Tillgängliga medel	339 000	339 000	339 000	339 000	339 000	-
Överskridande av anslagskredit	0	0	0	0	0	-

¹ Utfall.

² Prognoser är osäkra. Osäkerheten ökar ju längre tidshorisont som prognosen avser.

³ Enligt budgetversion 2021:BP22:1

Utgifterna för anslagsposten 2021 beräknas bli 339 miljoner kronor, vilket överensstämmer med anslagsbeloppet och tilldelade medel.

Bakgrundsfakta

Finansiell samordning bedrivs av samordningsförbund och är en frivillig samverkan mellan Försäkringskassan, Arbetsförmedlingen, en eller flera regioner samt en eller flera kommuner. Syftet med den finansiella samordningen är att göra det möjligt att identifiera individernas totala behov av rehabilitering, vilket kan vara svårt för en enskild aktör. Målgruppen är individer som behöver samordnade rehabiliteringsinsatser från flera av de samverkande parterna för att uppnå eller förbättra sin förmåga till förvärvsarbete. Anslaget finansierar bidrag till samordningsförbunden och Försäkringskassans administrativa kostnader till följd av arbetet med samordningsförbundens verksamhet.

Analys

Utfallet blev cirka 252 miljoner kronor för perioden januari–september 2021. Det är ungefär 2,5 miljoner högre jämfört med motsvarande period förra året. Anslaget bedöms förbrukas i sin helhet för år 2021.

Arbetsförmedlingen, Försäkringskassan, kommunerna och regionerna arbetar gemensamt för att identifiera individer som är i behov av de insatser som finansieras av samordningsförbunden. Försäkringskassan följer utvecklingen av Arbetsförmedlingens neddragningar av kontor samt utvecklingen inom kommuner och regioner och hur det påverkar samordningsförbundens verksamhet. Anslaget bedöms förbrukas i sin helhet för hela prognosperioden.

Jämförelse med föregående prognos

Prognosen är oförändrad jämfört med föregående prognos som lämnades till regeringen i juli 2021.

1:6.5 Rehabiliteringsinsatser i samarbete mellan Försäkringskassan och Arbetsförmedlingen

Prognos anslagspost. Tusental kronor

	2020 ¹	2021	2022	2023	2024 ²	2025 ²
Ingående överföringsbelopp	0	0	0	0	0	-
Anslag ³	700 000	700 000	700 000	700 000	700 000	-
Tilldelade medel	700 000	700 000	700 000	700 000	700 000	-
Utfall/Prognos	615 993	700 000	700 000	700 000	700 000	700 000
Avvikelse från anslag	84 007	0	0	0	0	-
Avvikelse från tilldelade medel	84 007	0	0	0	0	-
Högsta anslagskredit	0	0	0	0	0	-
Tillgängliga medel	700 000	700 000	700 000	700 000	700 000	-
Överskridande av anslagskredit	0	0	0	0	0	-

¹ Utfall.

² Prognoser är osäkra. Osäkerheten ökar ju längre tidshorisont som prognosen avser.

³ Enligt budgetversion 2021:BP22:1

Utgifterna för anslagsposten 2021 beräknas bli 700 miljoner kronor, vilket överensstämmer med anslagsbeloppet och tilldelade medel.

Bakgrundsfakta

Försäkringskassan och Arbetsförmedlingen ska genom ett utökat samarbete utveckla gemensamma insatser för att skapa fler möjligheter för den enskilde att komma tillbaka till arbetsmarknaden.

För år 2020 har det slutits en nationell överenskommelse mellan Försäkringskassan och Arbetsförmedlingen om hur medlen ska fördelas på de tre huvudområdena: 222,4 miljoner kronor för Försäkringskassans förvaltningskostnader. 375,6 miljoner kronor för Arbetsförmedlingens förvaltningskostnader och 102 miljoner kronor för programkostnader.⁴⁶

⁴⁶ Arbetsförmedlingen och Försäkringskassan. *Nationell överenskommelse för det förstärkta samarbetet mellan Arbetsförmedlingen och Försäkringskassan 2020 – rehabiliteringssamverkan och omställningsmöten*. Dnr Af-2020/0000 6301, Dnr FK-000272-2020.

För år 2021 har det slutits en nationell överenskommelse mellan Försäkringskassan och Arbetsförmedlingen om hur medlen ska fördelas på de tre huvudområdena: 243 miljoner kronor för Försäkringskassans förvaltningskostnader, 412 miljoner kronor för Arbetsförmedlingens förvaltningskostnader och 45 miljoner kronor för programkostnader.⁴⁷

Analys

Utfallet blev drygt 422 miljoner kronor under perioden januari–september 2021. Det är cirka 10 miljoner kronor mer jämfört med motsvarande period förra året. Anslaget bedöms förbrukas i sin helhet för åren 2021–2024.

Jämförelse med föregående prognos

Prognosen är oförändrad jämfört med föregående prognos som lämnades till regeringen juli 2021.

1:6.8 Arbetsplatsinriktat rehabiliteringsstöd

Prognos anslagspost. Tusental kronor

	2020 ¹	2021	2022	2023	2024 ²	2025 ²
Ingående överföringsbelopp	0	0	0	0	0	-
Anslag ³	175 000	150 000	150 000	150 000	150 000	-
Tilldelade medel	175 000	150 000	150 000	150 000	150 000	-
Utfall/Prognos	53 871	75 000	150 000	150 000	150 000	150 000
Avvikelse från anslag	121 129	75 000	0	0	0	-
Avvikelse från tilldelade medel	121 129	75 000	0	0	0	-
Högsta anslagskredit	0	0	0	0	0	-
Tillgängliga medel	175 000	150 000	150 000	150 000	150 000	-
Överskridande av anslagskredit	0	0	0	0	0	-

¹ Utfall.

² Prognoser är osäkra. Osäkerheten ökar ju längre tidshorisont som prognosen avser.

³ Enligt budgetversion 2021:BP22:1

Utgifterna för anslagsposten 2021 beräknas bli 75 miljoner kronor, vilket är 75 miljoner kronor lägre än anslagsbeloppet och tilldelade medel.

⁴⁷ Arbetsförmedlingen och Försäkringskassan. *Nationell överenskommelse för det förstärkta samarbetet mellan Arbetsförmedlingen och Försäkringskassan 2021 – rehabiliteringssamverkan och omställningsmöten*. Dnr Af-2021/0000 8669, Dnr FK-2021/000333.

Bakgrundsfakta

Arbetsgivare kan få statligt bidrag för köp av arbetsplatsinriktat rehabiliteringsstöd för återgång i arbete. Bidraget kan täcka utgifter för att utreda, planera, initiera, genomföra och följa upp arbetsplatsinriktade åtgärder. Syftet med bidraget är att förebygga sjukfall och att öka arbetstagares möjligheter att återgå i arbete vid pågående sjukfall, genom att stödja arbetsgivare att vidta tidiga och anpassade åtgärder. Bidrag lämnas till arbetsgivare för halva det belopp som denne har betalat för ett arbetsplatsinriktat rehabiliteringsstöd av godkänd anordnare, dock med högst 10 000 kronor för en arbetstagare och med högst 200 000 kronor per arbetsgivare och år.

Analys

Utfallet blev ungefär 38 miljoner kronor under perioden januari–september 2021. Det är ungefär 9 miljoner lägre jämfört med motsvarande period förra året.

Jämförelse med föregående prognos

Utgifterna för arbetsplatsinriktat rehabiliteringsstöd under januari-september 2021 blev 51 miljoner kronor lägre än det prognostiserade värdet. Utgifterna sänks med 75 miljoner i 2021.

	2020	2021	2022 ¹	2023 ¹	2024 ¹
Föregående prognosbelopp	53 871	150 000	150 000	150 000	150 000
Överföring till/från andra anslagsposter	-	-	-	-	-
Ändrade makroekonomiska antaganden	-	-	-	-	-
Volym- och strukturförändringar	-	-75 000	-	-	-
Regelförändringar	-	-	-	-	-
Övrigt	-	-	-	-	-
Ny prognos	53 871	75 000	150 000	150 000	150 000
Differens i 1000-tal kronor	0	-75 000	0	0	0
Differens i procent	0,0	-50,0	0,0	0,0	0,0

¹ Prognoser är osäkra. Osäkerheten ökar ju längre tidshorisont som prognosen avser.
 Överföring till/från andra anslagsposter

1:6.9 Försäkringsmedicinska utredningar

Prognos anslagspost. Tusental kronor

	2020 ¹	2021	2022	2023	2024 ²	2025 ²
Ingående överföringsbelopp	0	0	0	0	0	-
Anslag ³	250 000	250 000	244 000	244 000	244 000	-
Tilldelade medel	250 000	250 000	244 000	244 000	244 000	-
Utfall/Prognos	191 242	250 000	244 000	244 000	244 000	244 000
Avvikelse från anslag	58 758	0	0	0	0	-
Avvikelse från tilldelade medel	58 758	0	0	0	0	-
Högsta anslagskredit	0	0	0	0	0	-
Tillgängliga medel	250 000	250 000	244 000	244 000	244 000	-
Överskridande av anslagskredit	0	0	0	0	0	-

¹ Utfall.

² Prognoser är osäkra. Osäkerheten ökar ju längre tidshorisont som prognosen avser.

³ Enligt budgetversion 2021:BP22:1

Utgifterna för anslagsposten 2021 beräknas bli 250 miljoner kronor, vilket överensstämmer med anslagsbeloppet och tilldelade medel.

Bakgrundsfakta

När det behövs för bedömningen av rätt till ersättning får Försäkringskassan begära att den försäkrade genomgår en utredning enligt lagen (2018:744) om försäkringsmedicinska utredningar. Utredningsformerna teambaserad medicinsk utredning (TMU) och särskilt läkarutlåtande (SLU) har fasats ut under 2018 och från och med den 1 januari 2019 är aktivitetsförmågeutredning (AFU) den enda utredningsform som Försäkringskassan kan begära.

Analys

Utfallet för januari–september 2021 blev ungefär 158 miljoner kronor och det är nästan 16 miljoner kronor mer jämfört med motsvarande period förra året. Anslagsbelastningen har tidigare ökat varje år fram till 2018, då utgifterna minskade med 8 procent jämfört med 2017. En orsak till att utgifterna för 2020 blev lägre än anslaget på 250 miljoner kronor är att Försäkringskassan strävat mot att jämna ut antalet aktivitetsförmågeutredningar (AFU) och kapaciteten att leverera AFU varierar mycket mellan regionerna vilket har resulterat i färre begäran totalt sett. En annan orsak är att kostnaden för AFU är lägre än temabaserad medicinsk utredning (TMU), som utgjorde största delen av utgifterna. Försäkringskassan beräknar att utfallet för 2021 kommer att bli högre än det för 2020 då det finns en eftersläpning i regionernas begäran om ersättning. Det finns inte någon tidsgräns då regionerna måste begära ersättning efter att de levererat en utredning men Försäkringskassan för löpande dialog med regionerna för att detta ska ske så skyndsamt som möjligt.

Osäkerhetsanalys

Lagen (2018:744) om försäkringsmedicinska utredningar trädde ikraft den 1 januari 2019. Lagen innebär att regionerna är skyldiga att leverera försäkringsmedicinska utredningar på begäran av Försäkringskassan. Försäkringskassan beställer AFU främst inom förmånen sjukpenning men även i sjuk- och aktivitetsersättningsärenden. Lagstiftningen ger möjlighet till att utveckla utredningsformer som skulle kunna användas inom andra förmåner vilket skulle påverka volymerna av utredningar. Det gör att utgifternas framtida utveckling är osäker.

Jämförelse med föregående prognos

Prognosen är oförändrad jämfört med föregående prognos som lämnades till regeringen i juli 2021.

6.10 Bidrag till hälso- och sjukvården

Prognos anslagspost. Tusental kronor

	2020 ¹	2021	2022	2023	2024 ²	2025 ²
Ingående överföringsbelopp	0	0	0	0	0	-
Anslag ³	944 000	944 000	0	0	0	-
Tilldelade medel	944 000	944 000	0	0	0	-
Utfall/Prognos	883 049	902 094	0	0	0	0
Avvikelse från anslag	60 951	41 906	0	0	0	-
Avvikelse från tilldelade medel	60 951	41 906	0	0	0	-
Högsta anslagskredit	0	0	0	0	0	-
Tillgängliga medel	944 000	944 000	0	0	0	-
Överskridande av anslagskredit	0	0	0	0	0	-

¹ Utfall.

² Prognoser är osäkra. Osäkerheten ökar ju längre tidshorisont som prognosen avser.

³ Enligt budgetversion 2021:BP22:1

Utgifterna för anslagsposten 2021 beräknas bli 902 miljoner kronor, vilket är 42 miljoner kronor lägre än anslagsbeloppet och tilldelade medel.

Bakgrundsfakta

Överenskommelser mellan regeringen och Sveriges Kommuner och Regioner (SKR) används inom områden där båda parter identifierat ett utvecklingsbehov. Sedan 2006 har staten och SKR ingått överenskommelser för att stimulera regionerna att ge sjukskrivningsfrågan en högre prioritet i hälso- och sjukvården och att utveckla sjukskrivningsprocessen. Syftet är att ge regionerna ekonomiska drivkrafter att prioritera sjukskrivningsfrågan för att åstadkomma en effektiv och kvalitetssäker sjukskrivningsprocess samt bidra till en stabil sjukfrånvaro.

I december 2019 slöts en överenskommelse mellan regeringen och Sveriges Kommuner och Regioner (SKR) för verksamhetsåret 2020 med utbetalningar under år 2021.⁴⁸

Analys

Överenskommelsen mellan regeringen och SKR för verksamhetsåret 2020 med utbetalningar under åren 2021

I december 2019 slöts ett avtal mellan staten och SKR om verksamhetsåret 2020. Till skillnad från tidigare avtal är att det inte blir någon utbetalning under verksamhetsåret 2020, utan alla utbetalningar sker under 2021. Nedan redovisas utbetalade belopp till regionerna, SKR, Försäkringskassan och Socialstyrelsen.

Fördelning av medlen till regionerna, SKR, Försäkringskassan och Socialstyrelsen för verksamhetsåret 2020 (med utbetalningar under 2021). Kronor

Villkor enligt överenskommelsen (ÖK)	Belopp enligt ÖK	Varav utbetalt
<i>Till regioner</i>		
Villkor 1:	100 000 000	100 000 000
Villkor 2:	140 000 000	140 000 000
Villkor 3:	500 000 000	500 000 000
Villkor 3:	50 000 000*	15 192 000
Villkor 4:	50 000 000	50 000 000
	840 000 000	805 192 000
Till SKR	57 800 000	57 800 000
Till Socialstyrelsen	14 200 000	12 203 227
Till Försäkringskassan	22 000 000	16 898 428
Uppföljning och utvärdering	10 000 000**	
ÖK 2020	944 000 000	892 093 655

*

**Reserverade för utbetalning under 2021.

Det totala reserverade beloppet för överenskommelsen är 944 miljoner kronor.

Anslagsbelastningen för 2021 antas bli 902 miljoner kronor, vilket är mindre än det som är föreslaget i budgetpropositionen. 944 miljoner kronor är reserverade för utbetalningar 2021 enligt överenskommelsen i budgetpropositionen.

Jämförelse med föregående prognos

Prognosen är oförändrad jämfört med föregående prognos som lämnades till regeringen i juli 2021.

⁴⁸ Regeringen. *En kvalitetssäker och effektiv sjukskrivnings- och rehabiliteringsprocess: Överenskommelse mellan staten och Sveriges Kommuner och Regioner 2020*. Socialdepartementet.

1:6.4 Medicinsk service

Prognos anslagspost. Tusental kronor

	2020 ¹	2021	2022	2023	2024 ²	2025 ²
Ingående överföringsbelopp	0	0	0	0	0	-
Anslag ³	55 000	55 000	55 000	55 000	55 000	-
Tilldelade medel	55 000	55 000	55 000	55 000	55 000	-
Utfall/Prognos	55 000	52 345	55 000	55 000	55 000	55 000
Avvikelse från anslag	0	2 655	0	0	0	-
Avvikelse från tilldelade medel	0	2 655	0	0	0	-
Högsta anslagskredit	0	0	0	0	0	-
Tillgängliga medel	55 000	55 000	55 000	55 000	55 000	-
Överskridande av anslagskredit	0	0	0	0	0	-

¹ Utfall.

² Prognoser är osäkra. Osäkerheten ökar ju längre tidshorisont som prognosen avser.

³ Enligt budgetversion 2021:BP22:1

Utgifterna för anslagsposten 2021 beräknas bli 52 miljoner kronor, vilket är 3 miljoner kronor lägre än anslagsbeloppet och tilldelade medel.

Bakgrundsfakta

Bidrag kan ges till anordnare av företagshälsovård för köp av medicinsk service. Med medicinsk service avses undersökning och analys inom laboriemedicin, radiologi samt klinisk fysiologi, som utgör ett led i bedömningen av en anställds arbetsförmåga.

Analys

I mars utbetalades runt 52 miljoner kronor och det kommer inte att bli ytterligare utbetalningar i år.

Jämförelse med föregående prognos

Prognosen är oförändrad jämfört med föregående prognos som lämnades till regeringen i juli 2021.

1:7 Ersättning för höga sjuklönekostnader

1:7 Ersättning för höga sjuklönekostnader

Prognos anslagspost. Tusental kronor

	2020 ¹	2021	2022	2023	2024 ²	2025 ²
Ingående överföringsbelopp	0	0	0	-1 000	-6 000	-
Anslag ³	21 039 858	19 850 000	282 000	1 140 000	1 145 000	-
Tilldelade medel	21 039 858	19 850 000	282 000	1 139 000	1 139 000	-
Utfall/Prognos	17 675 437	13 794 737	283 000	1 145 000	1 150 000	1 157 000
Avvikelse från anslag	3 364 421	6 055 263	-1 000	-5 000	-5 000	-
Avvikelse från tilldelade medel	3 364 421	6 055 263	-1 000	-6 000	-11 000	-
Högsta anslagskredit	59 492	230 000	14 100	57 000	57 250	-
Tillgängliga medel	21 099 350	20 080 000	296 100	1 196 000	1 196 250	-
Överskridande av anslagskredit	0	0	0	0	0	-

¹ Utfall.

² Prognoser är osäkra. Osäkerheten ökar ju längre tidshorisont som prognosen avser.

³ Enligt budgetversion 2021:BP22:1

Utgifterna för anslagsposten 2021 beräknas bli 13,8 miljarder kronor, vilket är 6,1 miljarder kronor lägre än anslagsbeloppet och tilldelade medel.

Bakgrundsfakta

Ersättning för höga sjuklönekostnader är en kompensation för den del av sjuklönekostnaden som överstiger en viss andel av arbetsgivarens totala lönekostnad. Syftet med ersättningen är att minska den börda som arbetsgivarens sjuklönekostnader kan utgöra. Det är särskilt de mindre arbetsgivarna med höga sjuklönekostnader som ska avlastas. I spåren av coronapandemin har riksdagen beslutat att alla arbetsgivare ska kompenseras för sina förhöjda sjuklönekostnader under delar av 2020. Detta har skett i flera steg. Sammanlagt höjdes anslaget för år 2020 till drygt 21 miljarder kronor. Regeringen har beslutat om en förlängning t.o.m. september 2021. Anslaget för 2021 har höjts till 19,85 miljarder kronor.

Analys

Utfallet för 2020 blev 17,7 miljarder kronor. Under 2019 låg utgifterna på 1,1 miljarder kronor, vilket innebär att utgifterna ökade med ungefär 1 600 procent mellan 2019 och 2020. Den mycket kraftiga ökningen i utgifterna beror på de satsningar som gjorts på grund av coronapandemin. Riksdagen beslutade under delar av 2020 att arbetsgivare skulle kompenseras för sina förhöjda sjuklönekostnader. Det har skett i flera steg. Totalt höjdes anslaget till drygt 21 miljarder kronor. Även anslaget för 2021 har höjts och det har beslutats om en viss ökad kompensation också för januari till och med september.

Utgifterna för den ordinarie ersättningen var ungefär 1,1 miljarder kronor 2020.

Före 2020 ökade utgifterna med i genomsnitt 11 procent årligen sedan införandet 2015. Vi vet i dagsläget inte vad som ligger bakom ökningen. Motsvarande ökning återfinns inte vare sig i sjukfrånvaron ersatt av socialförsäkringen eller i SCB:s sjuklönestatistik för tidsperioden. En möjlig förklaring till utgiftsökningen är att arbetsgivares kännedom om ersättningen var låg inledningsvis, men att de successivt fått ökad kunskap om förmånen och hur sjuklönekostnaden ska rapporteras i arbetsgivardeklarationen.

Utfallen under juli t o m september blev lägre än föregående prognos. För oktober finns uppgift om att 340 miljoner kronor kommer att betalas ut till Skatteverket. Den används som prognos för oktober och november.

Jämförelse med föregående prognos

I tabellen nedan görs en jämförelse med föregående prognos som lämnades till regeringen i juli 2021. Beloppen anges i tusental kronor.

	2021	2022	2023	2024 ¹
Föregående prognosbelopp	15 683 741	282 000	1 140 000	1 145 000
Överföring till/från andra anslagsposter	-	-	-	-
Ändrade makroekonomiska antaganden	+2 000	+1 000	+5 000	+5 000
Volym- och strukturförändringar	-1 891 003	-	-	-
Regelförändringar	-	-	-	-
Övrigt	-	-	-	-
Ny prognos	13 794 737	283 000	1 145 000	1 150 000
Differens i 1000-tal kronor	-1 889 003	+1 000	+5 000	+5 000
Differens i procent	-12,0	+0,4	+0,4	+0,4

¹ Prognoser är osäkra. Osäkerheten ökar ju längre tidshorisont som prognosen avser.

Ändrade makroekonomiska antaganden

Till följd av Konjunkturinstitutets prognosrevidering av antalet sysselsatta höjs prognosen för hela prognosperioden.

Volym- och strukturförändringar

Utfallen för juni till och med september blev lägre än prognosen som lämnades till regeringen i juli 2021. Även den utbetalning som kommer att ske till Skatteverket i oktober är lägre än prognosen som lämnades till regeringen i juli 2021. Det gör att prognosen sänks för 2021.

2:1 Förvaltningsmedel

2:1 Förvaltningsmedel

Prognos anslagspost. Tusental kronor

	2020 ¹	2021	2022	2023	2024 ²	2025 ²
Ingående överföringsbelopp	2 638	252 348	178 972	51 138	-99 386	-
Anslag ³	9 390 593	9 232 424	9 524 366	9 569 576	9 614 747	-
Tilldelade medel	9 393 231	9 484 772	9 703 338	9 620 714	9 515 361	-
Utfall/Prognos	9 140 880	9 305 800	9 652 200	9 720 100	9 803 500	10 252 747
Avvikelse från anslag	249 713	-73 376	-127 834	-150 524	-188 753	-
Avvikelse från tilldelade medel	252 351	178 972	51 138	-99 386	-288 139	-
Högsta anslagskredit	281 717	276 372	285 730	287 087	288 442	-
Tillgängliga medel	9 674 948	9 761 144	9 989 068	9 907 801	9 803 803	-
Överskridande av anslagskredit	0	0	0	0	0	-

¹ Utfall.

² Prognoser är osäkra. Osäkerheten ökar ju längre tidshorisont som prognosen avser.

³ Enligt budgetversion 2021:BP22:1

Utgifterna för anslagsposten år 2021 beräknas bli 9,3 miljarder kronor, vilket är 73 miljoner kronor högre än anslagsbeloppet och 179 miljoner kronor lägre än tilldelade medel.

Bakgrundsfakta

I Försäkringskassans regleringsbrev för 2021 har det för förvaltningsanslaget förtydligats att den utgiftsprognos som myndigheten lämnar ska vara långsiktigt hållbar i förhållande till de medel som anvisats för innevarande år och beräknats för kommande år.

Osäkerheterna i prognoserna kan bland annat hänföras till konjunkturläget, pandemins utveckling samt den korta ledtiden mellan politiska beslut och förväntat genomförande av nya och ändrade förmåner.

Analys

Försäkringskassans verksamhet har påverkats, och påverkas fortfarande, på många sätt av pandemin, varför det fortsatt är svårt att överblicka de konsekvenser som föranleds av denna.

Försäkringskassan har i prognoserna beaktat uppdraget att starta förberedelserna för införandet av Familjedagspenning och det interna

beslutet att stärka arbetet med rättslig styrning och stöd. Detta innebär ökade utgifter kommande år. Även föreslagna lagändringar påverkar prognosen.

Jämförelse med föregående prognos

I tabellen nedan görs en jämförelse med föregående prognos som lämnades till regeringen i juli 2021. Beloppen anges i tusental kronor.

	2021	2022	2023	2024 ¹
Föregående prognosbelopp	9 485 800	9 179 700	9 105 600	9 350 000
Överföring till/från andra anslagsposter	-	-	-	-
Ändrade makroekonomiska antaganden	-	-	-	-
Volym- och strukturförändringar	-	-	-	-
Regelförändringar	15 000	460 000	512 000	519 000
Övrigt	-195 000	12 500	102 500	-65 500
Ny prognos	9 305 800	9 652 200	9 720 100	9 803 500
Differens i 1000-tal kronor	-180 000	472 500	614 500	453 500
Differens i procent	-1,9	5,1	6,7	4,9

¹ Prognoser är osäkra. Osäkerheten ökar ju längre tidshorisont som prognosen avser.

Regelförändringar

Sedan förra prognosen har Försäkringskassan erhållit nya ramar i budgetpropositionen att förhålla sig till. Detta påverkar prognoserna i hög grad då det skapar ett utrymme att prognostisera genomförande av föreslagna lagförändringar och interna ambitionsökningar.

Det råder osäkerhet bland annat med anledning av svårigheter att rekrytera, i första hand IT-personal men även annan personal kan vara svår att rekrytera. Med anledning av tillkommande förmåner och ändrade regelverk inom andra förmåner har Försäkringskassan ett stort behov av att anställa nya medarbetare.

Övrigt

En förklaring till differensen i prognosen 2021 i jämförelse med föregående prognos är pandemirelaterade effekter såsom fortsatt mycket låga utbildnings- och resekostnader. Även ökad personalrörlighet, försenade rekryteringar samt försenad eller utebliven IT-utveckling förklarar delar av överskottet.

Utgiftsområde 12 Ekonomisk trygghet för familjer och barn

1:1 Barnbidrag

Prognos anslag. Tusental kronor

	2020 ¹	2021	2022	2023	2024 ²	2025 ²
Hela anslaget	33 325 746	33 352 690	33 332 317	33 221 660	33 090 146	32 947 271
Därav						
1:1.1 Allmänt barnbidrag	29 301 034	29 343 419	29 317 701	29 214 715	29 093 480	28 962 385
1:1.2 Flerbarnstillägg	3 728 410	3 708 672	3 705 421	3 692 405	3 677 082	3 660 513
1:1.3 Förlängt barnbidrag	272 092	271 816	280 412	285 757	290 801	295 590
1:1.4 Tilläggsbelopp vid familjeförmån	24 210	28 783	28 783	28 783	28 783	28 783

¹ Utfall.

² Prognoser är osäkra. Osäkerheten ökar ju längre tidshorisont som prognosen avser.

1:1.1 Allmänt barnbidrag

Prognos anslagspost. Tusental kronor

	2020 ¹	2021	2022	2023	2024 ²	2025 ²
Ingående överföringsbelopp	-30 843	0	0	0	0	-
Anslag ³	29 401 584	29 588 308	29 383 439	29 264 886	29 120 241	-
Tilldelade medel	29 370 741	29 588 308	29 383 439	29 264 886	29 120 241	-
Utfall/Prognos	29 301 034	29 343 419	29 317 701	29 214 715	29 093 480	28 962 385
Avvikelse från anslag	100 550	244 889	65 738	50 171	26 761	-
Avvikelse från tilldelade medel	69 707	244 889	65 738	50 171	26 761	-
Högsta anslagskredit	1 470 079	1 479 565	1 469 171	1 463 244	1 456 012	-
Tillgängliga medel	30 840 820	31 067 873	30 852 610	30 728 130	30 576 253	-
Överskridande av anslagskredit	0	0	0	0	0	-

¹ Utfall.

² Prognoser är osäkra. Osäkerheten ökar ju längre tidshorisont som prognosen avser.

³ Enligt budgetversion 2021:BP22:1

Utgifterna för anslagsposten 2021 beräknas bli 29,3 miljarder kronor, vilket är 245 miljoner kronor lägre än anslagsbeloppet och tilldelade medel.

Bakgrundsfakta

Allmänt barnbidrag betalas ut för barn från och med månaden efter barnets födelse. Allmänt barnbidrag är 1 250 kronor i månaden per barn och är skattefritt. Föräldrar har rätt till allmänt barnbidrag för barn som är bosatta i Sverige till och med det kvartal då barnet fyller 16 år.

Analys

Allmänt barnbidrag står för ungefär 88 procent av utgifterna för hela anslaget för barnbidrag. Utgifterna antas följa befolkningsutvecklingen för barn i åldrarna 0–16 år. Antalet barn beräknas minska varje år under hela prognosperioden enligt SCB:s befolkningsprognos, vilket medför att utgifterna för det allmänna barnbidraget i sin tur också förväntas minska. Utgifterna för anslagsposten prognostiseras till cirka 29,3 miljarder kronor för 2021 och beräknas sedan att minska till 28,9 miljarder kronor år 2025.

Jämförelse med föregående prognos

I tabellen nedan görs en jämförelse med föregående prognos som lämnades till regeringen i juli 2021. Beloppen anges i tusental kronor.

	2021	2022	2023	2024 ¹
Föregående prognosbelopp	29 442 966	29 597 027	29 685 892	29 770 730
Överföring till/från andra anslagsposter	-	-	-	-
Ändrade makroekonomiska antaganden	-	-	-	-
Volym- och strukturförändringar	-99 547	-279 326	-471 177	-677 250
Regelförändringar	-	-	-	-
Övrigt	-	-	-	-
Ny prognos	29 343 419	29 317 701	29 214 715	29 093 480
Differens i 1000-tal kronor	-99 547	-279 326	-471 177	-677 250
Differens i procent	-0,3	-0,9	-1,6	-2,3

¹ Prognoser är osäkra. Osäkerheten ökar ju längre tidshorisont som prognosen avser.

Volym- och strukturförändringar

Utgifterna för det allmänna barnbidraget under juni-augusti 2021 blev 30 miljoner kronor (0,4 procent) lägre än det prognostiserade värdet. Utgifterna sänks marginellt under hela prognosperioden. Det beror på att antal barn har justerats ner till följd av SCB:s sänkta befolkningsprognos.

1:1.2 Flerbarnstillägg

Prognos anslagspost. Tusental kronor

	2020 ¹	2021	2022	2023	2024 ²	2025 ²
Ingående överföringsbelopp	0	0	0	0	0	-
Anslag ³	3 796 947	3 789 430	3 735 695	3 720 623	3 702 233	-
Tilldelade medel	3 796 947	3 789 430	3 735 695	3 720 623	3 702 233	-
Utfall/Prognos	3 728 410	3 708 672	3 705 421	3 692 405	3 677 082	3 660 513
Avvikelse från anslag	68 537	80 758	30 274	28 218	25 151	-
Avvikelse från tilldelade medel	68 537	80 758	30 274	28 218	25 151	-
Högsta anslagskredit	189 847	189 471	186 784	186 031	185 111	-
Tillgängliga medel	3 986 794	3 978 901	3 922 479	3 906 654	3 887 344	-
Överskridande av anslagskredit	0	0	0	0	0	-

¹ Utfall.

² Prognoser är osäkra. Osäkerheten ökar ju längre tidshorisont som prognosen avser.

³ Enligt budgetversion 2021:BP22:1

Utgifterna för anslagsposten 2021 beräknas bli 3,7 miljarder kronor, vilket är 81 miljoner kronor lägre än anslagsbeloppet och tilldelade medel.

Bakgrundsfakta

En förälder som får allmänt barnbidrag, förlängt barnbidrag eller studiehjälp för två eller fler barn får också flerbarnstillägg. Flerbarnstillägget höjdes från och med 1 januari 2017 med 126 kronor per månad för det tredje barnet. Flerbarnstillägget är 150 kronor per månad för andra barnet, 580 kronor för det tredje barnet, 1 010 kronor för det fjärde barnet. Från och med det femte barnet lämnas 1 250 kronor för varje ytterligare barn.

Analys

Utgifterna för flerbarnstillägget antas följa befolkningsutvecklingen för barn i åldrarna 0–16 år. Antalet barn beräknas minska varje år under hela prognosperioden enligt SCB:s befolkningsprognos från april 2021. Det medför att utgifterna för flerbarnstillägget i sin tur också förväntas minska.

Flerbarnstillägget prognostiseras uppgå till drygt 3,7 miljarder kronor 2021 och minska till knappt 3,7 miljarder kronor år 2025.

Jämförelse med föregående prognos

I tabellen nedan görs en jämförelse med föregående prognos som lämnades till regeringen i juli 2021. Beloppen anges i tusental kronor.

	2021	2022	2023	2024 ¹
Föregående prognosbelopp	3 743 263	3 762 850	3 774 148	3 784 934
Överföring till/från andra anslagsposter	-	-	-	-
Ändrade makroekonomiska antaganden	-	-	-	-
Volym- och strukturförändringar	-34 591	-57 429	-81 743	-107 852
Regelförändringar	-	-	-	-
Övrigt	-	-	-	-
Ny prognos	3 708 672	3 705 421	3 692 405	3 677 082
Differens i 1000-tal kronor	-34 591	-57 429	-81 743	-107 852
Differens i procent	-0,9	-1,5	-2,2	-2,8

¹ Prognoser är osäkra. Osäkerheten ökar ju längre tidshorisont som prognosen avser.

Volym- och strukturförändringar

Utgifterna för flerbarnstillägget blev under juni–augusti 2021 runt 44 miljoner kronor (5,4 procent) lägre än tidigare prognostiserat. Prognosen sänks därför med ungefär 35 miljoner kronor i 2021 och justeras ner på längre sikt.

1:1.3 Förlängt barnbidrag

Prognos anslagspost. Tusental kronor

	2020 ¹	2021	2022	2023	2024 ²	2025 ²
Ingående överföringsbelopp	0	0	0	-38	0	-
Anslag ³	274 739	276 882	280 374	286 469	292 094	-
Tilldelade medel	274 739	276 882	280 374	286 431	292 094	-
Utfall/Prognos	272 092	271 816	280 412	285 757	290 801	295 590
Avvikelse från anslag	2 647	5 066	-38	712	1 293	-
Avvikelse från tilldelade medel	2 647	5 066	-38	674	1 293	-
Högsta anslagskredit	13 736	13 844	14 018	14 323	14 604	-
Tillgängliga medel	288 475	290 726	294 392	300 754	306 698	-
Överskridande av anslagskredit	0	0	0	0	0	-

¹ Utfall.

² Prognoser är osäkra. Osäkerheten ökar ju längre tidshorisont som prognosen avser.

³ Enligt budgetversion 2021:BP22:1

Utgifterna för anslagsposten 2021 beräknas bli 272 miljoner kronor, vilket är 5 miljoner kronor lägre än anslagsbeloppet och tilldelade medel.

Bakgrundsfakta

Från och med kvartalet efter att barnet fyller 16 år kan föräldern få så kallat förlängt barnbidrag så länge barnet går i grundskolan eller motsvarande. Förlängt barnbidrag betalas även ut för barn som går i gymnasiesärskola eller specialskola.

Det finns ingen övre åldersgräns för rätten till förlängt barnbidrag. Bidraget är detsamma som för det allmänna barnbidraget på 1 250 kronor per barn och månad och betalas ut till och med den månad barnet slutför den utbildning som gett rätt till förlängt barnbidrag eller avbryter studierna.

Analys

De som får förlängt barnbidrag kan delas in i två grupper. Den första och största gruppen består av de som fyller 16 år under första kvartalet varje år och som istället för allmänt barnbidrag får förlängt barnbidrag tills de går ut grundskolan. Den andra gruppen består av ungdomar och unga vuxna som av olika skäl går kvar i grundskolan eller motsvarande, samt gymnasiesärskola eller specialskola. Majoriteten av dem är i åldrarna 17–21 år. Utgifterna för förlängt barnbidrag utgår från nuvarande nivåer av barn som fått förlängt barnbidrag. På längre sikt ökar utgifterna i takt med befolkningsutvecklingen för barn och unga vuxna mellan 16 och 20 år.

Utgifterna för anslagsposten prognostiseras till cirka 272 miljoner kronor år 2021 och ökar successivt till runt 296 miljoner kronor år 2025.

Jämförelse med föregående prognos

I tabellen nedan görs en jämförelse med föregående prognos som lämnades till regeringen i juli 2021. Beloppen anges i tusental kronor.

	2021	2022	2023	2024 ¹
Föregående prognosbelopp	273 090	280 374	286 469	292 094
Överföring till/från andra anslagposter	-	-	-	-
Ändrade makroekonomiska antaganden	-	-	-	-
Volym- och strukturförändringar	-1 274	+38	-712	-1 293
Regelförändringar	-	-	-	-
Övrigt	-	-	-	-
Ny prognos	271 816	280 412	285 757	290 801
Differens i 1000-tal kronor	-1 274	+38	-712	-1 293
Differens i procent	-0,5	0,0	-0,2	-0,4

¹ Prognoser är osäkra. Osäkerheten ökar ju längre tidshorisont som prognosen avser.

Volym- och strukturförändringar

Utfallen för det förlängda barnbidraget blev under juni–augusti 2021 ungefär 1 miljon kronor (1 procent) lägre än vad som beräknades i föregående prognos. Prognosen sänks därför med cirka 1,3 miljoner kronor i 2021 och justeras ner på längre sikt.

1:1.4 Tilläggsbelopp vid familjeförmån

Prognos anslagspost. Tusental kronor

	2020 ¹	2021	2022	2023	2024 ²	2025 ²
Ingående överföringsbelopp	-4	-703	0	-1 814	-3 628	-
Anslag ³	23 511	26 229	26 969	26 969	26 969	-
Tilldelade medel	23 507	25 526	26 969	25 155	23 341	-
Utfall/Prognos	24 210	28 783	28 783	28 783	28 783	28 783
Avvikelse från anslag	-699	-2 554	-1 814	-1 814	-1 814	-
Avvikelse från tilldelade medel	-703	-3 257	-1 814	-3 628	-5 442	-
Högsta anslagskredit	1 033	1 161	1 348	1 348	1 348	-
Tillgängliga medel	24 540	26 687	28 317	26 503	24 689	-
Överskridande av anslagskredit	0	2 096	466	2 280	4 094	-

¹ Utfall.

² Prognoser är osäkra. Osäkerheten ökar ju längre tidshorisont som prognosen avser.

³ Enligt budgetversion 2021:BP22:1

Utgifterna för anslagsposten 2021 beräknas bli 29 miljoner kronor, vilket är 3 miljoner kronor högre än anslagsbeloppet och 3 miljoner kronor högre än tilldelade medel. Detta innebär att anslagskrediten överskrids med 2 miljoner kronor. Försäkringskassan avser att i en särskild skrivelse begära tilläggsanslag motsvarande avvikelsen från tilldelade medel.

Bakgrundsfakta

Anslaget Barnbidrag belastar tilläggsbeloppet vid EU-familjeförmåner som Försäkringskassan i vissa fall ska betala ut. De familjeförmåner som omfattas är allmänt barnbidrag, förlängt barnbidrag, flerbarns-tillägg, de särskilda bidragen inom bostadsbidrag, studiebidrag och extra tillägg till studiebidrag samt efterlevandestöd.

Analys

Prognosen för 2021 beräknas till 29 miljoner kronor. Utgifterna för denna anslagspost har haft stora historiska variationer, och en svag korrelation med antalet barn i befolkningen. De stora variationerna beror på att tilläggsbeloppet kan betalas ut retroaktivt när ett beslut fattats. På längre sikt är prognosen därför platt, men prognosen på längre sikt är väldigt osäker.

Jämförelse med föregående prognos

I tabellen nedan görs en jämförelse med föregående prognos som lämnades till regeringen i juli 2021. Beloppen anges i tusental kronor.

	2021	2022	2023	2024 ¹
Föregående prognosbelopp	26 969	26 969	26 969	26 969
Överföring till/från andra anslagsposter	-	-	-	-
Ändrade makroekonomiska antaganden	-	-	-	-
Volym- och strukturförändringar	+1 814	+1 814	+1 814	+1 814
Regelförändringar	-	-	-	-
Övrigt	-	-	-	-
Ny prognos	28 783	28 783	28 783	28 783
Differens i 1000-tal kronor	+1 814	+1 814	+1 814	+1 814
Differens i procent	+6,7	+6,7	+6,7	+6,7

¹ Prognoser är osäkra. Osäkerheten ökar ju längre tidshorisont som prognosen avser.

Volym- och strukturförändringar

Utfallen för tilläggsbeloppet inom familjeförmåner blev under juni–augusti 2021 ungefär 2 miljoner kronor (22 procent) högre än vad som prognostiserades i föregående prognos. Prognosen utfallsjusteras och höjs med ungefär 2 miljoner kronor årligen under 2021–2025. Stor variation i utgifterna månadsvis bidrar till stor osäkerhet i denna prognos.

1:2 Föräldraförsäkring

Prognos anslag. Tusental kronor

	2020 ¹	2021	2022	2023	2024 ²	2025 ²
Hela anslaget	46 125 193	46 689 799	49 804 456	51 062 519	53 120 252	55 491 928
Därav						
1:2.9 Föräldrapenning	32 057 571	32 002 946	32 717 136	33 422 004	34 663 403	36 257 281
1:2.11 Tillfällig föräldrapenning	9 018 664	8 716 565	9 005 560	9 262 513	9 584 803	9 938 543
1:2.12 Graviditetspenning	626 366	1 642 473	773 100	672 222	730 764	737 876
1:2.8 Statlig ålderspensionsavgift för tillfällig föräldrapenning	956 630	856 517	835 135	825 815	1 014 739	972 983
1:2.4 Statlig ålderspensionsavgift för föräldrapenning	3 411 317	3 412 406	3 220 217	3 006 640	3 067 841	3 549 588
1:2.10 Statlig ålderspensionsavgift för graviditetspenning	54 645	58 892	69 398	63 612	172 136	72 238
1:2.14 Familjedagspenning	0	0	2 900 000	3 470 000	3 540 000	3 610 000
1:2.15 Statlig ålderspensionsavgift för familjedagspenning	0	0	283 910	339 713	346 566	353 419

¹ Utfall.

² Prognoser är osäkra. Osäkerheten ökar ju längre tidshorisont som prognosen avser.

Detaljerade uppgifter om den statliga ålderspensionsavgiften återfinns i bilaga 4. Där finns förutom anslagsbelastning även uppgifter om preliminär avgift, reglering avseende förhållandena tre år tidigare, prognostiserad avgift för respektive år samt en jämförelse med föregående prognos.

1:2.9 Föräldrapenning

Prognos anslagspost. Tusental kronor

	2020 ¹	2021	2022	2023	2024 ²	2025 ²
Ingående överföringsbelopp	-521 546	0	0	-646 044	-964 133	-
Anslag ³	34 243 451	34 153 947	32 071 092	33 103 915	34 431 146	-
Tilldelade medel	33 721 905	34 153 947	32 071 092	32 457 871	33 467 013	-
Utfall/Prognos	32 057 571	32 002 946	32 717 136	33 422 004	34 663 403	36 257 281
Avvikelse från anslag	2 185 880	2 151 001	-646 044	-318 089	-232 257	-
Avvikelse från tilldelade medel	1 664 334	2 151 001	-646 044	-964 133	-1 196 390	-
Högsta anslagskredit	1 712 172	1 740 647	1 603 554	1 655 195	1 721 557	-
Tillgängliga medel	35 434 077	35 894 594	33 674 646	34 113 066	35 188 570	-
Överskridande av anslagskredit	0	0	0	0	0	-

¹ Utfall.

² Prognoser är osäkra. Osäkerheten ökar ju längre tidshorisont som prognosen avser.

³ Enligt budgetversion 2021:BP22:1

Utgifterna för anslagsposten 2021 beräknas bli 32 miljarder kronor, vilket är 2,2 miljarder kronor lägre än anslagsbeloppet och tilldelade medel.

Bakgrundsfakta

Föräldrapenning betalas ut i samband med ett barns födelse eller adoption, under upp till 480 dagar.

För barn födda från och med den 1 januari 2014 kan föräldrapenning tas ut fram till dess att barnet fyller 12 år eller när barnet slutar femte klass. Efter barnets fyraårsdag kan föräldrapenning tas ut under högst 96 dagar.

För barn som är födda före den 1 januari 2014 kan föräldrapenning tas ut till och med barnet har avslutat det första året i grundskolan eller till och med den dag barnet fyller 8 år.

För föräldrar som har gemensam vårdnad om ett barn har föräldrarna rätt till hälften var av de 480 föräldrapenningdagarna. För barn födda från och med den 1 januari 2016 är det 90 dagar på sjukpenningnivå som inte kan avstås.

Föräldrapenning har tre ersättningsnivåer, lägsta-, grund- och sjukpenningnivå. Av de 480 föräldrapenningdagarna kan förmånen lämnas på sjukpenningnivå eller grundnivå för 390 dagar. För resterande 90 dagar utges föräldrapenning på lägstanivå, som uppgår till 180 kronor per dag. Ersättning på sjukpenningnivå baseras på förälderns sjukpenninggrundande inkomst och har ett tak på 10 prisbasbelopp. Föräldrar som saknar sjukpenninggrundande inkomst, har för låg inkomst eller inte uppfyller vissa kvalificeringsvillkor, får föräldrapenning på grundnivå, som uppgår till 250 kronor per dag. Föräldrapenning kan betalas ut på hel, tre fjärdedels, halv, en fjärdedels eller en åttondels förmånsnivå.

Analys

Utgifterna för föräldrapenning drivs främst av antalet födda barn och utvecklingen av löner och prisbasbelopp. Utgifterna ett visst år beror också på hur föräldrars beteende påverkas av utformningen av regelsystemet (se Bakgrundsfakta). Det är även regelsystemet som styr hur många åldersgrupper som är aktuella för uttag av dagar. Åren 2021 och 2022 är det nio åldersgrupper (0–8 år) som är aktuella och åren 2023, 2024 och 2025 är det 10, 11 respektive 12 åldersgrupper (se diagram nedan). Antal uttagna dagar per barn och år beror av barnens ålders samt om de följer det gamla eller nya regelsystemet. Från och med år 2022 görs allt uttag enligt det nya systemet.

Det totala antalet uttagna nettodagar har ökat varje år under perioden 2001–2018, för att sedan minska under 2019 och 2020. År 2019 minskade dagarna med 867 000 (1,5 procent), vilket främst förklaras av att antalet uttagna dagar per femåring minskade. Det var under detta år som den första årskullen i det nya regelsystemet fyllde 5 år. Eftersom endast 96 dagar får sparas efter fyraårsdagen i det nya systemet, innebär det ett tidigarelagt uttag jämfört med i det gamla. En annan orsak till minskningen 2019 är att

antalet barn i befolkningen minskade, vilket förklarar cirka en tredjedel av den.

År 2020 minskade antalet nettodagar med 3 miljoner (5,5 procent). Detta år blev det istället en stor minskning för sexåringarna, av motsvarande orsak som för femåringarna året före. Det skedde en minskning för nästan alla åldersgrupper, vilket delvis skulle kunna bero på pandemiutbrottet under våren 2020. I tillägg minskade antalet barn i befolkningen mellan dessa år, vilket förklarar 10 procent av minskningen om 3 miljoner dagar.

Det var under sommarmånaderna år 2020 som uttaget av föräldrapenningdagar minskade som mest, i jämförelse med de tre närmast föregående åren. Detta kan tolkas som att uttaget i syfte att förlänga sommarledigheten minskat, vilket skulle kunna bero på mer begränsade möjligheter att resa än tidigare. Det kan även vara så att potentiella mottagare som var permitterade eller arbetslösa under sommaren och hösten inte tog ut föräldrapenning⁴⁹.

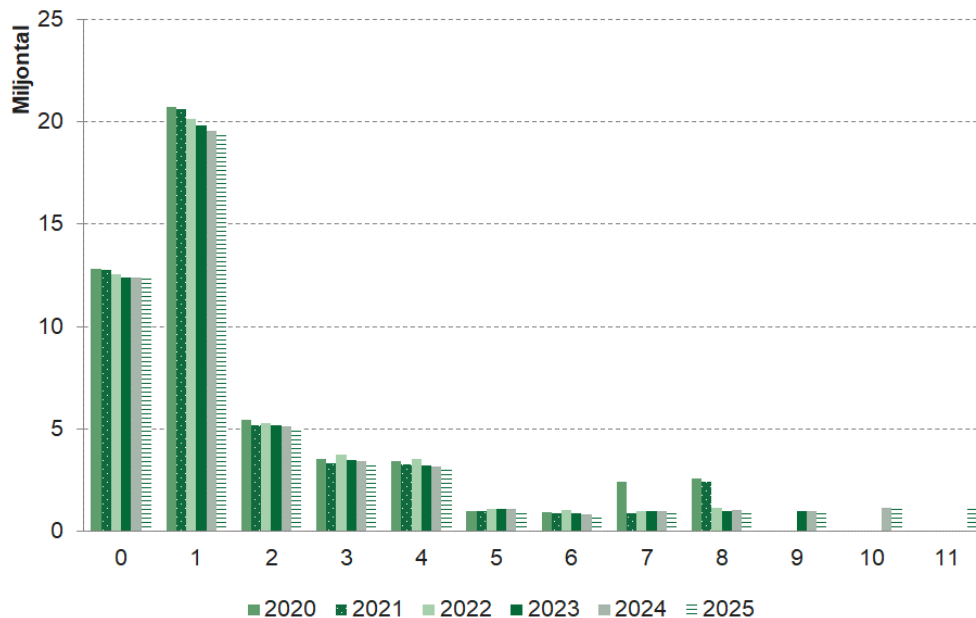
I år har knappt 39 miljoner föräldrapenningdagar betalats ut under perioden januari–september. Det är en minskning med 2,7 miljoner dagar (7 procent) jämfört med motsvarande period förra året. Den främsta orsaken till minskningen är att uttaget för sjuåringar är lägre i det nya regelsystemet jämfört med i det gamla. Antalet uttagna dagar har minskat även för övriga åldersgrupper. Det är både antal dagar per barn och antalet 0–4-åringar i befolkningen som har minskat. Antalet nettodagar beräknas att minska från 52,9 miljoner år 2020 till 49,1 miljoner dagar år 2023. Minskningen 2021 och 2022 förklaras främst av att dagarna för sjuåringar minskar i år och att dagarna för åttaåringar förväntas minska nästa år, beroende på skillnader i uttag i de olika regelsystemen. Antalet barn i befolkningen antas minska i enlighet med SCB:s befolkningsprognos och är orsaken bakom den förväntade minskningen i uttagna föräldrapenningdagar år 2023. Därefter prognostiseras nettodagarna istället att öka, på grund av att en extra åldersgrupp tillkommer för varje år. Även år 2023 tillkommer en årskull, men den höjande effekten av denna är mindre än den sänkande av befolkningsminskningen.

Antalet uttagna dagar per barn och ålder i respektive regelsystem antas motsvara uttaget under tidigare år i samma system. Justeringar för utfallet hittills innevarande år har dock gjorts, som innebär en förskjutning av dagar från år 2021 till 2022. Fördelningen av dagar på ersättningsnivå skiljer sig åt mellan olika åldrar. Exempelvis ökar andelen uttagna dagar per barn på lägstanivå med åldern på barnet, från cirka 1 procent det första levnadsåret till drygt 30 procent det år barnet fyller 6 år, enligt det nya regelsystemet. Mellan åren 2020 och 2025 beräknas sjukpenningnivådagarna med högsta respektive under högsta ersättningsnivå att öka med 4 respektive 1 procent,

⁴⁹ Socialförsäkringsrapport 2021:1, Socialförsäkringen och coronapandemin – en översikt av nyttjandet av socialförsäkringen under coronapandemin 2020, Försäkringskassan.

medan grundnivådagarna och lägstanivådagarnas förväntas minska med 26 respektive 14 procent.

Föräldrapenningdagar för olika åldrar på barn, 2020–2025. Prognos från och med år 2021

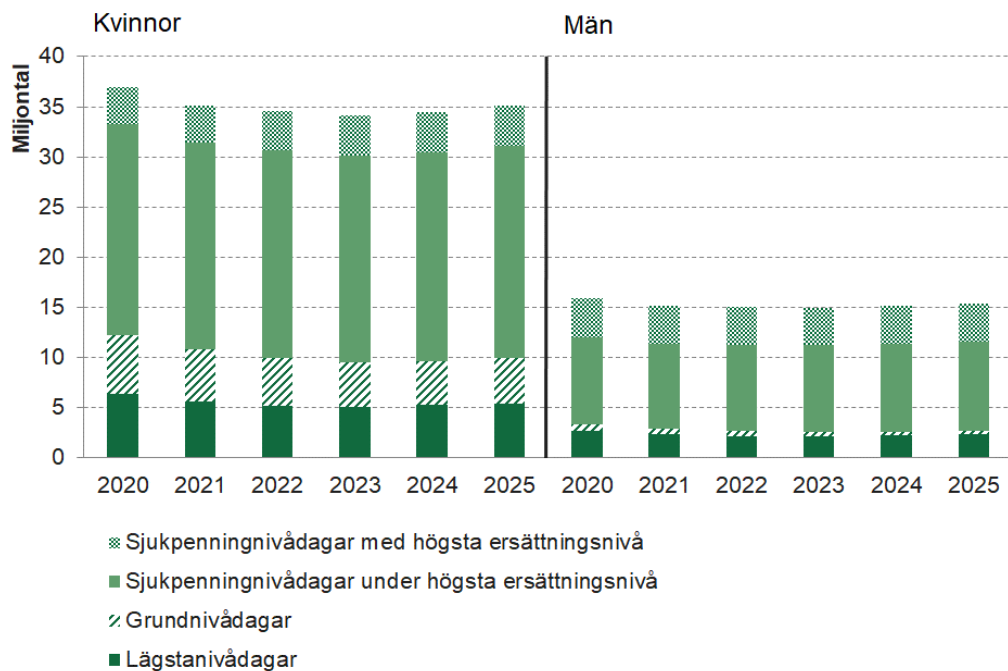
Utgifterna för föräldrapenning prognostiseras att vara konstanta i år, för att sedan öka till 36,3 miljarder år 2025. En förklaring till ökningen är att antalet sjukpenningnivådagar med respektive under högsta ersättningsnivå ökar och att ersättningen för dessa förväntas att fortsätta öka. För åren 2024 och 2025 orsakas ökningen också av att det tillkommer en åldersgrupp för varje år. Förklaringar till att utgifterna beräknas bli konstanta i år är att uttaget av dagar per barn och befolkningen minskar samtidigt som prisbasbeloppet och timlönen ökar. En del av dagarna kanske har sparats på grund av pandemin, till följd av exempelvis permitteringar och arbetslöshet. De dagar som borde ha tagits ut i år, om uttaget av dagar per barn och ålder sett ut som det gjort historiskt inom respektive regelsystem, men som nu inte förväntas tas ut då, har flyttats över till prognosen för år 2022.

Föräldrapenningdagar uppdelade på kvinnor och män

Föräldrapenning används i störst omfattning av kvinnor, men männens andel av dagarna ökar, om än i långsam takt. Männens andel förväntas att öka från 30,1 procent år 2020 till 30,5 procent 2025. I diagrammet nedan illustreras hur nettodagarna fördelade på ersättningsnivå såg ut föregående år och hur de förväntas utvecklas för kvinnor respektive män. Kvinnornas dagar beräknas att minska till och med år 2023, för att sedan öka svagt under 2024 och 2025. Männens dagar prognostiseras också att minska i år, men förväntas därefter istället att vara kvar på en stabil nivå (se diagram nedan).

Medelersättningen för en dag på sjukpenningnivå under högsta ersättning för kvinnor beräknas att öka från 697 kronor år 2020 till 804 kronor år 2025. Samtidigt prognostiseras männens medelersättning för denna ersättningsnivå att öka från 773 till 892 kronor. Ersättningen för en nettodag på sjukpenningnivå med högsta ersättning följer utvecklingen för prisbasbeloppet och beräknas att öka från 1 006 kronor till 1 095 kronor under prognosperioden.

Antal nettodagar fördelade på ersättningsnivå och mottagarnas kön, 2020–2025. Prognos från och med år 2021

Jämförelse med föregående prognos

I tabellen nedan görs en jämförelse med föregående prognos som lämnades till regeringen i juli 2021. Beloppen anges i tusental kronor.

	2021	2022	2023	2024 ¹
Föregående prognosbelopp	32 391 365	32 033 796	33 103 849	34 528 823
Överföring till/från andra anslagsposter	-	-	-	-
Ändrade makroekonomiska antaganden	+62 644	+124 287	+198 395	+210 982
Volym- och strukturförändringar	-451 063	+559 053	+119 760	-76 402
Regelförändringar	-	-	-	-
Övrigt	-	-	-	-
Ny prognos	32 002 946	32 717 136	33 422 004	34 663 403
Differens i 1000-tal kronor	-388 419	+683 340	+318 155	+134 580
Differens i procent	-1,2	+2,1	+1,0	+0,4

¹ Prognoser är osäkra. Osäkerheten ökar ju längre tidshorisont som prognosen avser.

Ändrade makroekonomiska antaganden

Konjunkturinstitutet har höjt prognosen för prisbasbeloppet 2022–2024, vilket innebär en höjning av ersättningen för dagar på den högsta ersättningsnivån dessa år. De har även justerat upp prognosen för timlöneökningstakten 2021–2024, vilket har en höjande effekt på medelersättningen på sjukpenningnivå under högsta ersättningsnivå för dessa år.

Volym- och strukturförändringar

Utgifterna för perioden juni–september, där septemberutfallet är preliminärt, blev totalt sett 578 miljoner kronor (4,5 procent) lägre än väntat. Antalet uttagna dagar per barn i åldrarna 2–3, 5 och 7–8 blev lägre än beräknat. Uttaget förväntas att bli förskjutet och icke uttagna dagar för dessa åldrar förutom åttaåringarna, har flyttats från år 2021 till år 2022, vilket innebär en nedjustering av prognosen 2021 och en uppjustering år 2022.

Andelen dagar på högsta ersättningsnivå för åldrarna 4–8 år blev högre än väntat och andelen grundnivådagar lägre. Justeringar av andelarna har gjorts utifrån utfallen, vilket har en höjande effekt på utgiftsprognosen för hela prognosperioden.

Totalt sett sänks prognosen för i år och höjs för resterande år.

1:2.11 Tillfällig föräldrapenning

Prognos anslagspost. Tusental kronor

	2020 ¹	2021	2022	2023	2024 ²	2025 ²
Ingående överföringsbelopp	0	0	0	-732 715	-1 531 081	-
Anslag ³	9 721 911	7 866 143	8 272 845	8 464 147	8 776 723	-
Tilldelade medel	9 721 911	7 866 143	8 272 845	7 731 432	7 245 642	-
Utfall/Prognos	9 018 664	8 716 565	9 005 560	9 262 513	9 584 803	9 938 543
Avvikelse från anslag	703 247	-850 422	-732 715	-798 366	-808 080	-
Avvikelse från tilldelade medel	703 247	-850 422	-732 715	-1 531 081	-2 339 161	-
Högsta anslagskredit	407 045	393 264	413 642	423 207	438 836	-
Tillgängliga medel	10 128 956	8 259 407	8 686 487	8 154 639	7 684 478	-
Överskridande av anslagskredit	0	457 158	319 073	1 107 874	1 900 325	-

¹ Utfall.

² Prognoser är osäkra. Osäkerheten ökar ju längre tidshorisont som prognosen avser.

³ Enligt budgetversion 2021:BP22:1

Utgifterna för anslagsposten 2021 beräknas bli 8,7 miljarder kronor, vilket är 850 miljoner kronor högre än anslagsbeloppet och tilldelade medel. Detta innebär att anslagskrediten överskrids med 457 miljoner kronor. Försäkringskassan avser att i en särskild skrivelse begära tilläggsanslag motsvarande avvikelsen från tilldelade medel.

Bakgrundsfakta

En förälder som behöver stanna hemma från sitt arbete för att tillfälligt vårda ett sjukt barn har rätt till tillfällig föräldrapenning.

Ersättningsnivån för tillfällig föräldrapenning är knappt 80 procent av den sjukpenninggrundande inkomsten. Ersättningen kan betalas ut med hel, tre fjärdedels, halv, en fjärdedels eller en åttondels omfattning. Inkomsttaket för tillfällig föräldrapenning är 7,5 prisbasbelopp.

Tillfällig föräldrapenning vid vård av sjukt barn (VAB) kan betalas ut till den som avstår från att arbeta för att vårda ett sjukt barn som inte har fyllt 12 år (i vissa fall 16 år). Ersättningen kan betalas ut under maximalt 120 dagar för varje barn och år.

Föräldrar till ett allvarligt sjukt barn som inte fyllt 18 år kan få ersättning för ett obegränsat antal dagar.

Föräldrar till barn som omfattas av lagen om stöd och service till vissa funktionshindrade (LSS) kan få tillfällig föräldrapenning för kontaktdagar för ett barn som inte fyllt 16 år. Ersättningen betalas ut för högst 10 kontaktdagar per år tills barnet fyller 16 år.

I samband med barns födelse har den förälder som inte föder barnet rätt till 10 dagars ersättning när hen avstår från arbete. Vid adoption har föräldrarna rätt till fem dagar vardera om de inte kommer överens om annat.

Tillfällig föräldrapenning kan betalas ut under 10 dagar per förälder när ett barn under 18 år avlider. Flera föräldrar kan använda ersättningen samtidigt då de avstår från förvärsarbete.

Analys

Utvecklingen av utgifterna inom tillfällig föräldrapenning drivs av antalet barn i olika åldrar, ersättningsnivån per dag och benägenheten att använda förmånen. Prognosen för antal barn hämtas från SCB:s befolkningsprognos och benägenheten mätt i antal dagar per barn skrivs fram med den historiska utvecklingen. För att prognostisera medelersättningen används Konjunkturinstitutets prognoser för timlöneutveckling och prisbasbelopp.

Sammantaget beräknas utgifterna för tillfällig föräldrapenning öka från drygt 8,7 miljarder kronor 2021 till 9,9 miljarder kronor 2025.

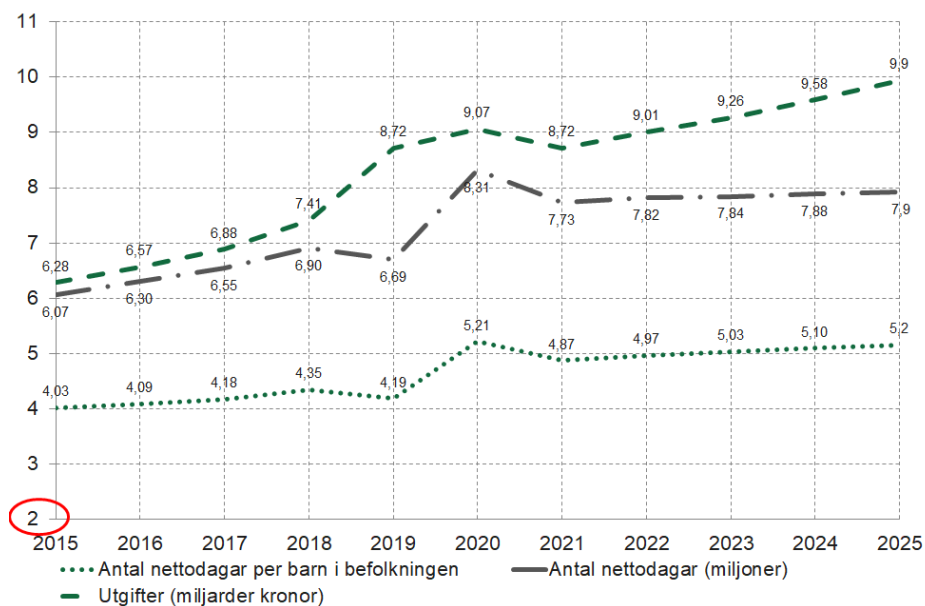
Utgiftsökningen beror på att medelersättningen beräknas öka och på att antalet nettodagar per barn beräknas också öka under prognosperioden.

Nettodagar och utgifter för olika typer av dagar

Utgifterna och nettodagarna i samband med vård av barn (VAB) beräknas utgöra i genomsnitt 90 procent per år av både de totala utgifterna och det totala antalet nettodagar inom tillfällig föräldrapenning. Prognosen för utvecklingen av dagarna beräknas med hjälp av ett antagande om benägenheten att använda förmånen (mätt i antal dagar per barn) och utvecklingen av antal barn i befolkningen.

Antalet VAB-dagar ökade från 6,7 miljoner dagar 2019 till drygt 8,3 miljoner dagar 2020. Även utgifterna för 2020 var betydligt högre (1,7 miljarder kronor) än för 2019. Att både antalet dagar och utgifterna ökade kraftigt beror på att många förskolor och skolor skärpt sina regler kring barns hälsotillstånd på grund av coronapandemin. Det innebär att barn hålls hemma under längre perioder med mildare symptom än annars. Det medförde att benägenheten att ansöka om VAB, mätt i antal dagar per barn, ökade kraftigt under 2020. Det finns en stor osäkerhet kring vad pandemin får för effekt på reglerna kring VAB på förskolor och skolor. Rutinerna kring de skärpta restriktionerna från förskolor och skolor antas dock ligga kvar under några år framöver. Beteendeförändringar hos föräldrar angående VAB är också svåra att förutse. Ett möjligt scenario är att de rutiner som har varit under pandemin kommer att fortsätta även i framtiden. Då skulle de nya rutinerna även fortsättningsvis bidra till en större benägenhet att hålla barnen hemma. Det innebär att benägenheten att ansöka om VAB, mätt i antal dagar per barn, beräknas öka under prognosperioden i förhållande till vad antogs i föregående prognos. Ovan beskrivna faktorer är mycket svårprognostiserade och osäkerheten i prognosen för antal VAB-dagar är därför stor.

Antal utbetalda nettodagar, antal nettodagar per barn i befolkningen inom tillfällig föräldrapenning vid vård av sjukt barn (VAB) och utgifter totalt, utfall och prognos fr.o.m. 2021

Antalet VAB-dagar beräknas öka från drygt 7,7 miljoner dagar 2021 till drygt 7,9 miljoner dagar år 2025. Antalet uttagna nettodagar varierar över tid och beror vanligtvis till stor del på hur omfattande säsongsinfluensan och andra infektioner har varit under enskilda år. Det genomsnittliga antalet uttagna nettodagar per barn i befolkningen blev drygt 5,2 dagar under 2020. Den kraftiga ökningen under 2020 beror på utbrottet av covid-19. För perioden 2021–2025 förväntas antal uttagna dagar per barn i befolkningen öka från 4,9 till drygt 5,2 dagar. Det har justerats upp i jämförelse med

föregående prognos vilket leder till ökning av utgifterna under prognosperioden.

Antalet nettodagar i samband med barns födelse eller adoption utgör knappt 10 procent av det totala antalet nettodagar inom tillfällig föräldrapenning. Dessa dagar antas följa befolkningsutvecklingen för antal födda barn. De beräknas minska från 837 000 dagar i år till 818 000 dagar 2025. Det är osäkert i vilken grad coronapandemin kommer att påverka dessa utgifter framöver. Om pandemin blir långvarig kan den leda till förhöjd arbetslöshet och allmän lågkonjunktur. Det kan i sin tur medföra minskat barnafödande på längre sikt. Konsekvensen av detta skulle bli färre uttagna dagar i samband med barns födelse eller adoption och även färre uttagna VAB-dagar på längre sikt.

Antalet nettodagar i samband med kontaktdagar för barn som omfattas av LSS utgör en liten del (drygt 0,1 procent) av det totala antalet nettodagar. Antalet sådana dagar har skrivits fram med den genomsnittliga ökningstakten från de tre senaste åren. Dagar som tas ut i samband med att ett barn avlidit utgör den minsta andelen (0,1 procent) av det totala antalet nettodagar inom tillfällig föräldrapenning. Antalet dagar i samband med att barn avlider beräknas följa utvecklingen av antalet avlidna barn, 0–18 år, i befolkningen.

Respiratoriskt syncytialvirus (RS-virus) -säsongen

Under det tredje kvartalet 2021 har både antalet nettodagar i samband med vård av barn i åldrarna 0–5 år, samt antalet barn som det tagits ut vård av barn för har ökat jämfört med motsvarande period förra året. Antalet uttagna nettodagar för 1 till 3 åringar har under det tredje kvartalet varit 11,3 procent högre än motsvarande period förra året. Ökningen för antalet barn som det tagits ut vård av barn för har varit 9,7 procent högre i förhållande till motsvarande period förra året. Antalet ansökningar inom VAB har under veckorna 31–40 ökat kraftigt. Förändrade rutiner på förskolorna och utbrott av RS-viruset, antas vara anledningen.

Infektioner med RS-viruset drabbar alla barn och kan bli mycket allvarlig, framför allt hos för tidigt födda barn, barn med nedsatt lungfunktion eller svåra hjärtfel. Antalet bekräftade fall av RS-virus fortsätter att öka enligt Folkhälsomyndigheten, främst bland barn under 5 år. Mellan vecka 39 och 40 ökade antalet fall med 27 procent. Samtidigt ökade provtagningen med 30 procent, vilket medför att andelen positiva var på en liknande nivå under vecka 39 och 40. Under vecka 40 var de flesta fallen bland barn under 5 år (64 procent, 471 fall). Av dessa var 57 procent (269 fall) barn under ett år. Antalet provtagna barn 0–4 år har ökat stadigt sedan vecka 33, och är något högre jämfört med de högsta nivåerna under senaste högsäsongen (2018–2019). Det kan delvis bero på en högre benägenhet att söka vård med barn som har luftvägssymtom. Det rådande läget med spridningen av viruset föranleder en hög tryck av inkomna ansökningar inom VAB. Det är svårt att förutse när spridningen av viruset börjar avta.

Influensasäsongen

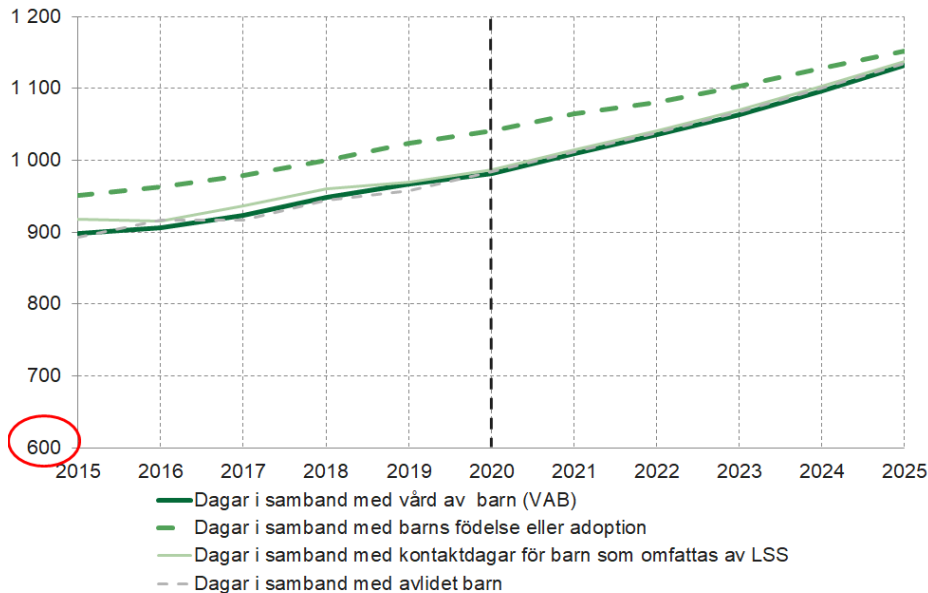
Enligt influensarapporten för veckorna 40–41 från Folkhälsomyndigheten är det ännu för tidigt att göra en meningsfull bedömning av hur intensiv den kommande influensasäsongen kommer att vara. Det är alltid mycket svårt att förutse hur intensiv influensaperioden kommer att bli, och när influensan kommer att börja spridas.

Medelersättning för olika typer av dagar

Den genomsnittliga ersättningen per dag för tillfällig föräldrapenning har ökat över tid. Medelersättningen för kvinnor är generellt lägre än för män. Skillnaden i medelersättning mellan olika typer av dagar inom tillfällig föräldrapenning förklaras av inkomstskillnaden mellan könen. Medelersättningen för dagar i samband med barns födelse eller adoption är generellt högre än för de andra dagtyperna. Detta beror på att nästan 99 procent av dessa dagar tas ut av män, som i genomsnitt har en högre lön än kvinnor.

Medelersättningen för samtliga dagtyper har skrivits fram med Konjunkturinstitutets prognos över timlöneökningen och prisbasbeloppet. Den totala medelersättningen per dag under år 2021 beräknas till 1 015 kronor. Därefter förväntas den öka successivt till 1 134 kronor per dag år 2025. I diagrammet nedan illustreras medelersättningen för olika typer av dagar inom tillfällig föräldrapenning under perioden 2015–2025.

Medelersättning per dag för olika typer av dagar inom tillfällig föräldrapenning, utfall och prognos fr.o.m. 2021. Kronor

Jämförelse med föregående prognos

I tabellen nedan görs en jämförelse med föregående prognos som lämnades till regeringen i juli 2021. Beloppen anges i tusental kronor.

	2021	2022	2023	2024 ¹
Föregående prognosbelopp	7 943 150	8 263 793	8 464 125	8 797 458
Överföring till/från andra anslagsposter	-	-	-	-
Ändrade makroekonomiska antaganden	+22 811	+41 293	+56 039	+64 344
Volym- och strukturförändringar	+750 604	+700 474	+742 349	+723 001
Regelförändringar	-	-	-	-
Övrigt	-	-	-	-
Ny prognos	8 716 565	9 005 560	9 262 513	9 584 803
Differens i 1000-tal kronor	+773 415	+741 767	+798 388	+787 345
Differens i procent	+9,7	+9,0	+9,4	+8,9

¹ Prognoser är osäkra. Osäkerheten ökar ju längre tidshorisont som prognosen avser.

Ändrade makroekonomiska antaganden

Konjunkturinstitutet har höjt prognosen för timlöneökningen för 2021–2024 samt höjt prognosen för prisbasbeloppet för åren 2022–2024. Detta innebär att medelersättningen förväntas öka mer än tidigare beräknat, och detta har en ökande effekt på utgifterna under prognosperioden.

Volym- och strukturförändringar

Under de första nio månaderna 2021 har utgifterna för tillfällig föräldrapenning varit drygt 6 miljarder kronor vilket är 538 miljoner kronor lägre än motsvarande period förra året, men är drygt 646 miljoner kronor högre än 2019. Utgifterna under juni till och med september blev drygt 2,4 miljarder kronor vilket är cirka 375 miljoner kronor (18,3 procent) högre än beräknat i föregående prognos. Avvikelsen beror främst på en underskattning av antalet inkomna ansökningar och utbetalda nettodagar under juni till och med september. Med anledning av ett högre antal ansökningar om VAB-dagar hittills under 2021 än väntat, har antalet VAB-dagar justerats upp under hela prognosperioden.

Antalet uttagna dagar per barn i befolkningen har justerats upp och förväntas öka från 4,9 till drygt 5,1 dagar under 2021–2024. Det kan jämföras med föregående prognos då antalet uttagna dagar per barn förväntades öka från 4,4 till 4,7 dagar per barn under prognosperioden. Det leder till betydligt fler VAB-dagar vilket föranleder en ökning av utgifterna under prognosperioden. Antalet VAB-dagar har justerats för samtliga år i prognosperioden.

Antalet ansökningar om VAB var under vecka 1 till och med vecka 15 i år betydligt lägre än 2018–2020. Men från och med vecka 16 till och med vecka 24 trappades antalet ansökningar upp till en högre nivå än tidigare år.

Från vecka 25 fram till vecka 30 var antalet ansökningar i linje med 2018–2020. Utvecklingen av antalet inkomna ansökningar tog återigen fart från vecka 31 till vecka 40 (med undantag för vecka 37) till en markant högre nivå än det första pandemiåret 2020. Det är stor osäkerhet i den lagda prognosen med anledning av att det är svårt att förutse hur utvecklingen av inflödet av ansökningar framöver kommer att utveckla sig.

1:2.12 Graviditetspenning

Prognos anslagspost. Tusental kronor

	2020 ¹	2021	2022	2023	2024 ²	2025 ²
Ingående överföringsbelopp	0	0	0	-111 092	-126 298	-
Anslag ³	640 808	1 304 735	662 008	657 016	684 542	-
Tilldelade medel	640 808	1 304 735	662 008	545 924	558 244	-
Utfall/Prognos	626 366	1 642 473	773 100	672 222	730 764	737 876
Avvikelse från anslag	14 442	-337 738	-111 092	-15 206	-46 222	-
Avvikelse från tilldelade medel	14 442	-337 738	-111 092	-126 298	-172 520	-
Högsta anslagskredit	32 040	32 286	33 100	32 850	34 227	-
Tillgängliga medel	672 848	1 337 021	695 108	578 774	592 471	-
Överskridande av anslagskredit	0	305 452	77 992	93 448	138 293	-

¹ Utfall.

² Prognoser är osäkra. Osäkerheten ökar ju längre tidshorisont som prognosen avser.

³ Enligt budgetversion 2021:BP22:1

Utgifterna för anslagsposten 2021 beräknas bli 1,6 miljarder kronor, vilket är 338 miljoner kronor högre än anslagsbeloppet och tilldelade medel. Detta innebär att anslagskrediten överskrids med 305 miljoner kronor.

Försäkringskassan avser att i en särskild skrivelse begära tilläggsanslag motsvarande avvikelsen från tilldelade medel.

Bakgrundsfakta

Graviditetspenning kan betalas ut om den försäkrade har ett fysiskt ansträngande arbete eller risker i arbetsmiljön som gör att hen inte kan arbeta under graviditeten. Ersättningsnivån för graviditetspenning är knappt 80 procent av den försäkrades sjukpenninggrundande inkomst. Den kan betalas ut som hel, tre fjärdedels, halv eller en fjärdedels ersättning. Inkomsttaket för graviditetspenning uppgår till 7,5 prisbasbelopp.

Analys

Det finns tre drivande faktorer som påverkar utgifterna för graviditetspenning; utvecklingen av antalet mottagare, utvecklingen av antalet nettodagar per mottagare och utvecklingen av medelersättningen.

Graviditetspenning har historiskt varit en förmån med starka säsongs- och trögrymliga förändringar, vilket tidigare har inneburit att prognoserna varit stabila. Sedan slutet av februari 2021 anses gravida vara i

riskgrupp för covid-19 från och med graviditetsvecka 20 och gravida som löper risk att smittas av covid-19 på jobbet kan ansöka om graviditetspenning. Folkhälsomyndigheten rekommenderar att gravida vaccinerar sig från och med graviditetsvecka 12, och anger att fullvaccinerade gravida uppbär samma skydd mot covid-19 som icke-gravida. Arbetsmiljöverket rekommenderar däremot att en särskild riskbedömning ska göras för gravida oavsett om de är fullvaccinerade eller inte. Av de som födde barn i slutet av september 2021 var 36 procent fullvaccinerade och 40 procent hade fått en dos. Vaccinationsgraden bland gravida är därmed lägre än i befolkningen i stort och rekommendationerna om smittskyddsåtgärder varierar från olika myndigheter. Detta har inneburit stora förändringar för utvecklingen av antalet mottagare och antalet nettodagar inom graviditetspenningen. Det är svårt att dra slutsatser om ansökningstrycket kopplat till vaccinationsgraden eller smittspridningen i samhället, eftersom ansökningstrycket fortfarande är högt även om vaccinationsgraden ökar och smittan minskar. Det gör att föreligger stor osäkerhet i hur varaktiga dessa förändringar kommer att bli.

Utgifterna för graviditetspenning har förändrats på grund av pandemin

Det går att ansöka om graviditetspenning fram till 10 dagar före beräknad födsel fram till och med 2020 låg antalet dagar per mottagare länge på cirka 40 dagar. Det innebär att gravida tidigare i genomsnitt ansökte om graviditetspenning från och med graviditetsvecka 32 eller 33. Socialstyrelsens beslut att klassa gravida som riskgrupp från och med graviditetsvecka 20 innebär att fler har blivit berättigade till ersättningen under en längre tid. Detta har medfört att uttaget av dagar ökade till en genomsnittlig nivå om 56 dagar per mottagare under 2021. Det finns en stor osäkerhet i hur mycket antalet uttagna dagar varierar per månad. Under perioden januari–september 2021 har nettodagarna för graviditetspenning ökat med 141 procent jämfört med samma period 2020. Det är en ökning från ungefär 750 000 nettodagar till drygt 1,8 miljoner dagar. Det beror både på att fler mottagare har fått utbetalning och nettodagar per person har ökat.

En och samma mottagare kan få graviditetspenning under en period som är längre än en månad. Det innebär att de mottagarna som registreras varje månad kan ha fått utbetalning månaden innan, och/eller få en utbetalning även nästa månad. Det verkliga antalet separata mottagare av graviditetspenning under året går därför att säga först med säkerhet när hela året gått. Under hela året 2020 fick drygt 27 000 mottagare graviditetspenning. Under perioden januari till och med september 2021 har mer än 27 000 mottagare redan fått graviditetspenning. Fram till och med 2020 fick ungefär var fjärde gravid person graviditetspenning, och detta har ökat till nästan varannan under första halvåret av 2021.

Till följd av förändringarna i antalet dagar och mottagare så har utgifterna för graviditetspenning ökat markant och uppgått till nästan 1,2 miljarder kronor under perioden januari–september 2021. Det är en ökning på 141

procent jämfört med samma period 2021, vilket motsvarar en ökning med 682 miljoner kronor.

Utgifter och prognos för graviditetspenning 2020–2021. Miljontal kronor

Ansökningarna om graviditetspenning ökade markant efter februari 2021 och antalet ansökningar var som flest i mars månad. Därefter har det synts en skarp nedgång i ansökningarna och de sjönk gradvis från mars till juli, då ansökningstrycket var som lägst. Utgiftsmönstret är kopplat till ansökningstrycket med en fördröjning, vilket syns ovan då ansökningarna var som flest i mars medan utgifterna ökade först i april. En gravid person ansöker i regel bara om graviditetspenning en gång, medan utbetalningarna för samma person kan ske flera månader i rad. Det innebär att en del av de som ansökte i mars fick utbetalning i april, maj och juni. Det har gjort att utgifterna fortsatte att öka fram till juni, även om ansökningarna minskade mellan mars och juli. Från juli till och med slutet av augusti har ansökningarna ökat igen, om än bara marginellt. Redan i september syns en svag minskning igen. De som ansökt i augusti kan eventuellt också få utbetalning i september, oktober och november. Därför prognostiseras utgifterna öka marginellt även under oktober och november, innan de börjar sjunka i december igen. Kopplingen mellan ansökningstryck och utgiftsökning är svår att prognostisera och medför stor osäkerhet i prognosen för utgifterna på månadsbasis.

För helåret 2021 prognostiseras en höjning med drygt 33 procent jämfört med prognosen som lämnades i juli. Utgifterna beräknas därmed att bli ungefär 2,5 gånger så höga under 2021 som under 2020. Så småningom förväntas graviditetspenning att återgå till det mönster som fanns före pandemin. I tidigare prognoser beräknades graviditetspenning sjunka i takt med att vaccinationsgraden ökade och smittspridningen sjönk. Nu har det visat sig att graviditas benägenhet att ansöka om graviditetspenning inte följer

smittspridningens eller vaccinationsgradens kurvor, vilket gör det oerhört svårt att avgöra när ansökningstrycket kommer att återgå till det normala. Antalet mottagare och nettodagar antas nu också vara högre under 2022 och prognosen höjs därför med 15 procent för det året. På längre sikt höjs prognosen med några få procent.

Jämförelse med föregående prognos

I tabellen nedan görs en jämförelse med föregående prognos som lämnades till regeringen i juli 2021. Beloppen anges i tusental kronor.

	2021	2022	2023	2024 ¹
Föregående prognosbelopp	1 229 457	666 984	662 599	691 703
Överföring till/från andra anslagsposter	-	-	-	-
Ändrade makroekonomiska antaganden	-	+4 132	+3 918	+4 964
Volym- och strukturförändringar	+413 016	+101 984	+5 705	+34 097
Regelförändringar	-	-	-	-
Övrigt	-	-	-	-
Ny prognos	1 642 473	773 100	672 222	730 764
Differens i 1000-tal kronor	+413 016	+106 116	+9 623	+39 061
Differens i procent	+33,6	+15,9	+1,5	+5,6

¹ Prognoser är osäkra. Osäkerheten ökar ju längre tidshorisont som prognosen avser.

Ändrade makroekonomiska antaganden

Konjunkturinstitutet har höjt prognosen för prisbasbeloppet för åren 2022–2024 och även höjt prognosen för timlöneökningen 2022–2024. Detta har en höjande effekt på prognoserna 2022–2024.

Volym- och strukturförändringar

Antalet mottagare och uttagna nettodagar beräknas öka mer än tidigare under 2021, vilket gör att prognosen höjs med 33,6 procent. Det förhöjda antalet mottagare och dagar förväntas nu vara längre och 2022 höjs därför också med 15 procent.

1:2 14 Familjedagspenning

Prognos anslagspost. Tusental kronor

	2020 ¹	2021	2022	2023	2024 ²	2025 ²
Ingående överföringsbelopp	0	0	0	0	-3 000	0
Anslag ³	0	0	2 906 000	3 467 000	3 538 000	0
Tilldelade medel	0	0	2 906 000	3 467 000	3 535 000	0
Utfall/Prognos	0	0	2 900 000	3 470 000	3 540 000	3 610 000
Avvikelse från anslag	0	0	6 000	-3 000	-2 000	0
Avvikelse från tilldelade medel	0	0	6 000	-3 000	-5 000	0
Högsta anslagskredit	0	0	0	0	0	0
Tillgängliga medel	0	0	2 906 000	3 467 000	3 535 000	0
Överskridande av anslagskredit	0	0	0	3 000	5 000	0

¹ Utfall.

² Prognoser är osäkra. Osäkerheten ökar ju längre tidshorisont som prognosen avser.

³ Enligt budgetversion 2021:BP22:1

Analys

I budgetpropositionen för 2022 föreslås en ny föräldraförmån, Familjedagspenning att införas den 4 april 2022. Familjedagspenning ges med 3 dagar per år per förälder (6 dagar till ensamstående) som har barn i åldrarna 4–16 år. Förmånen ska kunna användas när en förälder avstår från att förvärvsarbeta för att vara med sina barn på lov, studiedagar eller utvecklingssamtal. Nivån på ersättningen grundas på föräldrarnas sjukpenninggrundande inkomst (SGI) upp till ett tak på 7,5 prisbasbelopp. I denna prognos antas utgifterna bli desamma som i budgetpropositionen. I den väntas bli 2,9 miljarder kronor 2022 och sedan öka till 3,6 miljarder 2024. För 2025 uppskattas utgifterna följa samma ökning som mellan 2023 och 2024. Försäkringskassan antar att den genomsnittliga ersättningen per dag blir densamma som för tillfällig föräldrapenning i föreliggande prognos. Det medför ett antagande om något lägre antal nettodagar än i budgetproposition. Det är stor osäkerhet i prognosen över utgifterna vid införande av en ny förmån. Nyttjandet av förmånen är beroende av vilken information som når de försäkrade samt i vilken utsträckning de börjar använda förmånen.

Jämförelse med föregående prognos

Detta är första gången prognosen tas fram och därför kan inte en jämförelse med tidigare tillfälle göras.

1:3 Underhållsstöd

1:3 Underhållsstöd

Prognos anslagspost. Tusental kronor

	2020 ¹	2021	2022	2023	2024 ²	2025 ²
Ingående överföringsbelopp	0	-8 446	0	-12 124	-26 746	-
Anslag ³	2 627 264	2 593 662	2 838 365	2 882 332	2 892 889	-
Tilldelade medel	2 627 264	2 585 216	2 838 365	2 870 208	2 866 143	-
Utfall/Prognos	2 635 710	2 733 172	2 850 489	2 896 954	2 912 692	2 938 012
Avvikelse från anslag	-8 446	-139 510	-12 124	-14 622	-19 803	-
Avvikelse från tilldelade medel	-8 446	-147 956	-12 124	-26 746	-46 549	-
Högsta anslagskredit	131 363	129 683	141 918	144 116	144 644	-
Tillgängliga medel	2 758 627	2 714 899	2 980 283	3 014 324	3 010 787	-
Överskridande av anslagskredit	0	18 273	0	0	0	-

¹Utfall.

² Prognoser är osäkra. Osäkerheten ökar ju längre tidshorisont som prognosen avser.

³ Enligt budgetversion 2021:BP22:1

Utgifterna för anslagsposten 2021 beräknas bli 2,7 miljarder kronor, vilket är 140 miljoner kronor högre än anslagsbeloppet och 148 miljoner kronor högre än tilldelade medel. Detta innebär att anslagskrediten överskrids med 18 miljoner kronor. Försäkringskassan avser att i en särskild skrivelse begära tilläggsanslag motsvarande avvikelserna från tilldelade medel.

Bakgrundsfakta

Anslaget för underhållsstöd består av fullt underhållsstöd, underhållsstöd vid växelvist boende, utfyllnadsbidrag och förlängt underhållsstöd.

Underhållsstöd betalas ut för barn med särlevande föräldrar där den bidragsskyldiga av olika anledningar inte betalar underhållsbidrag eller betalar ett belopp som är lägre än nivån för underhållsstödet. Detta gäller även om föräldrarna har gemensam vårdnad. Underhållsstöd betalas också ut för barn där en förälder ensam adopterat barnet eller när faderskapet inte är fastställt trots att modern medverkat i att få det fastställt.

Underhållsstöd lämnas till och med månaden då barnet har fyllt 18 år och förlängt underhållsstöd från och med månaden efter att barnet fyllt 18 år. För studerande ungdomar lämnas förlängt underhållsstöd från och med månaden efter att de fyllt 18 år till och med juni det år då de fyller 20 år, om hen bedriver studier som ger rätt till förlängt barnbidrag eller till studiehjälp.

När underhållsstöd betalas ut som fullt underhållsstöd ska den bidragsskyldige föräldern återbetala en beräknad del av underhållsstödet till staten. Betalningsskyldigheten beräknas på inkomster enligt den senaste taxeringen. Underhållsstödet är:

- 1 523 kronor (1 673 kronor från och med juli 2021) i månaden till och med månaden när barnet fyller 11 år (från och med juli 2022 när barnet fyller 7 år),
- 1 723 kronor (1 823 kronor från och med juli 2021) i månaden till och med månaden när barnet fyller 15 år (från och med juli 2022 även för barn som från och med månaden efter den då barnet har fyllt 7 år) och
- 2 073 kronor (2 223 kronor från och med juli 2021) från och med månaden efter att barnet har fyllt 15 år.

Underhållsstöd finansieras delvis genom statsbudgeten, via detta anslag och delvis via inbetalningar från bidragsskyldiga.

Analys

Utgifterna för underhållsstöd drivs av antal barn med underhållsstöd, hur mycket pengar som betalas ut per barn samt hur mycket som betalas in till Försäkringskassan.

Antal barn

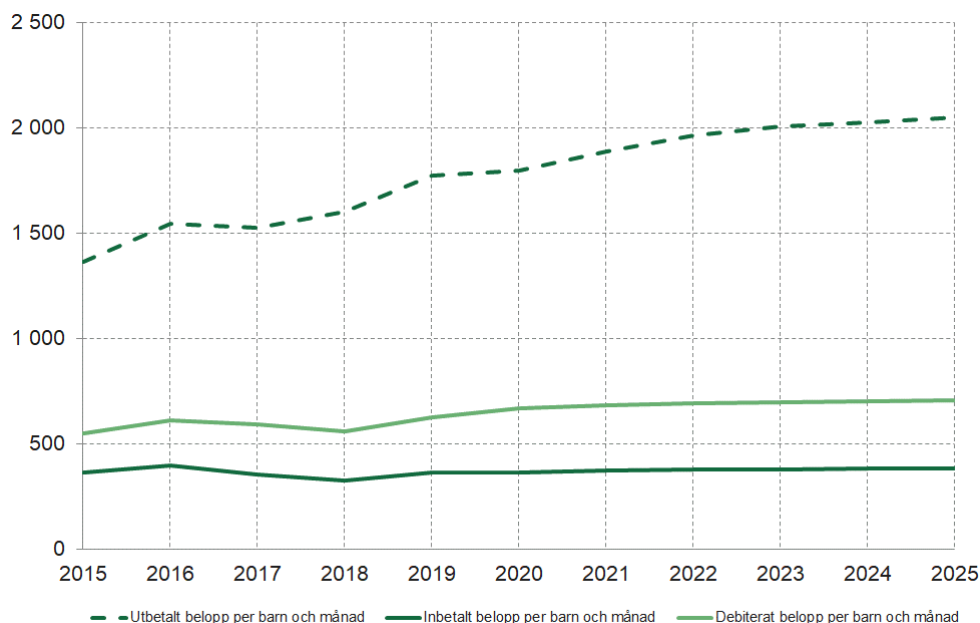
Antal barn med underhållsstöd har minskat kontinuerligt sedan 1999 och förväntas fortsätta minska. Under de senaste tre åren minskade antalet barn med underhållsstöd i genomsnitt 5,5 procent per år. Det beror i huvudsak på att underhållsstöd vid växelvist boende har fasats ut och upphörde i sin helhet i januari 2021. Under januari till och med september 2021 var antalet barn med underhållsstöd 3,4 procent lägre än motsvarande period 2020. Det totala antalet barn med underhållsstöd förväntas bli 170 500 i år och gradvis minska till cirka 165 300 år 2025. Minskningen antas framförallt bero på att

fler föräldrar kommer att sköta underhållsbidraget utan Försäkringskassans inblandning.

Utbetalningar och inbetalningar

Under 2020 betalades drygt 3,8 miljarder kronor ut i underhållsstöd. Det genomsnittliga utbetalningsbeloppet per barn och månad, oavsett barnets ålder, har historiskt ökat på grund av en ökande andel barn med fullt underhållsstöd och höjda ersättningsnivåer. Utbetalningsbeloppet per barn och månad ökade kraftigt efter juli 2021 och förväntas fortsätta öka ännu en gång efter juli 2022. Det beror på nya regeländringar som medför en höjd ersättningsnivå per barn och månad (se Regelförändringar under avsnittet Jämförelse med föregående prognos). Beloppet beräknas öka från 1 798 kronor per barn och månad år 2020 till 2 051 kronor år 2025.

Inbetalning från bidragsskyldiga och debiterat belopp samt utbetalt belopp i genomsnitt per barn och månad, utfall t.o.m. 2020 och prognos. Kronor

De direkta inbetalningarna till Försäkringskassan och debiterat belopp per barn och månad minskade mellan 2016 och 2018, vilket är en effekt av att fler gör upp om underhållsbidrag själva och därmed inte behöver underhållsstöd. De direkta inbetalningarna från bidragsskyldiga till Försäkringskassan beräknas öka från i genomsnitt 364 kronor per barn och månad 2020 till 385 kronor år 2025. Inbetalningarna uppskattas till cirka 763 miljarder kronor i genomsnitt per år under prognosperioden. Det genomsnittliga debiterade beloppet från bidragsskyldiga beräknas öka från 669 kronor per barn och månad under 2020 till 706 kronor år 2025 och uppskattas till cirka 1,4 miljarder kronor per år under prognosperioden.

Inbetalningsgraden, den andel av det debiterade beloppet som blir inbetalat från bidragsskyldiga, beräknas bli 54,5 procent per år under prognosperioden. Inbetalningsgraden har minskat från 66,3 procent år 2015 till 54,5 procent år 2020.

Inbetalningarna från Kronofogden utgörs av de fordringar som går vidare till Kronofogden. Det kan alltså röra sig om gamla skulder som betalas i efterhand och där själva skulden (debiteringen) härstammar från tidigare år. Bidragsskyldigas inbetalningar av skulder till Kronofogden uppskattas till 368 miljoner kronor per år under prognosperioden.

Sammantaget beräknas utgifterna för underhållsstödet öka från och med 2021. Anledningen är den höjda ersättningsnivån per barn och månad som trädde ikraft från och med första juli 2021 och därefter en ytterligare höjning som träder i kraft första juli 2022.

Det är osäkert till vilken grad pandemin kommer att påverka utgifterna för underhållsstödet på lång sikt. Om pandemin blir långvarig kan den leda till förhöjd arbetslöshet och allmän lågkonjunktur. Det kan i sin tur leda till att de bidragsskyldigas förmåga att betala tillbaka barnets underhåll försämras på längre sikt. Konsekvensen av detta skulle bli lägre intäkter från bidragsskyldiga till följd av ett lägre debiterat belopp.

Jämförelse med föregående prognos

I tabellen nedan görs en jämförelse med föregående prognos som lämnades till regeringen i juli 2021. Beloppen anges i tusental kronor.

	2021	2022	2023	2024 ¹
Föregående prognosbelopp	2 679 046	2 772 411	2 781 378	2 791 935
Överföring till/från andra anslagsposter	-	-	-	-
Ändrade makroekonomiska antaganden	-	-	-	-
Volym- och strukturförändringar	+54 126	+48 445	+48 029	+47 755
Regelförändringar	-	+29 633	+67 547	+73 002
Övrigt	-	-	-	-
Ny prognos	2 733 172	2 850 489	2 896 954	2 912 692
Differens i 1000-tal kronor	+54 126	+78 078	+115 576	+120 757
Differens i procent	+2,0	+2,8	+4,2	+4,3

¹ Prognoser är osäkra. Osäkerheten ökar ju längre tidshorisont som prognosen avser.

Volym- och strukturförändringar

Under de första nio månaderna 2021 har utgifterna för underhållstöd varit knappt 2 miljarder kronor vilket är cirka 41 miljoner kronor högre än motsvarande period förra året. Utgifterna under juni till och med september blev cirka 887 miljoner kronor vilket är cirka 37 miljoner kronor (4,3 procent) högre än beräknat i föregående prognos. Detta beror i huvudsak på att det genomsnittliga utbetalningsbeloppet per barn och månad blev högre än prognostiserat. Det innebär att prognosen justeras upp under hela prognosperioden, vilket leder till en ökning av utgifterna. Även antalet barn har justerats marginellt upp för perioden 2022–2024.

Regelförändringar

Regeringen föreslår i ”Budgetpropositionen för 2022 Prop. 2021/22:1” att underhållsstödet ska höjas med 150 kronor per barn och månad för barn som är 7–10 år gamla så att det ligger på samma nivå som för 11–14-åringar (1 823 kronor per barn och månad). Förslaget föreslås träda i kraft den 1 juli 2022 och tillämpas första gången i fråga om underhållsstöd som avser augusti 2022. Förslaget har beaktats i den lagda prognosen och innebär högre utgifter för anslaget under 2022–2024.

1:4 Adoptionsbidrag

1:4 Adoptionsbidrag

Prognos anslagspost. Tusental kronor

	2020 ¹	2021	2022	2023	2024 ²	2025 ²
Ingående överföringsbelopp	0	0	0	0	0	-
Anslag ³	20 184	14 784	14 784	14 784	14 784	-
Tilldelade medel	20 184	14 784	14 784	14 784	14 784	-
Utfall/Prognos	8 925	8 400	10 050	9 975	9 975	9 975
Avvikelse från anslag	11 259	6 384	4 734	4 809	4 809	-
Avvikelse från tilldelade medel	11 259	6 384	4 734	4 809	4 809	-
Högsta anslagskredit	605	443	443	443	443	-
Tillgängliga medel	20 789	15 227	15 227	15 227	15 227	-
Överskridande av anslagskredit	0	0	0	0	0	-

¹ Utfall.

² Prognoser är osäkra. Osäkerheten ökar ju längre tidshorisont som prognosen avser.

³ Enligt budgetversion 2021:BP22:1

Utgifterna för anslagsposten 2021 beräknas bli 8 miljoner kronor, vilket är 6 miljoner kronor lägre än anslagsbeloppet och tilldelade medel.

Bakgrundsfakta

Adoptionsbidrag betalas ut till föräldrar för att täcka en del av kostnaden för att adoptera ett barn yngre än 10 år från ett annat land. För att kunna ansöka om adoptionsbidrag ska adoptionen vara förmedlad av en organisation som är auktoriserad av Myndigheten för familjerätt och föräldraskapsstöd. Bidraget är på 75 000 kronor.

Analys

Utgifterna för adoptionsbidraget drivs av hur många barn som adopteras från andra länder till Sverige och när föräldrarna ansöker om bidraget. Under perioden januari-augusti 2021 har det anlänt 66 barn till Sverige genom internationella adoptioner och delats ut 81 bidrag. Under motsvarande period 2020 anlände det 44 barn medan 92 bidrag delades ut,

vilket innebär att anlända barn har ökat samtidigt som utdelade bidrag har minskat. Det delades ut 11 bidrag färre samtidigt som det anlände 22 fler barn. Det går bara att få ett bidrag per barn, men man kan ansöka om bidraget från det datum barnet anlönt till och med ett år efter. Skillnaden i antalet barn och antalet bidrag beror således på hur snabbt föräldrarna ansöker om bidraget efter att deras barn anlönt. Under pandemins start ökade ansökningstakten, vilket gjorde att fler bidrag delades ut närmre inpå barnets ankomst än förut, vilket ledde till att fler bidrag än barn som ankommit delades ut under samma period. Det innebär bara att takten för utbetalningen förändrades, inte att bidragen ökade medan barnen blev färre.

Adoptionsorganisationerna ser att de trots rådande läge och reserestriktioner har lyckats förmedla ett större antal adoptioner än de beräknat under 2020. Organisationerna beräknar att antalet anlända barn 2021 kommer vara detsamma som 2020. Antalet anlända barn hittills har varit fler och det indikerar att det kommer att ske fler internationella adoptioner 2021 jämfört med 2020. Däremot kan den förhöjda ansökningstakten under 2020 göra att bidrag som i vanliga fall hade betalats ut under 2021 betalades ut redan under 2020. Därför ser vi en minskning i antal utbetalda bidrag 2021 även om antal barn ökat jämfört med 2020. Sammantaget sänks prognosen med 11,8 procent för 2021 och med ungefär en procent årligen därefter. Adoptionsbidrag är en mycket liten prognos, och små avvikelser i utbetalda bidrag eller anlända barn genererar därför stora procentuella skillnader. Det innebär också att prognosen på månadsbasis är mycket osäker.

Jämförelse med föregående prognos

I tabellen nedan görs en jämförelse med föregående prognos som lämnades till regeringen i juli 2021. Beloppen anges i tusental kronor.

	2021	2022	2023	2024 ¹
Föregående prognosbelopp	9 525	10 162	10 162	10 162
Överföring till/från andra anslagsposter	-	-	-	-
Ändrade makroekonomiska antaganden	-	-	-	-
Volym- och strukturförändringar	-1 125	-112	-187	-187
Regelförändringar	-	-	-	-
Övrigt	-	-	-	-
Ny prognos	8 400	10 050	9 975	9 975
Differens i 1000-tal kronor	-1 125	-112	-187	-187
Differens i procent	-11,8	-1,1	-1,8	-1,8

¹ Prognoser är osäkra. Osäkerheten ökar ju längre tidshorisont som prognosen avser.

Volym- och strukturförändringar

Under första halvåret 2021 delades det ut färre bidrag än tidigare beräknat, vilket medför en sänkning av prognosen under 2021. Under efterföljande år

sänks prognosen marginellt på grund av att antal bidrag beräknas öka i en långsammare takt än tidigare beräknat.

1:6 Omvårdnadsbidrag och vårdbidrag

Prognos anslag. Tusental kronor

	2020 ¹	2021	2022	2023	2024 ²	2025 ²
Hela anslaget	3 960 359	3 966 230	4 912 708	4 920 625	4 954 864	5 335 410
Därav						
1:6.4 Vårdbidrag för funktionshindrade barn	1 959 849	873 224	213 803	110 075	0	0
1:6.2 Omvårdnadsbidrag	1 601 157	2 629 633	4 317 158	4 443 902	4 655 952	4 859 650
1:6.3 Statlig ålderspensionsavgift för vårdbidrag för funktionshindrade barn	202 248	198 355	38 347	-26 526	-149 041	0
1:6.1 Statlig ålderspensionsavgift för omvårdnadsbidrag	197 105	265 018	343 400	393 174	447 953	475 760

¹ Utfall.

² Prognoser är osäkra. Osäkerheten ökar ju längre tidshorisont som prognosen avser.

Detaljerade uppgifter om den statliga ålderspensionsavgiften återfinns i bilaga 4. Där finns förutom anslagsbelastning även uppgifter om preliminär avgift, reglering avseende förhållandena tre år tidigare, prognostiserad avgift för respektive år samt en jämförelse med föregående prognos.

Övergångsperioden mellan vårdbidrag och omvårdnadsbidrag

Den 1 januari 2019 infördes omvårdnadsbidraget samtidigt som möjligheten att ansöka om vårdbidraget upphörde. Det har inneburit ett högt ansökningstryck och en hög arbetsbelastning på verksamheten. Uppdraget har varit att handlägga omvårdnadsbidraget samtidigt som vårdbidraget ska upphöra. De försäkrade får retroaktiv utbetalning för den perioden de väntat på ersättning om de beviljas omvårdnadsbidrag.

När omvårdnadsbidraget infördes i januari 2019 fanns det fortfarande cirka 14 000 vårdbidragsansökningar kvar att handlägga. Det innebär att även om omvårdnadsbidraget infördes i januari 2019 så beviljades fortfarande vårdbidrag under första halvåret av 2019. Antalet mottagare av vårdbidrag var därför som högst i maj 2019 – drygt 62 000 mottagare.

Den 1 juli 2020 trädde nya övergångsbestämmelser för vårdbidraget i kraft. De nya bestämmelserna gjorde det möjligt för Försäkringskassan att förlänga vårdbidrag som upphör eller har upphört. Sedan de nya övergångsreglerna trädde i kraft har cirka 14 200 vårdbidragmottagare fått sina bidrag

förlängda i väntan på att deras ansökningar om omvårdnadsbidraget handläggs.

Utgifterna för både omvårdnadsbidrag och vårdbidrag påverkas för tillfället mest av hur snabbt övergången från vårdbidrag till omvårdnadsbidrag går. Det beror på att antalet försäkrade (föräldrar till barn med funktionsnedsättning) förändras långsamt i vanliga fall. Variationen i utgifterna som härstammar från eventuella förändringar i antalet försäkrade döljs till följd av reformens inverkan på utgifterna. I dagsläget beräknas vårdbidraget ha upphört i sin helhet 2023. Än så länge beräknas omvårdnadsbidraget på längre sikt uppvisa samma mönster som vårdbidraget har haft historiskt, men detta kan komma att ändras när övergången väl är helt genomförd.

1:6.2 Omvårdnadsbidrag

Prognos anslagspost. Tusental kronor

	2020 ¹	2021	2022	2023	2024 ²	2025 ²
Ingående överföringsbelopp	0	0	0	-110 500	-146 556	-
Anslag ³	1 990 957	2 676 955	4 206 658	4 407 846	4 600 524	-
Tilldelade medel	1 990 957	2 676 955	4 206 658	4 297 346	4 453 968	-
Utfall/Prognos	1 601 157	2 629 633	4 317 158	4 443 902	4 655 952	4 859 650
Avvikelse från anslag	389 800	47 322	-110 500	-36 056	-55 428	-
Avvikelse från tilldelade medel	389 800	47 322	-110 500	-146 556	-201 984	-
Högsta anslagskredit	99 547	133 847	210 332	220 392	230 026	-
Tillgängliga medel	2 090 504	2 810 802	4 416 990	4 517 738	4 683 994	-
Överskridande av anslagskredit	0	0	0	0	0	-

¹ Utfall.

² Prognoser är osäkra. Osäkerheten ökar ju längre tidshorisont som prognosen avser.

³ Enligt budgetversion 2021:BP22:1

Utgifterna för anslagsposten 2021 beräknas bli 2,6 miljarder kronor, vilket är 47 miljoner kronor lägre än anslagsbeloppet och tilldelade medel.

Bakgrundsfakta

Bestämmelserna om omvårdnadsbidrag trädde i kraft den 1 januari 2019.

Föräldrar till barn med funktionsnedsättning kan få omvårdnadsbidrag. Bidraget baseras på den omvårdnad och tillsyn som barnet behöver utöver vad som är vanligt för barn i samma ålder utan funktionsnedsättning. Omvårdnadsbidrag betalas ut längst till och med juni månad det år barnet fyller 19 år.

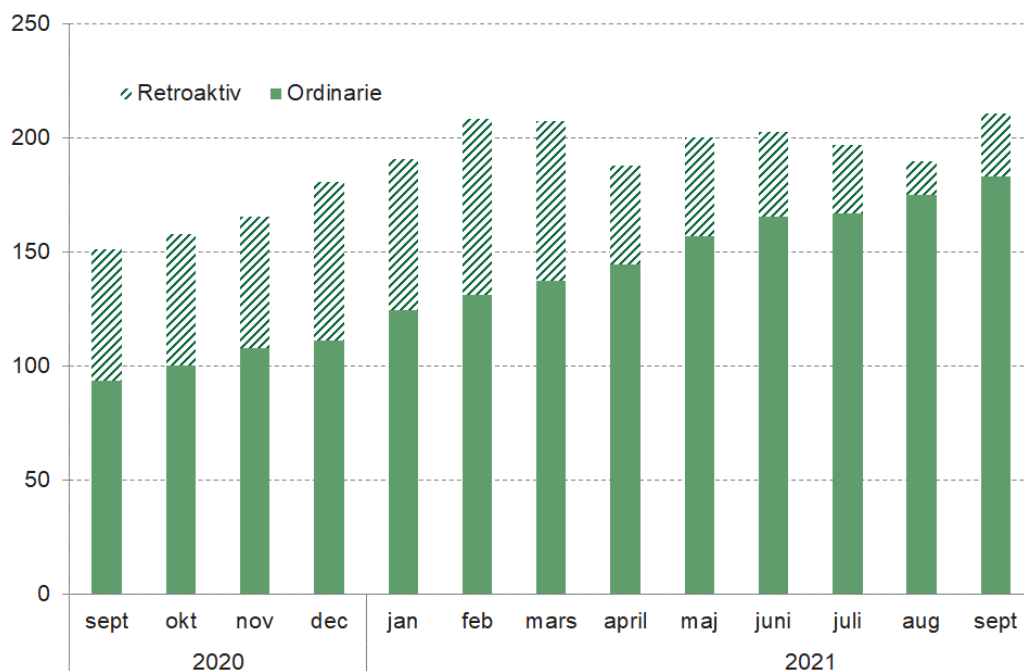
Omvårdnadsbidraget kan betalas ut som hel, tre fjärdedels, halv eller en fjärdedels förmån. Hel förmån motsvarar 2,5 prisbasbelopp. Om bidraget avser flera barn kan mer än ett helt omvårdnadsbidrag utgå. När den ansökande har fått ett beslut om omvårdnadsbidrag får hen en retroaktiv betalning för perioden sedan ansökan gjordes.

Analys

Utgifterna för omvårdnadsbidrag drivs av antalet nybeviljade mottagare och hur länge de har stått i kö för att få sitt beslut. Väntetiden avgör hur stor den retroaktiva utbetalningen blir. Övergångsfasen mellan vårdbidrag och omvårdnadsbidrag har orsakat långa handläggningstider och således har en kö bildats. Det har inneburit att den andel av utgifterna som består av retroaktiv utbetalning hittills har varit hög.

Under sommaren 2021 har utgifterna för omvårdnadsbidraget varierat en del på grund av att den retroaktiva utbetalningen fluktuerat mycket. De ordinarie utbetalningarna fortsatte att öka med några procent per månad. Den retroaktiva andelen av utbetalningen minskade under juni, juli och augusti men ökade igen i september. Sammantaget sjönk utgifterna därför något under juli och augusti, men ökade betydligt igen i september. Även om den retroaktiva andelen utbetalningen varierat under sommaren så uppvisar den ett generellt nedåtgående mönster, och förväntas också fortsätta minska under hela prognosperioden. Hur snabbt den minskar på månadsbasis är däremot väldigt osäkert. Den ordinarie utbetalningen förväntas öka i en stadig takt om 5 procent månadsvis hela 2021.

Utgifter för omvårdnadsbidrag fördelade på ordinarie och retroaktiva utbetalningar. Utfall för perioden september 2020–september 2021. Tusental kronor

Den retroaktiva andelen utgjorde i genomsnitt ungefär en tredjedel av utgifterna under sista kvartalet 2020 och första kvartalet 2021. Under andra kvartalet 2021 har andelen sjunkit till i genomsnitt 22 procent av utgifterna, och under tredje kvartalet utgör de retroaktiva utbetalningarna i genomsnitt 12 procent av den totala utgiften. De retroaktiva utbetalningarna har varierat medan de ordinarie utbetalningarna ökat jämnt med ungefär 5 procent per månad under 2021.

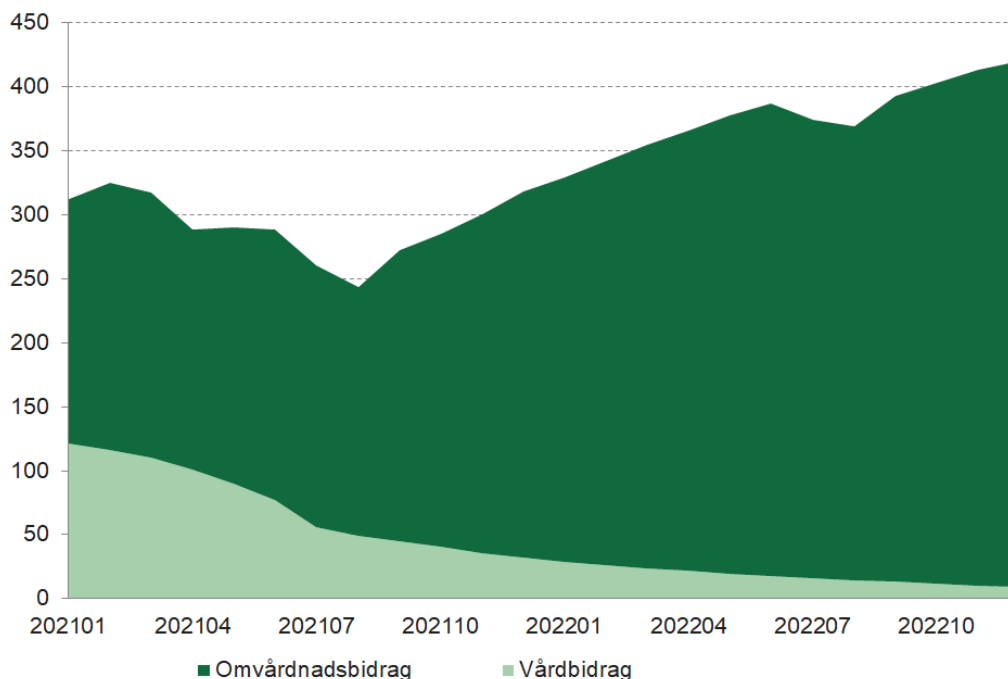
Utvecklingen av utgifterna för omvårdnadsbidrag och vårdbidrag

Från och med september och 2021 ut beräknas utgifterna för omvårdnadsbidraget öka med cirka 8 procent månadsvis, vilket gör att helårsprognosen för 2021 höjs med knappt 5 procent. Under 2022 beräknas ökningstakten sjunka till omkring 5 procent månadsvis första halvåret och sedan i en avtagande takt resten av 2022. Prognosen för 2022 höjs därför med 3 procent, och på längre sikt ökar prognosen marginellt. Antalet nybeviljade mottagare och ordinarie utbetalningar beräknas utvecklas stadigt under hela 2021 och sedan i avtagande takt under 2022.

Utvecklingen i andel av utgifterna som sker retroaktivt är mera osäker och känsligare för variation i produktionstakten och kan därför påverkas mer av förändringar i exempelvis handläggning.

Under perioden juni till september 2021 blev utgifterna för vårdbidraget blev 15 procent lägre än tidigare prognostiserat. Prognosen för 2021 sänks därför med drygt 8 procent. På längre sikt lämnas prognosen oförändrad, men påverkas marginellt av att KI höjt prognosen för prisbasbeloppet för 2022 och 2023. Vårdbidraget beräknas ha upphört i sin helhet under 2023.

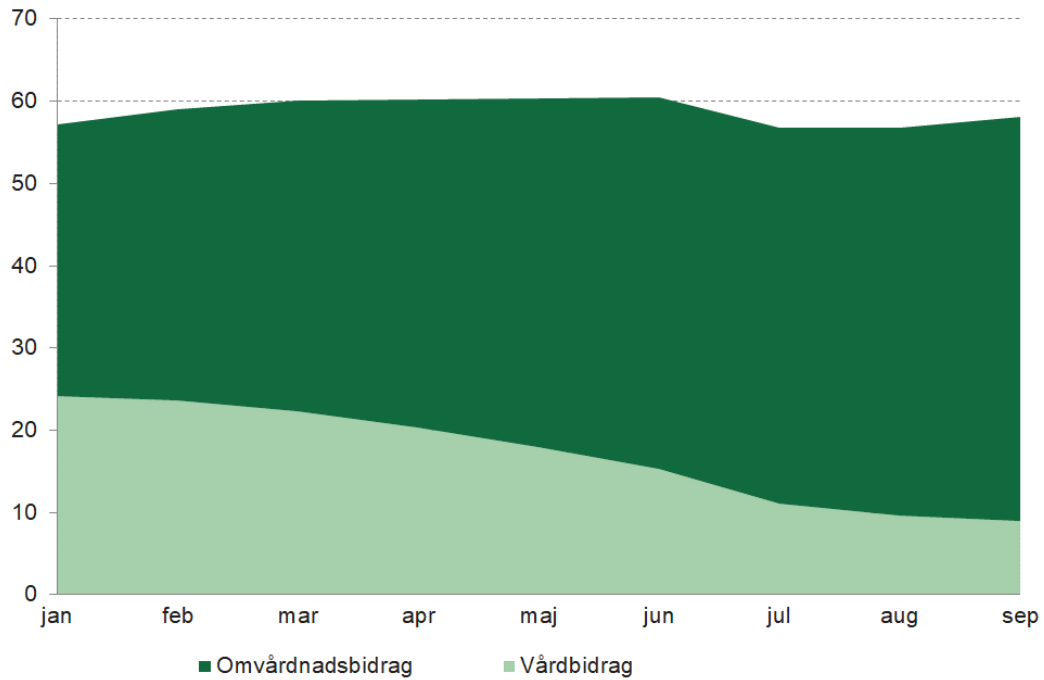
Eftersom prognosen för omvårdnadsbidraget höjs samtidigt som prognosen för vårdbidraget sänks så uppvisar de sammanlagda utgifterna små förändringar. I det stora hela så börjar övergången mellan vårdbidraget och omvårdnadsbidraget snart att nå sitt slut, och båda prognoserna förväntas nu bli mer stabila med mindre förändringar än tidigare.

**Utgifter för omvårdnadsbidrag och vårdbidrag 2021–2022. Tusental kronor
 Utfall till och med september 2021. Prognos från oktober 2021 och framåt**

Mottagare av omvårdnadsbidrag och vårdbidrag

Sedan övergången införts har antalet mottagare varierat, då vårdbidragen i början upphörde snabbare än omvårdnadsbidragen blev beviljade. Efter att vårdbidragen förlängdes under sommaren och hösten 2020 så har det omvända förhållandet gällt. Under perioden januari till september 2021 har det beviljats i genomsnitt ungefär 2 000 omvårdnadsbidrag per månad. Antalet mottagare som flödar ut ur vårdbidraget har ökat succesivt under hela 2021, och i genomsnitt under samma period flödar det ut 1500 mottagare per månad från vårdbidraget.

Föräldrar kan ha flera barn som är beviljade omvårdnadsbidrag samtidigt och barnens sammanlagda behov räknas då ihop i ett beslut. Det innebär att det kan finnas fler än 1 barn per mottagare. I september 2021 hade 13 procent av omvårdnadsbidragsmottagarna beviljat för 2 barn i samma beslut. Det går också att ha omvårdnadsbidrag beviljat för fler än 2 barn men det är en väldigt liten andel föräldrar som har det. Vanligast är det att ha omvårdnadsbidrag beviljat för 1 barn och cirka 85 procent av omvårdnadsbidragen är beviljade för 1 barn.

Två föräldrar kan också dela på omvårdnadsbidraget för ett och samma barn, vilket innebär att det kan finnas flera mottagare per 1 barn. I maj 2021 delade 18 procent av mottagarna sitt omvårdnadsbidrag helt jämnt. 81 procent av omvårdnadsbidragsmottagarna är däremot enskilda mottagare av omvårdnadsbidrag.

Antal mottagare av vårdbidrag och omvårdnadsbidrag under 2021. Mottagare i tusental

I september 2021 är antalet omvårdnadsbidragsmottagare drygt 49 000 medan vårdbidragsmottagarna är knappt 9 000. Förändringstakten i antalet nybeviljade mottagare av omvårdnadsbidraget beräknas att fortsätta i samma takt som tidigare under 2021, för att sedan avta något under nästkommande år. Under 2022 beräknas den absoluta majoriteten av vårdbidrag att ha upphört.

Jämförelse med föregående prognos

I tabellen nedan görs en jämförelse med föregående prognos som lämnades till regeringen i juli 2021. Beloppen anges i tusental kronor.

	2021	2022	2023	2024 ¹
Föregående prognosbelopp	2 509 295	4 197 949	4 407 846	4 628 238
Överföring till/från andra anslagsposter	-	-	-	-
Ändrade makroekonomiska antaganden	-	+8 709	+36 056	+27 714
Volym- och strukturförändringar	+120 338	+110 499	-	-
Regelförändringar	-	-	-	-
Övrigt	-	-	-	-
Ny prognos	2 629 633	4 317 158	4 443 902	4 655 952
Differens i 1000-tal kronor	+120 338	+119 209	+36 056	+27 714
Differens i procent	+4,8	+2,8	+0,8	+0,6

¹ Prognoser är osäkra. Osäkerheten ökar ju längre tidshorisont som prognosen avser.

Ändrade makroekonomiska antaganden

KI har höjt prognosen för prisbasbeloppet för år 2022–2024. Detta har en höjande effekt på utgifterna för de åren, och är den enskilda orsaken till att prognosen för 2023 och 2024 höjs marginellt.

Volym- och strukturförändringar

Antalet mottagare av omvårdnadsbidrag har ökat snabbare än tidigare beräknat, till följd av hög produktionstakt i verksamheten. Det medför en höjning av prognosen med nästan 5 procent för 2021 och nästan 3 procent för 2022. På längre sikt beräknas volymerna vara oförändrade jämfört med föregående prognos.

1:6.4 Vårdbidrag för funktionshindrade barn

Prognos anslagspost. Tusental kronor

	2020 ¹	2021	2022	2023	2024 ²	2025 ²
Ingående överföringsbelopp	-16 952	0	0	-40 000	-70 893	-
Anslag ³	2 301 081	2 226 528	173 803	79 182	0	-
Tilldelade medel	2 284 129	2 226 528	173 803	39 182	-70 893	-
Utfall/Prognos	1 959 849	873 224	213 803	110 075	0	0
Avvikelse från anslag	341 232	1 353 304	-40 000	-30 893	0	-
Avvikelse från tilldelade medel	324 280	1 353 304	-40 000	-70 893	-70 893	-
Högsta anslagskredit	115 054	111 326	8 690	3 959	0	-
Tillgängliga medel	2 399 183	2 337 854	182 493	43 141	-70 893	-
Överskridande av anslagskredit	0	0	31 310	66 934	70 893	-

¹ Utfall.

² Prognoser är osäkra. Osäkerheten ökar ju längre tidshorisont som prognosen avser.

³ Enligt budgetversion 2021:BP22:1

Utgifterna för anslagsposten 2021 beräknas bli 873 miljoner kronor, vilket är 1,4 miljarder kronor lägre än anslagsbeloppet och tilldelade medel.

Bakgrundsfakta

Vårdbidraget avskaffades den 1 januari 2019 och ersattes med omvårdnadsbidrag och merkostnadsersättning. Bidraget baserades på en sammanvägning av såväl barnets behov av omvårdnad och särskild tillsyn som merkostnader. Bedömningen gjordes i förhållande till vad som är vanligt för barn i samma ålder utan funktionsnedsättning. Vårdbidraget betalas ut som hel, tre fjärdedels, halv eller en fjärdedels förmån. Hel förmån motsvarar 2,5 prisbasbelopp. Om bidraget avser flera barn kan mer än ett helt omvårdnadsbidrag utgå.

Analys

Se analysavsnittet för omvårdnadsbidrag ovan.

Jämförelse med föregående prognos

I tabellen nedan görs en jämförelse med föregående prognos som lämnades till regeringen i juli 2021. Beloppen anges i tusental kronor.

	2021	2022	2023	2024 ¹
Föregående prognosbelopp	951 191	213 360	109 182	0
Överföring till/från andra anslagsposter	-	-	-	-
Ändrade makroekonomiska antaganden	-	+443	+893	-
Volym- och strukturförändringar	-77 967	-	-	-
Regelförändringar	-	-	-	-
Övrigt	-	-	-	-
Ny prognos	873 224	213 803	110 075	0
Differens i 1000-tal kronor	-77 967	+443	+893	0
Differens i procent	-8,2	+0,2	+0,8	0,0

¹ Prognoser är osäkra. Osäkerheten ökar ju längre tidshorisont som prognosen avser.

Ändrade makroekonomiska antaganden

KI har höjt prognosen för prisbasbeloppet för år 2022 och 2023. Detta är den enskilda anledningen till de marginella höjningarna för de åren.

Volym- och strukturförändringar

Antalet vårdbidragstagare har minskat snabbare än tidigare beräknat och det medför en sänkning om drygt 8 procent för 2021. På längre sikt förväntas volymen vara oförändrad jämfört med föregående prognos.

1:8 Bostadsbidrag

1:8 Bostadsbidrag

Prognos anslagspost. Tusental kronor

	2020 ¹	2021	2022	2023	2024 ²	2025 ²
Ingående överföringsbelopp	-107 516	0	0	0	0	-
Anslag ³	5 837 176	5 740 666	4 286 404	4 136 404	3 986 404	-
Tilldelade medel	5 729 660	5 740 666	4 286 404	4 136 404	3 986 404	-
Utfall/Prognos	5 283 596	4 993 994	4 193 693	3 916 397	3 815 345	3 742 869
Avvikelse från anslag	553 580	746 672	92 711	220 007	171 059	-
Avvikelse från tilldelade medel	446 064	746 672	92 711	220 007	171 059	-
Högsta anslagskredit	237 308	259 033	214 320	206 820	199 320	-
Tillgängliga medel	5 966 968	5 999 699	4 500 724	4 343 224	4 185 724	-
Överskridande av anslagskredit	0	0	0	0	0	-

¹ Utfall.

² Prognoser är osäkra. Osäkerheten ökar ju längre tidshorisont som prognosen avser.

³ Enligt budgetversion 2021:BP22:1

Utgifterna för anslagsposten 2021 beräknas bli 5 miljarder kronor, vilket är 747 miljoner kronor lägre än anslagsbeloppet och tilldelade medel.

Bakgrundsfakta

Bostadsbidraget betalas ut till barnfamiljer samt ungdomar som fyllt 18 men inte 29 år. Syftet med bidraget är att ge ekonomiskt svaga hushåll möjlighet att hålla sig med goda och tillräckligt rymliga bostäder. Beroende på vilken grupp man tillhör består bidraget av olika delar. Bostadsbidragets storlek bestäms av såväl bostadens storlek och kostnad som hushållets inkomst och sammansättning.

Bostadsbidrag för barnfamiljer består dels av ett bidrag till kostnaden för bostaden, dels av särskilda bidrag för hemmavarande barn eller barn som bor växelvis samt umgängesbidrag för tidvis boende barn. Bostadsbidrag till hushåll utan barn (ungdomshushåll) består däremot endast av bidrag för kostnaden för bostaden.

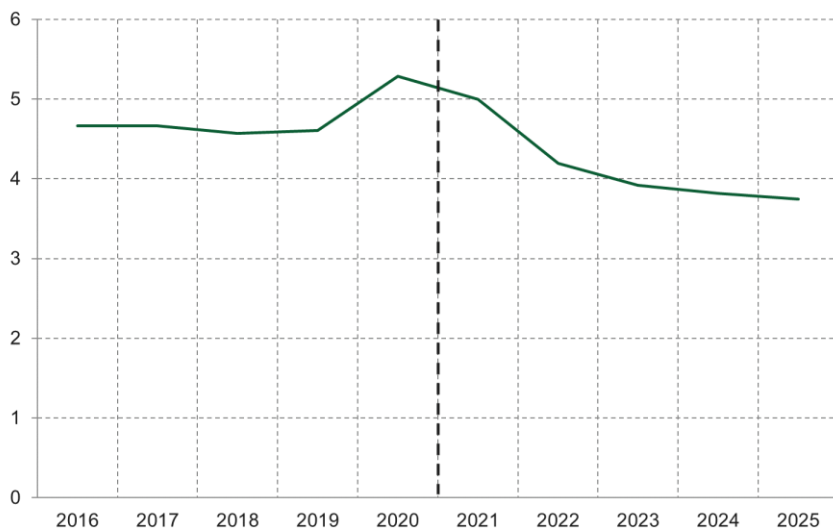
Under andra halvåret 2020 och 2021 finns ett tilläggsbidrag för barnfamiljer. Detta beräknas som 25 procent av det ordinarie bostadsbidraget.

Analys

Utgifterna för bostadsbidrag under 2020 blev cirka 5,3 miljarder kronor, vilket är 15 procent högre än utgiften under 2019. Detta berodde främst på tilläggsbidraget som gjorde att barnfamiljer fick 25 procent högre bidrag

under andra halvåret. Dessutom gjorde coronapandemin att fler fick rätt till bostadsbidrag. Kostnaden för tilläggsbidraget blev 580 miljoner kronor under 2020. På grund av eftersläpningar i handläggningen tillkom ytterligare mindre utbetalningar av tilläggsbidraget även under första halvåret av 2021 på totalt sju miljoner kronor. Tilläggsbidraget har återkommit under andra halvåret även i år, med samma kriterier som förra året. Under juli till september blev utgifterna 270 miljoner kronor och totalt väntas det kosta cirka 540 miljoner kronor under 2021. Minskningen beror på att det är färre mottagare i år jämfört med förra året. Sammanlagt väntas utgifterna att sjunka något under 2021 till 5,0 miljarder kronor. Nästa år minskar utgifterna till 4,2 miljarder kronor och för kommande år sjunker sedan utgifterna ytterligare till 3,7 miljarder för 2025, se diagram nedan.

Utgifter för bostadsbidrag. Miljarder kronor, årsdata 2016–2025

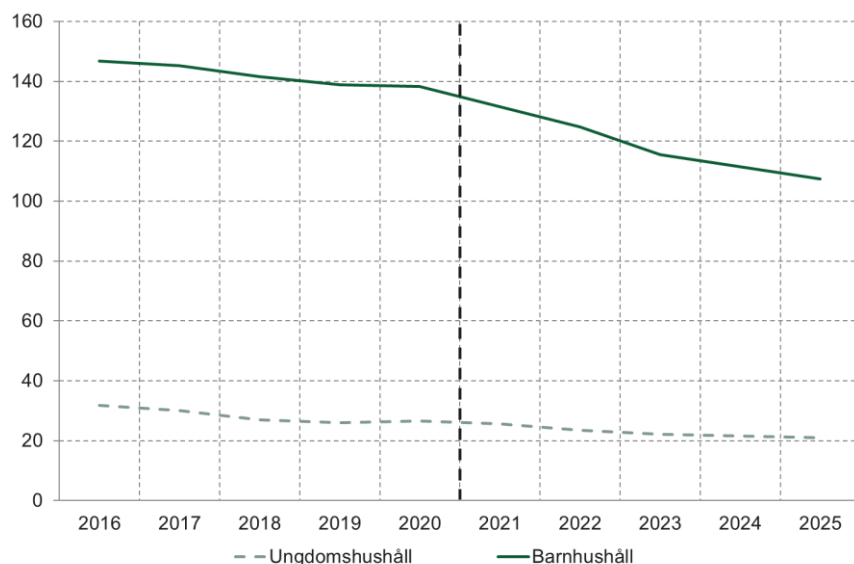

Den största delen av bostadsbidraget betalas ut till barnfamiljer. Av det preliminära bostadsbidraget beräknas 94 procent i år gå till barnhushåll och resterande del till ungdomshushåll utan barn. Mot slutet av prognosperioden sjunker andelen till 93 procent eftersom antalet barnhushåll med bostadsbidrag minskar i snabbare takt än ungdomshushållen.

Medelersättningen beräknas år 2021 till 1 012 kronor per månad för ungdomshushåll och 2 876 kronor för barnhushåll. Räknar man med tilläggsbidraget blir medelersättningen för barnfamiljerna under andra halvåret 3 595 kronor per månad. Jämfört med 2020 beräknas medelersättningen minska med 26 kronor per månad för barnhushåll, minskningen beror främst på att den beloppsgrundande inkomsten har ökat. Under 2022 ökar medelersättningen (exklusive tilläggsbidraget) till 2 891 kronor därefter börja öka med cirka 1 procent per år. För ungdomshushållen ökar medelersättningen med 11 kronor (1 procent) i år och fortsätter öka med 2 procent kommande år.

Antalet hushåll med bostadsbidrag beräknas vara i genomsnitt 157 200 under 2021, fördelat på 131 600 barnhushåll och 25 600 ungdomshushåll. Jämfört med 2020 beräknas antalet hushåll minska med 5 procent, där barnhushållen står för den största minskningen. Därefter väntas antalet hushåll minska med mellan 3 och 7 procent per år fram till 2025. För hushållens långsiktiga utveckling, se diagrammet nedan.

Antal hushåll med bostadsbidrag. Tusental, årsdata 2016–2025

Jämförelse med föregående prognos

I tabellen nedan görs en jämförelse med föregående prognos som lämnades till regeringen i juli 2021. Beloppen anges i tusental kronor.

	2021	2022	2023	2024 ¹
Föregående prognosbelopp	5 055 530	4 286 404	4 021 148	3 878 535
Överföring till/från andra anslagsposter	-	-	-	-
Ändrade makroekonomiska antaganden	-	-	-	-
Volym- och strukturförändringar	-61 536	-92 711	-104 751	-63 190
Regelförändringar	-	-	-	-
Övrigt	-	-	-	-
Ny prognos	4 993 994	4 193 693	3 916 397	3 815 345
Differens i 1000-tal kronor	-61 536	-92 711	-104 751	-63 190
Differens i procent	-1,2	-2,2	-2,6	-1,6

¹ Prognoser är osäkra. Osäkerheten ökar ju längre tidshorisont som prognosen avser.

Volym- och strukturförändringar

Prognosfelet för sommaren var bara 1,5 procent, vilket gör att prognosen sänks svagt för innevarande samt nästa år. En stor del av sänkningen i år beror på att tilläggsbidraget ser ut att bli lägre än i föregående prognos. För

kommande år sänks prognosen med mellan 2 och 3 procent.
Framskrivningen är gjord med hjälp av SCB:s FASIT-modell⁵⁰.

⁵⁰ FASIT 2019 v3